

Κ Υ Κ Λ Α Δ Ι Κ Α Ν Α Ξ Ο Υ

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ

*Εισαγωγικά*¹. Αί έργασιαί επανεκθέσεως τῆς Κυκλαδικῆς συλλογῆς, τὰς ὁποίας ἡ Διεύθυνσις τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου ἀνέθεσεν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς εἰς τὸν γράφοντα, ἤρχισαν τὸ 1954 καὶ ἐπερατώθησαν μετὰ τριετίαν. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος κατηναλώθη εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ὕλικου τῆς ἐκθέσεως ἥτοι εὔρεσιν, ἀναγνώρισιν καὶ ταύτισιν, καθαρισμόν καὶ συγκόλλησιν, μελέτην καὶ ἐπιστημονικὴν κατάταξιν τῶν ὑπερδισχιλίων ἀντικειμένων τῆς εἰρημένης συλλογῆς, ἅτινα κατὰ κύριον λόγον, ἔκτος τυχαίων εὐρημάτων ἢ μικροτέρας ἐκτάσεως ἐρευνῶν, προέρχονται ἐκ τῶν κατὰ τὰς Κυκλάδας νήσους ἐκτεταμένων ἀνασκαφῶν πρῶτον τοῦ αἰμνήστου θεμελιωτοῦ τῆς Προϊστορικῆς Ἀρχαιολογίας ἐν Ἑλλάδι Χρ. Τσούντα κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀργότερον δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος τοῦ μακαρίτου Κλ. Στεφάνου, Διευθυντοῦ τότε τοῦ Ἀνθρωπολογικοῦ Μουσείου τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἡ συνεχὴς ἐπαφὴ μὲ τὰ ἀντικείμενα τῆς ὅλης συλλογῆς, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐντελῶς ἰδιάζων χαρακτήρ τῶν εὐρημάτων, ἀπὸ ἀπόψεως τόσοσιν τεχνικῆς ὅσον καὶ καλλιτεχνικῆς, ὤθησαν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ γράφοντος, πέραν τῆς πρὸς ἐκθεσιν ἐπιλογῆς τῶν ἀξιολογωτέρων ἐκ τούτων, εἰς τὴν τακτοποίησιν καὶ μελέτην ὁλοκλήρου τοῦ εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μοσεῖον ἀποκειμένου ὕλικου τῆς Κυκλαδικῆς ἐποχῆς, μέγα μέρος τοῦ ὁποίου ἐγκλειστον εἰς κιβώτια, διὰ πρῶτην φορὰν μετὰ παρέλευσιν ἡμίσεος αἰῶνος ἀπὸ τῆς εὐρέσεώς του εἶδε καὶ πάλιν τὸ φῶς. Ἡ μελέτη τοῦ ὕλικου τούτου καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ τμηματικὴ δημοσίευσίς αὐτοῦ, ἂν καὶ πολλὰ ζητήματα ἐπιστημονικῆς φύσεως, κυρίως ὡς πρὸς τὸν τρόπον καὶ τὴν θέσιν τῆς εὐρέσεως, παραμένουν σκοτεινὰ ἢ ἀβέβαια, εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντα καὶ πιστεῦομεν ἱκανῶς χρήσιμος διὰ τὴν ἐν γένει διερεύνησιν τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ.

1. Εὐχαριστῶ ἐνταῦθα θερμῶς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου κ. Χρῆστον Καρούζον, ὁπῶς ἐπίσης καὶ τὴν Ἐφορον κ. Σέμνην Καρούζου, τόσοσιν διὰ τὴν παραχώρησιν πρὸς μελέτην τοῦ ὕλικου τῆς παρούσης δημοσιεύσεως ὅσον καὶ διὰ τὴν πολῦτιμον παντοειδῆ βοήθειαν, ἣν μοι παρέσχον διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν ταύτης.

Θερμὰς ἐπίσης εὐχαριστίας ἐκφράζω πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Καθηγ. κ. Ἀναστ. Ὀρλάνδον διὰ τὴν χορηγηθεῖσαν μοι ἄδειαν τῆς μελέτης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἐταιρείας τῶν χειρογράφων ἐκθέσεων τοῦ Κλ. Στεφάνου.

Εὐχαριστίαι ἐπίσης ὀφείλονται εἰς τὴν καλλιτέχνηδα δ. Αἰγλὴν Πλάτωνος διὰ τὴν σχεδίασιν τῶν τριῶν ἐγχρῶμων πινάκων, εἰς τὸν φωτογράφον τοῦ Ἐθν. Μουσείου κ. Κ. Κωνσταντόπουλον διὰ τὴν φωτογράφησιν τῶν εὐρημάτων, εἰς τοὺς Ἀρχιτεχνίτας τοῦ Ἐθν. Μουσείου κκ. Χ. Χατζηλιού καὶ Ἀ. Μαυραγάνη καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν κ. Τριαντάφυλλον Κοντογιώργην. Εἰς τὴν ἰκανότητα καὶ ἐδουνηθισίαν του ὀφείλεται ἡ συγκόλλησις καὶ συντήρησις ἁπάντων σχεδὸν τῶν πηλίνων ἀντικειμένων καὶ τῆς Κυκλαδικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου.

Τούτον ακριβώς τὸν σκοπὸν ἐπιδιώκει ἡ παρούσα μελέτη, κύριον θέμα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ παρουσίασις τῆς ἐπιτευχθείσης ἀνασυστάσεως τοῦ περιεχομένου ἄνω τῶν τεσσαράκοντα τάφων τῆς Νάξου, μέχρι τοῦδε ἀδιαγνώστων (πλὴν δύο) ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου.

Διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάταξιν τῶν ἀντικειμένων καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ μερικὴν ἀνασύστασιν τῶν ταφικῶν τούτων συνόλων ἐχρησιμοποιήθη ὅ,τι ἡδύνατο νὰ ὑποβοηθήσῃ εἰς τὴν ἐπίτευξιν τούτου.

Οὕτω πολῦτιμος ὁδηγὸς ὑπῆρξεν κατ' ἀρχὴν τὸ Εὐρετήριο τῆς Προϊστορικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, εἰς τὸ ὁποῖον, παρὰ τὰς ἀτελείας τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν ἔλλειψιν μνείας τῆς εἰδικωτέρας προελεύσεως, ἔχει ὁπωσδήποτε καταγραφῆ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν εὐρημάτων τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου.

Ἐπίσης ὑπεβόηθη τὸ ἔργον τῆς ἀνασυστάσεως ὁ ὑπὸ τοῦ Βαλ. Στάη δημοσιευθεὶς κατάλογος τῶν ἐκθεμάτων τῆς Προϊστορικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται πολλὰ τῶν εὐρημάτων τοῦ Κλ. Στεφάνου ἐκ Νάξου, δύο δὲ τάφων (κατωτέρω ὑπ. ἀριθ. 10 καὶ 26) δίδεται ὀλόκληρον τὸ περιεχόμενον².

Ἄτυχῶς ὁ Κλ. Στέφανος, ἐνδιαφερόμενος κυρίως διὰ τὴν εὐρεσιν καὶ μελέτην ἀνθρωπίνων σκελετῶν τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος, ἀνέσκαψε μὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1903-1910 πλείστας Κυκλαδικῆς ἐποχῆς νεκροπόλεις τῆς Νάξου, αἵτινες καὶ ἀπέδωσαν πλουσιώτατα εὐρήματα, ἐλάχιστα ὅμως περὶ αὐτῶν ἐδημοσίευσεν. Τὰ ἀτελῆ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ αὐτῶν ἐδημοσιεύοντο κατ' ἔτος εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθῆναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν του³. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τῶν δημοσιευμάτων τούτων ἐβοηθήθημεν ἱκανῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνασυστάσεως καὶ ταυτίσεως τῶν κατὰ κανόνα μὴ ἀπεικονιζομένων κτερισμάτων ὑπερτριάκοντα τάφων. Ἐπίσης ἐμελετήθησαν αἱ εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας εὑρισκόμεναι σύντομοι χειρόγραφοι ἐτήσια ἐκθέσεις τοῦ Κλ. Στεφάνου περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀνασκαφῶν του, περιέχουσαι ἐνίοτε στοιχεῖα περισσότερον διαφωτιστικὰ περὶ τῆς εὐρέσεως τῶν ἀντικειμένων ἀπὸ τὰ δημοσιευόμενα εἰς τὰ ΠΑΕ.

Ἡ εἰς τὸ ἐν Ἀθῆναις Διεθνὲς Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον τοῦ ἔτους 1905 ἀνακοινωθείσα ἔκθεσις τῶν μέχρι τότε ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου παρέχει ἐπίσης ὀλίγα στοιχεῖα διὰ τὴν ἀνασύστασιν τοῦ περιεχομένου μικροῦ ἀριθμοῦ τάφων⁴.

Ὁ πολυτιμότερος ὅμως βοηθὸς διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ περιεχομένου τῶν τάφων τῆς Νάξου ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ πλείστου ἀριθμοῦ αὐτῶν τούτων τῶν ἀντικειμένων ἀναγραφῆ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἀνασκαφέως τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ τάφου ἢ τῆς τοποθεσίας τῆς ἀνασκαφῆς, ἐπαναλαμβανομένων συνήθως καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου περιτυλίξεως, ἰδίᾳ τῶν μικροτέρου μεγέθους ἀντικειμένων.

Ἡ Νάξος, ἡ εὐφορωτέρα καὶ μεγαλύτερα τῶν Κυκλάδων, εὑρισκομένη εἰς τὸ κέντρον τοῦ Νοτίου Αἰγαίου καὶ εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν θαλασσίων ὁδῶν, αἵτινες συνδέουν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Κρήτην μετὰ τοῦ κυρίως κορμοῦ τῆς χερσαίας Ἑλ-

2. Mycenaean Collection of the National Museum² 1926 σελ. 197-214.

3. ΠΑΕ 1903, 52 κ.έ. 1904,57 κ.έ. 1906,86 κ.έ. 1908,114 κ.έ. 1909, 209 κ.έ. 1910,270 κ.έ. καὶ 1911, 357.

4. Comptes Rendus du Congrès Archéologique à Athènes 1905, 216-225. Κατωτέρω παρέμπομεν εἰς τὴν δημοσίευσιν ταύτην μὲ τὴν συντομογραφίαν CR. Congr. Arch. Ath.

λάδος, εύλογον είναι ότι ήδη από της άπωτάτης αρχαιότητας εΐλκυσε τὸ ενδιαφέρον τῶν προϊστορικῶν ἀνθρώπων πρὸς μόνιμον ἐν αὐτῇ ἐγκατάστασιν.

Ὑπενθυμίζομεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν ἡ Νάξος δέχεται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς τρεῖς μεγάλας ἐπιδρομάς. Ἀπὸ βορρᾶ κατέρχονται οἱ Θρᾶκες, οἵτινες καὶ θεωροῦνται, πάντοτε κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, ὡς οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς νήσου. Τούτους ἀκολουθοῦν οἱ ἀπ' ἀνατολῶν καὶ δὴ ἐκ τῶν παραλίων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὀρμηθέντες Κᾶρες, ὧν ὁ ἡγεμὼν Νάξος, καταλαβὼν τὴν νῆσον, δίδει τὸ ὄνομα εἰς ταύτην τούτου ὁ υἱὸς Λεούκιππος καὶ ὁ ἐγγονος Σμέρδης διαδέχονται ἀλλήλους εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας. Ἡ ἀρχαία παράδοσις μετὰ τὴν βασιλείαν αὐτῶν μνημονεύει ἐπιδρομὴν ἐκ νότου καὶ κατάκτησιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Μινωικῶν Κρητῶν. Βεβαία ἐξ ἄλλου πρέπει νὰ θεωρῆται καὶ ἡ ἀπὸ τῶν Ἀχαιῶν κατάκτησις τῆς νήσου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς.

Ἡ Νάξος συνεπῶς εἶναι κέντρον ἀλλὰ καὶ συγχρόνως γέφυρα διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, Βορρᾶ καὶ Νότου.

Δὲν εἶναι δὲ ἄνευ ενδιαφέροντος διὰ τὴν σπουδαιότητα τῆς νήσου τὸ ὅτι εἰς πολὺ μεταγενεστέρους χρόνους ὁ Πίνδαρος ἀποκαλεῖ ταύτην *λιπαρὰν* καὶ ὁ Ἀγαθήμερος *μικρὰν Σικελίαν*. Ἐξ ἄλλου, ἡ Νάξος εἶναι μία τῶν περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι ὄχι μόνον διεξεδίκησαν τὴν γέννησιν τοῦ Διονύσου ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐνηλικίωσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Διός.

Ἡ Νάξος διχάζεται ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον εἰς δύο ἀνισομεγέθη ἡμίση διὰ τῆς ἐπιβλητικῆς βραχῶδους ράχεως τοῦ ὄρους Ζᾶς (Zeus εἰς τοὺς παλαιοὺς χάρτας).

Αἱ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀνασκαφεῖσαι, ἐρευνηθεῖσαι ἢ ἀπλῶς ἐπισημανθεῖσαι περιοχαὶ καὶ θέσεις Κυκλαδικῆς ἐποχῆς εὐρίσκονται ἀφ' ἑνὸς εἰς τὰ νότια τῆς Νήσου δυτικῶς τοῦ ὄρους Ζᾶ καὶ ἀφ' ἑτέρου κατὰ μῆκος τῶν παραλίων τοῦ ἀνατολικοῦ τῆς ἡμίσεος. Αὗται ἔχουν ὡς ἀκολουθῶς :

Καρβουνόλακκοι : Θέσις εὐρίσκομένη «μεταξὺ τοῦ νοτιωτάτου τῆς νήσου ἀκρωτηρίου Στιβοῦ καὶ τοῦ ἀνατολικότερον κειμένου ὄρμου Καλλαντοῦ»⁵. Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος διεπίστωσε τὴν ὑπαρξιν ὀγδοήκοντα δύο τάφων, ἐξ ὧν οἱ εἰκοσιδύο ἀσύλητοι, τοὺς ὁποίους καὶ ἀνέσκαψεν⁶. Ἐκ τούτων ἀνεγνωρίσθη τὸ περιεχόμενον μόνον ἐξ τάφων, ἦτοι τῶν ὑπ' ἀριθμ. 1 - 6 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Κέλη : Θέσις κειμένη πλησίον τῆς θαλάσσης, πρὸς ἀνατολὰς τῆς προηγουμένης «μεταξὺ τοῦ νεκροταφείου τῶν Καρβουνόλακκων καὶ τοῦ ὄρμου Καλλαντοῦ»⁷. Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος εὗρε καὶ ἀνέσκαψε δέκα ἀσύλητους τάφους. Ἐκ τούτων ἀνεγνωρίσθη τὸ περιεχόμενον τριῶν, ἦτοι τῶν ὑπ' ἀριθμ. 7 - 9 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Σπεδό : Θέσις παρὰ τὸν ὁμώνυμον ὀρμίσκον ἔνθα ἀφ' ἑνὸς μὲν «μικρὰ προϊστορικὴ ἀκρόπολις ἐπὶ λόφου ἐρυμνοῦ ὑπέρεκειται τῆς θαλάσσης», τῆς ὁποίας ὁ Κλ. Στέφανος δὲν ἐπεχείρησεν ἀνασκαφήν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νεκροταφείου πλησίον τῆς ἀκροπόλεως «οὐ μακρὰν τοῦ μυχοῦ τοῦ ὀρμίσκου ἐπὶ χθαμαλῆς κλιτύος»⁸. Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος ἀνέσκαψε δύο συστάδας τάφων, μίαν τὸ ἔτος 1903 ἐξ ἑννέα ἀσύλητων τάφων καὶ ἑτέραν τὸ ἔτος 1906, ἀποτελουμένην ἐκ δέκα ἐξ τάφων. Ἐξ ὄλων τούτων ἀνεγνωρίσθη τὸ

5. ΠΑΕ 1903, 53.

6. ΠΑΕ ἔ.ἀ.

7. ΠΑΕ ἔ.ἀ.

8. ΠΑΕ ἔ.ἀ καὶ 1906, 88.

περιεχόμενον δέκα τριῶν, ἤτοι τῶν ὑπ' ἀριθμ. 10 – 22 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ἀϊλά : Θέσις κειμένη βορειότερον τῆς προηγουμένης «εἰς τὴν περὶ τὸν ἀρχαῖον πύργον τοῦ χειμάρρου περιοχὴν... ἐπὶ χθαμαλῆς κλιτύος... ἐντὸς ρευματιᾶς...»⁹. Ὁ Κλ. Στέφανος εὗρεν ἐνταῦθα μικρὰν συστάδα τάφων. Ἐκ τούτων τριῶν τὸ περιεχόμενον ἀνεγνωρίσθη, ἤτοι τῶν ὑπ' ἀριθμ. 23 – 25 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Λοῦρος Ἀθαλάσσου : Ὡς πρὸς τὴν θέσιν ταύτην ὁ Κλ. Στέφανος σημειώνει ὅτι «πολλὰ καὶ σπουδαῖα κτερίσματα, ὅσον ὀλίγοι νησιωτικοὶ τάφοι τῆς περιόδου ταύτης, παρέσχε τάφος ἀσύλητος τῆς σεσυλημένης συστάδος τοῦ Λούρου ἐγγὺς τοῦ νεκροταφείου τῶν Φυρρογῶν»¹⁰. Ὁ τάφος οὗτος ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 26.

Φυρρογές : Θέσις εὕρισκομένη «ἐν χωρίῳ πεδινῷ μεταξύ τῶν περιοχῶν Ἀθαλάσσου καὶ Ποταμίδων, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης»¹¹. Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος ἐπεσήμανε μέγα, ἄθικτον σχεδόν, νεκροταφεῖον ἐξ ἑκατὸν περίπου τάφων, οὓς καὶ ἀνέσκαψεν. Ἐπίσης πλησίον τοῦ νεκροταφείου ἐπεσήμανε τὴν ὑπαρξίν «προϊστορικῶν λειψάνων τειχῶν καὶ οἰκημάτων»¹². Ἐκ τῶν πολυαρίθμων τούτων τάφων ἐπετεύχθη ἡ ἀνασύστασις τοῦ περιεχομένου μόνον δύο. Οὗτοι εἶναι οἱ ὑπ' ἀριθ. 27 καὶ 28 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Μνημοῦρια Πολυχνίου : Θέσις εὕρισκομένη πλησίον τῆς κόμης τοῦ Πολυχνίου. Ἐνταῦθα διεπιστάθη, ἐν μέρει σεσυλημένη, συστάς τάφων¹³. Ἐκ τούτων ἀνεγνωρίσθη τὸ περιεχόμενον δύο, ἤτοι τῶν ὑπ' ἀριθμ. 29 καὶ 30 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Καμμένο Μιτᾶτο Ψαρρά : Θέσις περὶ τῶν ὁποίων ἀορίστως ὁ Κλ. Στέφανος ἀναφέρει ὅτι εὕρεθσαν σεσυλημένα συστάδες τάφων¹⁴.

Καστράκι : Θέσις ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πολυχνίου. Ἐνταῦθα διεπιστάθη ἡ ὑπαρξίς προϊστορικῆς ἀκροπόλεως, ἣν ὁ Κλ. Στέφανος τμηματικῶς ἀνέσκαψεν¹⁵.

Κάμπος Μάκρης : Εὕρισκεται ἀνατολικῶς τῆς νήσου «οὐ μακρὰν τοῦ ὄρμου Μουτσούνας ἐν παρακτίῳ πεδίῳ». Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος ἠρεύνησε νεκροταφεῖον ἐκ πεντήκοντα ἕξ τάφων¹⁶. Ἐκ τούτων ἀνεγνωρίσθη τὸ περιεχόμενον μόνον ἕξ, ἤτοι τῶν ὑπ' ἀριθμ. 31 – 36 τοῦ παρόντος καταλόγου.

Ανγαρίδια : Θέσις νοτιώτερον τοῦ προηγουμένου νεκροταφείου, ἔνθα ἠρευνήθη συστάς πέντε τάφων¹⁷.

Κλειδός : Θέσις εὕρισκομένη ἔτι νοτιώτερον τῆς προηγουμένης, παρὰ τὸν ὁμώνυμον ὄρμισκον, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἠρευνήθη συστάς δέκα τάφων¹⁷.

Πάνορμος : Θέσις κατὰ τὴν νοτιοανατολικὴν ἐσχατιὰν τῆς νήσου, παρὰ τὸν ὁμώνυμον λιμένα, ἔνθα ὁ Κλ. Στέφανος ἠρεύνησε συστάδα πέντε τάφων¹⁸. Ἐκ τούτων ἐνός μόνον τὸ περιεχόμενον, ἤτοι τοῦ ὑπ' ἀριθ. 37 τοῦ παρόντος καταλόγου, ἀνευρέθη καὶ ἀνεγνωρίσθη.

9. ΠΑΕ 1903, 53 – 54.

10. ΠΑΕ 1904, 58.

11. ΠΑΕ 1904, 57.

12. ΠΑΕ ἔ.ἄ.

13. ΠΑΕ 1904, 58.

14. ΠΑΕ ἔ.ἄ.

15. ΠΑΕ 1904, 60 ἔξ. 1908, 117 καὶ 1909, 209 ἔξ.

16. ΠΑΕ 1906, 86 ἔξ.

17. ΠΑΕ 1906, 86 ἔξ.

18. ΠΑΕ 1906, 87 ἔξ.

Φεραντάκη : Θέσις κατά τὰ βόρεια τῆς νήσου «παρὰ τὴν πολίχνην Κωμιακὴν». Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος ἠρεύνησε μικρὰν, ἐν μέρει σεσυλημένην, συστάδα τάφων¹⁹.

Ὀρμος Ἀπόλλωνος : Εὐρίσκεται κατὰ τὸ βόρειον ἄκρον τῆς νήσου. Ὁ Κλ. Στέφανος εὗρε πλησίον τοῦ ὄρμου διπλοῦν ἄθικτον τάφον κάτωθι ἄλλου σεσυλημένου¹⁹. Ὁ διπλοῦς οὗτος τάφος, περιληφθεὶς ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ, ἔλαβε τὸν ἀριθμὸν 38A, διὰ τὴν ἄνω μοῖραν αὐτοῦ, καὶ 38B, διὰ τὴν κατωτέρα.

Ροόν : Θέσις εὐρισκομένη κατὰ τὰ δυτικά τῆς νήσου ἐν τῇ ὁποίᾳ εὐρέθη μικρά, ἐν μέρει σεσυλημένη, συστάς τάφων²⁰. Ὁ Κλ. Στέφανος ἀναφέρεται εἰς τὸ εὑρημα ἐνὸς μόνου τάφου, ὅπερ ἀναγνωρισθὲν περιελήφθη εἰς τὸν 39ον τάφον τοῦ παρόντος καταλόγου.

Μέλανες : Θέσις εἰς τὸ κεντρικὸν μέρος τῆς νήσου καὶ δυτικῶς τοῦ ὄρους Ζᾶ, παρὰ τὴν ὁμώνυμον κώμην, ἐν ἣ εὐρέθη μικρὰ συστάς τάφων²¹.

Ἀφεντικά : Θέσις κειμένη παρὰ τὸ χωρίον Κάτω Σαγγρί, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀπεκαλύφθη ἐκτεταμένον νεκροταφεῖον ἀποτελούμενον ἐξ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τάφων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρέθη καὶ εἷς, ὅστις εἶναι «ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ νεκροταφείου, περιβαλλόμενος ὑπὸ διπλῆς σειρᾶς πλακῶν»²². Οὗτος ἔλαβεν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ τὸν ἀριθμ. 40, εἷς δὲ ἄλλος τὸν ἀριθμ. 41.

Ριζοκαστελλιά : Ὀνομασία τῆς φυσικῆς ἀκροπόλεως τῆς εὐρισκομένης πλησίον τοῦ χωρίου Τριπόδων. Ἐνταῦθα ὁ Κλ. Στέφανος ἐπεσήμανε καὶ ἠρεύνησε προϊστορικὸν συνοικισμὸν²².

Ὁ τρόπος, ὁ ὁποῖος ἠκολουθήθη διὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν τάφων τῆς Νάξου κατὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ παρόντος καταλόγου, εἶναι ἀνάλογος μὲ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὁ Χρ. Τσουντας διὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνασκαφέντων τάφων τῆς Ἀμοργοῦ, Πάρου, Ἀντιπάρου κ.ἄ. νήσων, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωσεν ἀτομικὸν ἀξοντα ἀριθμὸν, μὴ διακοπτόμενον ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῆς νήσου ἀλλὰ συνεχῶς αὐξανόμενον²³. Τοῦτο δὲν ἐπραξεν ὁ Κλ. Στέφανος καὶ οὕτω ἐπηκολούθησεν ἀτυχῶς καθολικῇ σχεδὸν σύγχυσις τοῦ περιεχομένου τῶν ἑκατοντάδων τάφων τοὺς ὁποίους ἀνέσκαψεν.

Ὅθεν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ τῶν τάφων τῆς Νάξου, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν περαιτέρω συγχύσεως, ἐχρησιμοποιήθη συνεχῆς ἀρίθμησις διὰ τοὺς τάφους ἐκεῖνους μόνον, ὧν τὸ περιεχόμενον ἐπανασυνεστήθη. Ἡ ἀρίθμησις ἠκολούθησεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν χρονολογικὴν πορείαν τῶν ἀνασκαφῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ περιέλαβεν ἐν σειρᾷ τοὺς εἰς ἐκάστην ταφικὴν συστάδα ἢ νεκροταφεῖον ἀνήκοντας τάφους, χωρὶς νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ χρονολογία τῶν ἀντικειμένων, περὶ τῆς ὁποίας θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ δεῦτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

Κατωτέρω δίδομεν πίνακα ἐμφαίνοντα τὸ ἔτος τῆς ἀνασκαφῆς, τὴν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ ἀρίθμησιν τῶν σχετικῶν τάφων καὶ τὴν τοποθεσίαν αὐτῶν :

1903	τάφοι	1— 6	Καρβουνόλακκοι (ἐκτεταμένον νεκροταφεῖον)
»	»	7— 9	Κέλη (συστάς τάφων)

19. ΠΑΕ 1908, 115.

20. ΠΑΕ 1908, 115 σημ. 2.

21. ΠΑΕ 1909, 209.

22. ΠΑΕ 1910, 272.

23. ΠΑΕ 1899. 74 σημ. 2.

1903	καὶ 1906	τάφοι	10—22	Σπεδὸ (μικραὶ συστάδες τάφων)
»	»	»	23—25	Ἄϊλᾶ (μικρὰ συστάς τάφων)
1904	»	»	26	Λοῦβρος Ἀθαλάσσου (συστάς τάφων)
»	»	»	27—28	Φυρρόγες (ἐκτεταμένον νεκροταφείον)
»	»	»	29—30	Μνημούρια Πολυχνίου (συστάς τάφων)
1906	»	»	31—36	Κάμπος Μάκρη (νεκροταφείον)
»	»	»	37	Πάνορμος (συστάς τάφων)
1908	»	»	38Α-38Β	Ὀρμος Ἀπόλλωνος (συστάς τάφων)
»	»	»	39	Ροόν (συστάς τάφων)
1910	»	»	40—41	Ἄφεντικὰ (ἐκτεταμένον νεκροταφείον)

Σχετικῶς μὲ τὴν τύχην τῶν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου προερχομένων εὐρημάτων, σημειοῦμεν ὅτι κατὰ κανόνα ταῦτα μετήχθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνασκαφέως καὶ κατετέθησαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Πλὴν ὅμως μέγα μέρος τῶν εὐρημάτων ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ 1909 εἰς τὴν θέσιν Καστράκι, ἰδίᾳ τεμάχια μεγάλων ἀγγείων, κατέθεσεν ὁ Κλ. Στέφανος εἰς τὴν τοπικὴν ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν τῆς πόλεως Νάξου²⁴. Ἐπίσης ἐν τῇ αὐτῇ συλλογῇ κατετέθησαν καὶ τὰ εὐρήματα ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ μεγάλου νεκροταφείου τῶν Ἄφεντικῶν τοῦ ἔτους 1910, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων μαρμαρίνων καὶ λιθίνων εὐρημάτων, ἅτινα κατετέθησαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον²⁵. Τὸ πλεῖστον ἐπίσης τῶν εὐρημάτων ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ προϊστορικοῦ συνοικισμοῦ τῆς Ριζοκαστελλιᾶς, προσετέθη ὡσαύτως εἰς τὴν τοπικὴν Συλλογὴν τῆς Νάξου²⁶.

Τέλος, παρέχομεν τὴν ἐξήγησιν ὅτι εἰς τὴν κατωτέρω περιγραφὴν οἱ ἐν παρενθέσει ἀριθμοί, οἱ ἀκολουθοῦντες ἐνίοτε τοὺς προτασσομένους ἐκάστου ἀντικειμένου ἀριθμοὺς τοῦ Εὐρητηρίου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου (ΕΜ.), κατέστησαν ἀναγκαῖοι, ὄχι μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ ἤδη καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπανεκθέσεως, χάριν τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ἀντικειμένων, διότι πολλὰ τούτων περιλαμβάνονται εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τοῦ Εὐρητηρίου.

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΚΑΡΒΟΥΝΟΛΑΚΚΩΝ

Τάφος Ιος

ΕΜ. 6110(1) Πί ν. 41 α. Ὑψος : 0.17 μ. Διάμ. στομίου : 0.086 μ.

Μαρμαρίνη «κανδήλα» ἀκεραία, τῆς ὁποίας ἢ ἄλλοτε λεία ἐπιφάνεια εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἐλαφρῶς διαβεβρωμένη. Μάρμαρον Πάριον μετὰ κυανοχρῶων φλεβῶν. Ὁ εὐρὺς κωνικὸς λαιμὸς, ἔχων ὀλίγον πρὸς τὰ ἔξω καμπτόμενα χεῖλη, ἐπικάθηται τοῦ ἡμισφαιρικοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον σχηματίζει ἐπίπεδον πλατὺν ὄμον. Περὶ τὸ μέσον τῆς κοιλίας εὐρίσκονται συμμετρικῶς διατεταγμένα τέσσαρα κάθετα μνηοειδῆ ὠτία, ὀριζοντίως τετρημένα, ἱκανῶς ἐξέχοντα τοῦ περιγράμματος, χρησιμεύοντα προφανῶς δι' ἀνάρτησιν. Πρὸς κυλινδρικοῦς κωνοειδῆς μικρὸς καὶ κοῖλος ἐσωτερικῶς. Ἡ ἐσωτερικὴ κοιλότης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐμφανῆ ἴχνη χρήσεως πρωτογόνου τόρνου, εἶναι πλατυτέρα τῆς διαμέτρου τοῦ λαιμοῦ, εὐρύνεται ὀλίγον ὑπὸ τοὺς ὄμους καὶ ἀκολουθοῦσα πε-

24. ΠΑΕ 1909, 210.

25. ΠΑΕ 1910, 273 καὶ 1911, 357.

26. ΠΑΕ 1910, 273.

ρίπου τὸ περίγραμμα τῆς κοιλίας, φθάνει σχεδὸν μέχρι τοῦ πυθμένος. Ἐμφανῆ ἐπίσης ἴχνη ἐργαλείου ἐπὶ τῆς κοιλότητος τῆς βάσεως καθὼς καὶ παρὰ τὰς ὀπὰς τῶν ὠτίων. Ἡ λεπτότης τῶν τοιχωμάτων τοῦ λαιμοῦ (πάχους 0.005 μ. – 0.008 μ.) ὡς καὶ ἡ ὄλη κατασκευὴ παρουσιάζουν ἐργασίαν ἀρκετὰ ἐπιμελημένην.

EM. 6133 (3) Πίν. 41 β. Ὑψος : 0.0121 μ. Διάμ. στομίου : 0.077 μ.

Μαρμαρίνη «κανδήλα» ἀκεραία, ὁμοίου ὡς ἡ προηγουμένη σχήματος. Μάρμαρον Πάριον. Φέρει ἐλαφρὰς ἀποκρούσεις ἐπὶ τῶν χειλέων, ὡς καὶ εἰς τι σημεῖον ἄνωθεν ἐνὸς τῶν ὠτίων, ἡ δὲ ἄλλοτε λεία ἐπιφάνεια εἶναι μερικῶς ἀποκεκρουμένη καὶ κατὰ μέγα μέρος διαβεβρωμένη. Τὰ χεῖλη ἐδηλώθησαν ὑποτυπωδῶς, τὰ δὲ μνηοειδῆ ὠτία, ὀρώμενα ἐκ τῶν πλαγίων, ἐλάχιστα ἐξέχουν τῆς καμπύλης τοῦ σώματος. Ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς κοιλότητος ἴχνη τοῦ χρησιμοποιηθέντος τόννου. Τὸ ὄλον σχῆμα τῆς κοιλίας εἶναι ἐμφανῶς ἀκανόνιστον καὶ ἡ ἐν γένει ἐργασία ὀλιγώτερον ἐπιμελημένη.

Ἐμφότεραι αἱ ἄνωτέρω «κανδήλαι» ἔφερον ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων αὐτῶν τὴν ἐνδειξιν «Καρβ. τάφ. 3». Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κλ. Στέφανος εὗρεν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον Καρβουολάκκων «δύο μαρμάρινα ἀγγεῖα μετὰ σώματος σικυοειδοῦς καὶ ποδός...»²⁷, αὐταὶ περιελήφθησαν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ ὡς τὰ μόνα γνωστὰ ἀντικείμενα τοῦ τάφου.

Τάφος 2ος

EM. 6133 (2) Πίν. 42 α. Ὑψος : 0.123 μ. (μετὰ τοῦ πώματος)

Ὑψος : 0.119 μ. (ἄνευ τοῦ πώματος)

Ἄπιόσχημον δοχεῖον μετὰ πώματος ἐκ Παρίου λευκοῦ μαρμάρου, ἀκέραιον²⁸. Ἐλάχισται ἀποκρούσεις εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ πώματος καὶ εἰς τὴν βάσιν τοῦ ποδός. Τὸ ἐλαφρῶς κυρτούμενον εἰς τὴν ἄνω αὐτοῦ ἐπιφάνειαν πῶμα ἐφάπτεται ἀκριβῶς ἐπὶ τῶν λεπτοτάτων καὶ λίαν ἐντέχνως κατεσκευασμένων λοξοτιμῆτων χειλέων τοῦ στομίου, (διαμ. 0.066 μ.) κάτωθι τοῦ ὁποίου ἡρέμα κατέρχεται ὁ κωνικός λαιμός, σχηματίζων ἀνεπαίσθητον κοιλότητα. Οὗτος ἐφάπτεται μὲ τὴν ἡμισφαιρικὴν κοιλίαν, ἥτις ἐλάχιστον προέχουσα, σχηματίζει ὑποτυπώδη ὄμον. Ὅλιγον κάτωθι τούτου εὐρίσκονται τέσσαρα ὀριζόντια συμμετρικῶς διατεταγμένα ἄτρητα ραβδόσχημα ὠτία, ἐλαφρῶς κοῖλα κατὰ τὸ μέτωπον αὐτῶν. Ἡ ἐσωτερικὴ κοιλότης πιστῶς ἀκολουθεῖ τὸ περίγραμμα. Ὑπὸ τὴν βάσιν ὑπάρχει ἐπίσης ἐλαφρὰ κοιλότης. Τὰ λεπτότατα διαφανῆ τοιχώματα τοῦ ἀγγείου ἐνθυμίζουν καλὴν ἐργασίαν ἀλαβάστρου, ὃ δὲ ἰσχυρῶς πρὸς τὴν βάσιν τοῦ πλατυνόμενου κωνικοῦ πούς, ἐπαυξάνει τὴν ὄλην κομψότητα τοῦ σχήματος τοῦ ἀγγείου, τὸ ὅποιον διακρινόμενον διὰ τὴν ἄψογον καὶ ἐπιμελημένην αὐτοῦ ἐργασίαν καθίσταται ἐξαιρετικὸν δείγμα τῆς ὀρίμου Κυκλαδικῆς ἀγγειογλυφίας.

Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο, φέρον τόσον ἐπὶ τοῦ πώματος ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τοιχωμάτων τὴν ἐνδειξιν «Καρβ. τάφ. 5» περιελήφθη ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ εἰς ἰδιαίτερον τάφον ὡς τὸ μόνον γνωστὸν ἀντικείμενον αὐτοῦ²⁹.

27. AE 1903, 55. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. β' (3ον καὶ 4ον ἄνω σειρᾶς).

28. L'Art des Cyclades, εἰκ. 10 (Zervos).

29. Βλ. ἐκθεσίαν Κλ. Στεφάνου πρὸς τὴν Ἐταιρείαν ἀριθ. 1095/28.8.903 καὶ CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. β' (2ον ἄνω σειρᾶς).

Τάφος 3ος

EM. 6133 (5) Πί ν. 42 β. Ύψος : 0.087 μ. (μετά τοῦ πόματος)

Ύψος : 0.075 μ. (ἄνευ τοῦ πόματος)

Σφαιρική πυξίς μετά πόματος ἐκ Παρίου μαρμάρου, ἀπαρτισθεῖσα ἐξ ἑννέα ἐν ὄλῳ τεμαχίων (ἐξ καὶ τριῶν). Ἐλλεῖπει μικρὸν παρά τὸ χεῖλος τμήμα καθὼς ἐπίσης καὶ ἕτερον ἐκ τῆς περιφέρειας τοῦ πόματος. Ἐπιφάνεια μερικῶς διαβεβρωμένη καὶ ἀποκεκρουμένη. Τὸ ἐλαφρῶς κοιλόκυρτον πῶμα, ἀπολήγον κατὰ τὴν περιφέρειαν εἰς προεξέχουσαν λεπτοτάτην ὀξειαν ἀκμήν, ἐφάπτεται ἀψόγως τοῦ στομίου τῆς πυξίδος, τὸ ὁποῖον φέρει πρὸς τοῦτο καταλλήλως γεγλυμμένην ἀπλακωτὴν ὑποδοχὴν. Κατὰ τὴν περιφέρειαν ἔχει τὸ πῶμα δύο ζεύγη μικρῶν ὀπῶν, τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἕτερα ὅμοια ζεύγη, εὐρισκόμενα ἐπὶ τῶν δύο κατὰ τὸ μέσον τῆς κοιλίας, δίκην λαβῶν, μικρῶν ὀριζοντιῶν ὠτίων. Πιθανῶς διὰ τῶν ὀπῶν τούτων διήρχετο σχοινίον ἢ σύρμα, διὰ τὴν πρόσδεσιν τοῦ πόματος ἐπὶ τῆς πυξίδος. Ὑπὸ τὸν πυθμένα ἔγκοιλος κύκλος ἐλαφρῶς γεγλυμμένος χρησιμεύων ὡς βάσις. Κατὰ τὸ ὕψος τῶν ὠτίων τὸ σφαιρικὸν τῆς πυξίδος σχῆμα θλάται, σχηματίζον ἐλαφρῶς αἰσθητὴν ἀκμήν. Ἡ ἐσωτερικὴ κοιλότης, ἐπὶ τῆς ὁποίας σαφὴ ἴχνη τοῦ τόρνου, ἀκολουθεῖ σχεδὸν τὸ περίγραμμα καὶ φθάνει μέχρι τοῦ πυθμένος. Ἰχνη ἐργαλείου ἐπίσης ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ πόματος. Ἡ πυξίς ἔχουσα ἄψογον καὶ λίαν ἐπιμελημένην ἐργασίαν εἶναι ἐκ τῶν καλυτέρων δειγμάτων τῆς Κυκλαδικῆς ἀγγειογλυφίας.

Ὁ Κλ. Στέφανος ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τῶν Καρβουολάκκων εὐρέθη μεταξὺ ἄλλων καὶ «πυξίς μαρμαρινὴ σφαιρική εἰς τεμάχιον» αὕτη ἀσφαλῶς εἶναι ἡ ἀνωτέρω 6133 (5), εἰς τὰ τοιχώματα τῆς ὁποίας ἄλλωστε ἀνεγνώσθη ἡ ἐνδειξις «Καρβ. τάφ. 11»³⁰.

Τάφος 4ος

EM. 6135 (8) Πί ν. 43 α. Ύψος : 0.03 μ. Διάμ. χεῖλ. : 0.127 μ.

Μαρμαρινὴ ἀβαθῆς φιάλη, ἐκ τριῶν τεμαχίων συγκεκολλημένη, ἔχουσα ἐλαχίστας ἀποκρούσεις ἐπὶ τῶν χειλέων. Μάρμαρον Πάριον. Τοιχώματα σχετικῶς λεπτά, ἀπολήγοντα ἄνω εἰς ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω διαμορφούμενα χεῖλη. Ὑπὸ τὸν ἐλαφρῶς ἐπιπεδούμενον πυθμένα μικρὸς ἔγκοιλος κύκλος, διὰ τὴν στήριξιν τοῦ ἀγγείου.

Ἡ ἀνωτέρω φιάλη εἶναι τὸ μοναδικὸν δυνάμενον νὰ ἀναγνωρισθῆ εὕρημα τοῦ τάφου τούτου, διότι ἔφερον ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐνδειξιν «Καρβ. τάφ. 15», τοιαύτας δὲ μαρμαρίνας φιάλας ἀναφέρει ὁ Κλ. Στέφανος ὅτι εὗρεν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τῶν Καρβουολάκκων³¹.

Τάφος 5ος

EM. 6135 (10) Πί ν. 43 β. Ύψος : 0.05 μ. Διάμ. χεῖλ. : 0.124.

Μικρὰ μαρμαρινὴ φιάλη ἀκεραία ἔχουσα τὴν ἐπιφάνειαν ἐλαφρῶς διαβεβρωμένην. Μάρμαρον Πάριον. Ἐχει ἐπίπεδον εὐρὸν πυθμένα, εἶναι δὲ δυσαναλόγως πρὸς τὸ ὕψος τῆς ἀβαθῆς. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ λίαν παχέα τοιχώματά της (πάχος κατὰ τὸν

30. ΠΑΕ 1903, 55 καὶ CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. β' (5ον ἄνω σειρᾶς).

31. ΠΑΕ 1903, 55.

πυθμένα : 0.025 μ.) τὰ ὁποῖα, ἐλαφρῶς λεπτότερα κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ στομίου, ἀπολήγουν εἰς ἀδιαμόρφωτα ἐπίπεδα χεῖλη. Τὸ ὄλον σχῆμα εἶναι ὀλίγον ἀκανόνιστον, καὶ ἡ ἐργασία ἡμελημένη. Ἴσως νὰ ἐχρησίμευεν ὡς ἐργαλεῖον (ἰγδίων ἢ τριπτήριον).

Ἡ ἀνωτέρω φιάλη, φέρουσα τὴν ἐνδειξιν «Καρβ. τάφ. 16» περιελήφθη ἐν τῷ παρόντι τάφῳ, διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ὡς καὶ ἡ προηγουμένη τοῦ 4ου τάφου.

Τάφος 6ος

EM. 6140 (16) Πίν. 43 γ. Σωζ. ὕψος : 0.18 μ.

Μαρμάρινον γυναικεῖον εἰδῶλιον συγκεκολλημένον εἰς τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐλλιπὲς τοὺς πόδας ἀπὸ τῶν σφυρῶν. Μάρμαρον Πάριον. Διατήρησις καλὴ πλὴν στρώσεως ἰζημάτων, ἡ ὁποῖα καλύπτει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ὀπισθίας ὤψεως.

Ἡ κεφαλὴ εἶναι ὠσειδῆς ὀλίγον πεπλατυσμένη ἄνω καὶ ἔχει ἐλαφρὰν ἀνάτασιν μετ' ἀνακάμψεως· λεπτὴ τριγωνικὴ ρίς. Ὁ λαιμὸς εἶναι κυλινδρικός πεπλατυσμένος κατὰ ἰδιάζοντα τρόπον, διότι ὀρώμενος κατ' ἐνώπιον εἶναι λεπτός καὶ εὐρύτερος ἄνω, ἀντιθέτως δὲ ἐκ τῶν πλαγίων εἶναι ἱκανῶς παχύτερος καὶ εὐρύτερος κατὰ τὴν ρίζαν. Οὗτος ἄνω περιθέεται ὑπὸ ἐγχαράκτου γραμμῆς.

Οἱ ὄμοι εἶναι γωνιώδεις, ὀλίγον ἀνυψωμένοι, αἱ δὲ χεῖρες τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι δὲν ἐδηλώθησαν, εὐρίσκονται εἰς τὴν τυπικὴν ἐπὶ τοῦ στήθους θέσιν, περιβάλλουσαι τοὺς ἐλαφρῶς ἐξέχοντας καὶ πλησίον ἀλλήλων εὐρισκομένους μαστούς.

Εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας ἀντὶ τοῦ ἡβικοῦ τριγώνου ὑπάρχει ἐγχαράκτος καμπύλη γραμμὴ, ἥτις ὀρίζει συγχρόνως καὶ τὸ πέρασ τῶν μηρῶν. Οὗτοι ἔμπροσθεν μὲν εἶναι πεπλατυσμένοι, κατὰ τὸ πλάγιον ὁμως περιγύραμα ἱκανῶς κυρτοὶ καὶ εὐρεῖς, προσδίδοντες οὕτω ἔκτασιν εἰς τὴν λεκάνην.

Τὰ σκέλη, ἰσχυρῶς κατὰ τὰ γόνατα καμπτόμενα, εἶναι σχεδόν συμφυῆ διαχωριζόμενα δι' αὐλακος, βαθείας μὲν ἔμπροσθεν, ἀβαθεστέρας δὲ ὀπισθεν. Ταῦτα, παρὰ τὸ σαρκῶδες τῶν μηρῶν, ἔχουν τὰς κνήμας βραχείας, λεπτὰς καὶ ἀσθενικάς. Ἐπὶ τῶν νώτων καὶ ὑπὸ τὴν στρῶσιν τῶν ἰζημάτων, διακρίνεται κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης ἐγχαράκτος γραμμὴ, ἐγκαρσία δὲ πρὸς ταύτην χάραξις ὑπάρχει εἰς τὴν γλουτιαίαν χώραν.

Τὸ εἰδῶλιον τοῦτο φέρον ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἐνδειξιν «Καρβ. τάφ. 8» ἀναμφισβητήτως προέρχεται ἐξ ὠρισμένου τάφου, συμφωνεῖ δὲ τοῦτο μὲ τὸ ὅτι ὁ Κλ. Στέφανος, ἀνασκάψας τάφους ἐν τῷ Νεκροταφείῳ τῶν Καρβουολάκκων, εὗρε μεταξύ ἄλλων καὶ «τρία εἰδῶλια γυναικεῖα, ὧν δύο τοῦ τελείου νησιωτικοῦ τύπου καὶ ἕτερον ἄχειρ, ἄπουν, ὀξὺληκτον πρὸς τὰ κάτω»³². Δι' ὃ καὶ τὸ ἀνωτέρω περιγραφέν εἰδῶλιον ἀπετέλεσε τὸ περιεχόμενον ἰδίου τάφου περιληφθὲν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ. Σημειωτέον ὅτι τῶν δύο ἄλλων εἰδῶλιων δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἀναγνώρισις καὶ ταύτις.

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΚΕΛΗΣ

Τάφος 7ος

EM. 6101 (7) Πίν. 44. Ὑψος : 0.105 μ. μετὰ τοῦ πώματος.

Ὑψος : 0.085 μ. ἄνευ τοῦ πώματος.

Διάμ. χειλέων : 0.105.

Πηλίνη εγχάρακτος κυλινδρική πυξίς μετά πάματος, άκεραία. Πηλός χονδρός καστανέρυθρος μετά κόκκων άμμου και μίκας, καλώς ώπτημένος. Τά τοιχώματα τής πυξίδος είναι κάθετα μετά χειλέων κοιλοτημάτων, κάτωθι τών όποιών αί τυπικαί διάτρητοι άποφύσεις, ό δέ πυθμήν επίπεδος έλαφρώς έξέχων τοϋ σώματος. Το πάμα άπόγως έφαρμόζον επί τοϋ σώματος είναι κυρτόν έξωτερικώς και κοίλον έσωτερικώς μετά καθέτων λεπτόν χειλέων. Φέρει κατά τήν περιφέρειαν έκατέρωθεν δύο όπάς, αίτινες άντιστοιχοϋν πρός τās επί τοϋ σώματος τής πυξίδος εύρισκομένας, προφανώς διά τήν πρόσδεσίν του μετ' αϋτής, κοσμεΐται δέ έξωτερικώς διά δέκα εύθυγράμμων λωρίδων, πλήρων λοξών έγχαρακτων πυκνών γραμμών έναλλασσομένης φοραΰ, ώστε νά σχηματίζεται έκάστοτε ιχθυάκανθα. 'Επί τών χειλέων τοϋ πάματος πυκναί λοξαί παράλληλοι γραμμαί. Το σώμα τής πυξίδος περιέχει υπό τά χείλη παρομοία ζώνη, ής αί γραμμαί είναι άντιθέτου φοραΰ πρός εκείνας τών χειλέων τοϋ πάματος, ότε δέ τοϋτο εύρίσκεται εις τήν θέσιν του, άποτελείται μετ' εκείνων πλήρης ιχθυάκανθα. Κάτωθεν ταύτης τρεΐς ζώναι ιχθυακάνθης καλύπτουν τό υπόλοιπον σώμα τοϋ άγγείου. 'Εργασία έπιμελημένη.

'Η άνωτέρω πυξίς έφερον επί μέν τοϋ πυθμένος τήν ένδειξιν «Κέλη», επί δέ τοϋ έσωτερικού τοϋ πάματος «Κέλη τάφ. 4». 'Επειδή ό Κλ. Στέφανος έν τή συστάδι τής Κέλης εύρε μεταξύ άλλων και πυξίδα, αϋτη περιελήφθη έν τῷ παρόντι καταλόγῳ ώς τό μόνον γνωστόν εύρημα τοϋ τάφου³³.

Τά φ ο ς δ ο ς

EM. 6122 (26) Πίν. 45 α. Ύψος : 0.080 μ. (μετά τοϋ πάματος)

Ύψος : 0.072 μ. (άνευ τοϋ πάματος)

Διάμ. πάματος : 0.102 μ.

Πηλίνη μετά πάματος κυλινδρική πυξίς. 'Ελλείπουν μικρόν μέρος τοϋ σώματος και άμφότεραι αί κάθετοι διάτρητοι άποφύσεις αϋτοϋ· έλλείπει επίσης τό μεγαλύτερον μέρος τών χειλέων τοϋ πάματος καθώς και ή μία τών καθέτως διατρήτων άποφύσεων αϋτοϋ. Πηλός χονδρός καστανόφαιος μετά κόκκων άμμου και μίκας. Σφάζονται, ίδια επί τοϋ πάματος, ίχνη τής άλλοτε έστιλβωμένης έπιφανείας.

Τά λεπτά κάθετα τοιχώματα τής πυξίδος έλαφρώς εύρύνονται πρός τά κάτω. Πυθμήν επίπεδος. Αί επί τής έπιφανείας τής πυξίδος μελανόφαιαι άποχρώσεις όφείλονται εις άνομοιομερή και άτελή όπτησιν.

EM. 8807. Σωζ. μήκος : 0.035 μ. Μέγιστον πάχος : 0.037 μ.

Τό κάτω μέρος τριπτήρος λίθου τεφρόχρου όψιανού, σχήματος άκανονίστου πολυπλεύρου κυλίνδρου. Αί άκμαί τών πλευρών κατά τά άκρα έχουν άπαλυνθή πιθανώς έκ τής χρήσεως.

'Επειδή τόσον επί τής 6122 (26) πυξίδος, όσον και επί τοϋ χάρτου περιτυλίξεως τοϋ τριπτήρος, ύπήρχεν ή ένδειξις «Κέλη τάφ. 6» άμφότερα άπήρτισαν τό μόνον γνωστόν περιεχόμενον τοϋ παρόντος τάφου.

Τάφος 9ος

EM. 6100 (1) Πί ν. 45 β. Ύψος : 0.085 μ. Διάμ. χειλ. : 0.06 μ.

Μικρά σφαιρική πυξίς, ἣς ἐλλείπει τὸ πῶμα, ἀκεραία. Διατήρησις καλὴ πλὴν ἐλαφρῶν ἀποκρούσεων εἰς τὰ χεῖλη καὶ ρωγμῶν τινῶν ἐπὶ τοῦ σώματος.

Πηλὸς χονδρὸς, καστανέρυθρος, μετ' ἀφθόνων κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, ἀτελῶς ὀπτημένος. Τὰ τοιχώματα εἶναι παχέα καὶ φέρουν ὑπὸ τὰ κοιλότμητα χεῖλη δύο λοξὰ κυλινδρικά διάτρητα ὠτία, ὧν τὸ ἓν ἀποκοπὲν συνεκολληθῆ, καταλήγουν δὲ εἰς ἐπίπεδον πυθμένα διαμέτρου 0.04 μ. Ἡ ἐπιφάνεια εἶναι λεία, χρώματος ἐρυθροκιτρίνου ἕως μέλανος, λόγῳ ἀνομοιομεροῦς ὀπτήσεως, σφίξει δὲ ἐπ' αὐτῆς ἴχνη τοῦ ἐργαλείου στίλβωσης.

Ἡ πυξίς ἔφερεν ἐπὶ τοῦ σώματος τὴν ἐνδειξιν «Κέλη τάφ. 5», δι' ὃ καὶ περιελήφθη εἰς ἴδιον τάφον ὡς τὸ μόνον δυνάμενον νὰ ἀναγνωρισθῆ ἀντικείμενον τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ.

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΣΠΕΔΟΥ

Τάφος 10ος

EM. 6195 Πί ν. 46 α. Ύψος : 0.587 μ.

Μαρμάρινον γυναικεῖον εἰδῶλιον ἀκέραιον³⁴. Μάρμαρον Πάριον. Διατηρεῖται εἰς ἀρίστην κατάστασιν. Λεπτὴ στρῶσις ἰζημάτων καλύπτει τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς προσθίας ὄψεως.

Ἡ κεφαλὴ ἔχουσα τὴν συνήθη μετ' ἀνακάμψεως ἀνάτασιν εἶναι ἐλαφρῶς ὠσειδῆς πλατυνομένη ἄνω. Ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ δὴ ὀλίγον ἄνωθεν τῆς ρίζης τῆς ἰσχυρῶς ἐξεχούσης ρινός, ἄμυδρὰ ἴχνη μέλανος χρώματος.

Ὁ λαιμὸς εἶναι ὑψηλός, κυλινδρικός, λεπτότερος ἄνω καὶ ἐλαφρῶς πεπλατυσμένος. Οἱ ὄμοι εἶναι εὐρεῖς, ὀλίγον γωνιώδεις, αἱ δὲ χεῖρες, ὧν τὰ δάκτυλα ἐδηλώθησαν δι' ἐγχαράξεων, εἰς τὴν συνήθη ἐπὶ τοῦ στήθους θέσιν, ἔχουσαι τὰ ἀντιβράχια εἰς ἱκανὴν ἀπὸ τῶν μαστῶν ἀπόστασιν.

Ὁ ἄνωθεν τοῦ ἐγχαράκτου ἠβικοῦ τριγώνου κοιλιακὸς χῶρος παρουσιάζει αἰσθητὴν κυρτότητα καὶ ἱκανὴν κατὰ τὸ περίγραμμα μείωσιν, ἐνῶ παραλλήλως τὰ κατὰ τὴν λεκάνην μέρη τῶν μηρῶν ὀλίγον κυρτοῦνται.

Τὰ ἐλαφρῶς καμπτόμενα σκέλη εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν συμφυῆ, ἀπλῶς διαχωριζόμενα διὰ βαθείας αὐλακος ἐπὶ τῶν δύο ὄψεων, μόνον δὲ κατὰ τοὺς πόδας, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι ἐδηλώθησαν δι' ἐγχαράξεων, ἀποχωρίζονται τελείως.

Ἡ σπονδυλικὴ στήλη ἐδηλώθη δι' ἀβαθοῦς αὐλακος ἐξ ἧς ἄρχονται ἐλαφρῶς κυρτούμενα τὰ δύο ἡμίση τοῦ κορμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ περίγραμμα παρουσιάζει αἰσθητὴν περὶ τὸ μέσον μείωσιν.

Ἐγχάρακτοι γραμμαὶ περιθέουν ἄνω καὶ κάτω τὸν λαιμὸν· ἐπίσης ἐγχαράξεις διαχωρίζουν τοὺς πόδας ἀπὸ τῶν κνημῶν, ὀπισθεν δὲ, τοὺς μηροὺς ἀπὸ τὰ γαστροκνήμια.

Ἄξια μνείας εἶναι ἡ ἔντονος ἀναγλυφικὴ ἔξαρσις τῶν χειρῶν, ἡ παρὰ τὴν γεωμετρικότητα αἰσθητὴ τάσις ἀπαλύνσεως τῶν ἄκμῶν κατὰ τὰ συναντώμενα ἐπίπεδα καὶ ἡ σχετικὴ τήρησις τῶν φυσικῶν ἀναλογιῶν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

34. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. α' (τὸ πρῶτον), L'Art des Cyclades εἰκ. 113 (Zervos).

EM. 6140 (22) Πίν. 46 β. Ύψος : 0.435 μ.

Μαρμάρινον γυναικείον ειδώλιον ελαφρῶς ἀποκεκρουμένον κατὰ τὸν λαιμὸν καὶ συγκεκολλημένον εἰς τὴν ρίζαν τοῦ λαιμοῦ, τὰ γόνατα, τὰ κάτω μέρη τῶν κνημῶν, εἰς τὸ ὕψος τῶν σφυρῶν, ὡς καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ δεξιοῦ ποδός. Ἐλλείπει τὸ ἄκρον τοῦ ἀριστεροῦ ποδός, νῦν γύψω συμπληρωμένον³⁵. Στρωδῶσις ἰζημάτων καλύπτει τὸ δεξιὸν ἦμισυ τῆς προσθίας ὄψεως. Ἡ κεφαλὴ, εὐρυτέρα ἄνω, ἔχουσα τὴν συνήθη μετ' ἀνακάμψεως ἀνάτασιν εἶναι ὠοειδῆς, πεπλατυσμένη καὶ ὁμοιάζει μὲ τὴν τοῦ προηγουμένου ειδωλίου. Ὁ λαιμὸς εἶναι ὑψηλός, κυλινδρικός καὶ ὀλίγον πεπλατυσμένος.

Αἱ χεῖρες, ὧν οἱ δάκτυλοι δὲν ἐδηλώθησαν, εὐρίσκονται εἰς τὴν συνήθη ἐπὶ τοῦ στήθους θέσιν· οἱ βραχίονες συγκλίνουν αἰσθητῶς πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κορμοῦ, ἡ κοιλία ελαφρῶς ὀγκοῦται ἀνερχομένη πρὸς τὸ στήθος καὶ ἔχει εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτῆς τὸ τυπικὸν ἠβικὸν τρίγωνον.

Τὰ σκέλη εἶναι σχεδὸν συμφυῆ, διαχωριζόμενα ἐπὶ τῶν δύο ὄψεων διὰ βαθείας αὐλακος καὶ μόνον κατὰ τοὺς πόδας, ὧν οἱ δάκτυλοι ἐδηλώθησαν διὰ χαράξεως, τελείως ἀποχωρίζονται, καθὼς ἐπίσης κατὰ τὰς κνήμας μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει στενὴ ἐπιμήκης σχισμὴ.

Ἐπὶ τῶν νώτων ἀβαθῆς ἀδλαξ κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ λοξαὶ ἐντομαὶ διαχωρίζουσαι ἀπὸ τοῦ σώματος τοὺς βραχίονας, οἵτινες οὕτω ἀποκτοῦν ὀπίσω περίγραμμα τριγωνικόν.

*Ἄξιον μνείας ὅτι τὸ ειδώλιον, ἐν πολλοῖς ὅμοιον μὲ τὸ προηγούμενον τοῦ αὐτοῦ τάφου, δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸν αὐτὸν μὲ ἐκεῖνο τεχνίτην διότι αἱ διαφοραὶ ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν εἰς ἀμφοτέρα εἶναι πολλαὶ καὶ σημαντικαί. Ἐν τούτοις ταῦτα εἶναι ἔργα ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐργαστηρίου παραχθέντα.

EM. 6135 (5) Πίν. 47 α. Ύψος : 0.10 μ. Διάμ. χειλέων : 0.26 μ.

Μαρμαρινὴ βαθεῖα φιάλη ἀκεραία³⁶. Μάρμαρον λευκὸν μετὰ κυανοφαίων φλεβῶν.

Τοιχώματα παχέα (πάχους 0.01 μ. παρὰ τὸ χεῖλος καὶ 0.02 μ. παρὰ τὸν πυθμένα) ἀπολήγοντα ἄνω εἰς ελαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω κύπτοντα χεῖλη. Ὑπὸ τὸν ἐπιπεδούμενον πυθμένα ἔγκοιλος κύκλος σχήματος ελαφρῶς ἀκανονίστου.

EM. 6135 (4) Πίν. 47 β. Ύψος : 0.05 μ. Διάμ. χειλέων : 0.295 μ.

Εὐμέγεθες μαρμάρινον πινάκιον ελαφρῶς ἀποκεκρουμένον τὰ χεῖλη, ἔχον τοιχώματα παχέα, ἐξωτερικῶς ἀνερχόμενα καὶ χεῖλη ἐσωτερικῶς μόνον ἐνδεικνυόμενα, εὐρὺν δὲ ἐπίπεδον πυθμένα διαμέτρου 0.19 μ.³⁷

EM. 6136 (4) Πίν. 47 γ. Ύψος : 0.052 μ. Διάμ. χειλέων : 0.115.

Μαρμαρινὴ βαθεῖα φιάλη ἀκεραία πλὴν τῆς ἑλλειπούσης καὶ γύψω συμπληρωμένης προχοῆς³⁸. Ἐλλείπει ἐπίσης μικρὸν τμήμα ἐκ τῶν χειλέων. Ἐπιφάνεια ελαφρῶς διαβεβρωμένη καὶ διατηροῦσα ἴχνη ἰζημάτων. Φέρει ἐπὶ τοῦ ὀπισθοῦ μέρους,

35. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. α' (τὸ δεύτερον). L'Art des Cyclades εἰκ. 115 (Zervos).

36. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. α'.

37. ἔ.ἀ.

38. ἔ.ἀ.

δλίγον κάτωθι τοῦ στομίου, ἐπιμήκη ραβδοειδῆ ὀριζοντίαν ἀπόφυσιν, δίκην λαβῆς.

Τὰ τοιχώματα εἶναι σχετικῶς λεπτά (πάχους 0.005 — 0.007 μ.) καταλήγουν δὲ εἰς ἐπίπεδον ἐλαφρότατα κοῖλον πυθμένα, διαμ. 0.045 μ.

EM. 6134 Πίν. 48 α καὶ β. Ὑψος : 0.083 μ.

Μαρμάρινον ὁμοίωμα τριμύξου λύχνου μετὰ κωδωνοειδοῦς ποδός, ἀκέραιον καί, πλὴν ἐλαχίστων ἀποκρούσεων κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ ποδός, εἰς ἀρίστην κατάστασιν διατηρούμενον³⁹. Μάρμαρον Πάριον.

Τὸ σῶμα εἶναι συμπαγές, ἐντόνωσ ἀμφικωνικόν, ἔχον ἐν κατόψει σχῆμα τριγωνικόν μὲ ἀπετρογγυλωμένας τὰς γωνίας, καὶ φέρον ἄνω περὶ τὸ μέσον κοῖλον ψευδοστόμιον μετὰ λεπτοῦ ταπεινοῦ χεῖλους.

Ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἀκριβῶς ἄνωθεν τῶν τριῶν ἐστρογγυλωμένων γωνιῶν τοῦ σώματος, ἐκφύονται ἰσαρίθμοι κυλινδρικοί, ἐλαφρῶς πεπλατυσμένοι συμπαγεῖς ἀποφύσεις (μύξαι), ἔχουσαι ἀβαθεῖς κοιλότητος ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν στομίων των.

Ὁ πούς εἶναι κωδωνοειδής, ἰσχυρῶς πεπλατυσμένος κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς βάσεως, ἄνευ ἐσωτερικῆς κοιλότητος, μετ' ἐπιπέδου πυθμένος.

EM. 6108 Πίν. 49 α καὶ παρένθετος Πίν. α ξ Α. Σωζ. ὕψος : 0.189 μ.

Σύμπλεγμα τριῶν πηλίνων λύχνων συνηνωμένων διὰ τοῦ ὀπισθίου μέρους αὐτῶν εἰς ἀκτινοειδῆ διάταξιν, στηριζομένων δὲ διὰ ἰσαρίθμων κυλινδρικών βραχιόνων εἰς βάσιν κυκλικήν⁴⁰. Τὸ ὄλον, ἱκανῶς ἑλλίπες, ἀπηρτίσθη ἐκ δώδεκα συγκεκολλημένων τεμαχίων, συμπληρωθὲν κατὰ τὰ ἐλλείποντα μέρη διὰ γύψου.

Ἐπὶ τῶν ραμφοειδῶν προχοῶν τῶν λύχνων, ὧν μία μόνον σφῆζεται, ὑπῆρχον καλαθοειδεῖς λαβαὶ μὴ διασθεθεῖσαι· τοῦτο καθίσταται φανερόν ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν χεϊλέων τῆς σφζομένης προχοῆς ὑπαρχουσῶν ἀπολήξεων. Οἱ τρεῖς λύχνοι, δλίγον ἀνισομεγέθεις, συγκοινωνοῦν μεταξύ των· ἦτοι ἕκαστος λύχνος, φέρων εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος δύο ὀπὰς, συγκοινωνεῖ μετὰ τῶν δύο ἄλλων.

Ὁ πηλὸς εἶναι ροδόχρους, λεπτός, καλῶς ὠπτημένος, φέρει δὲ ἐπάλειψιν χρώματος ἀνοικτοῦ κιτρινωποῦ, ἐπὶ τῆς ὁποίας γραπτὴ διακόσμησις, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξίτηλος, χρώματος βαθέος καστανοῦ ἔχουσα ὡς ἀκολούθως : λεπτὴ ταινία, πλήρης δικτυωτοῦ, κοσμεῖ τὸ ἐσωτερικόν τῶν λύχνων ὑπὸ τὰ χεῖλη, ἑτέρα δὲ, πληρουμένη διὰ ἰχθυακάνθης, εὐρίσκεται ἐπίσης ὑπὸ τὰ χεῖλη ἐκάστου λύχνου, ἐξωτερικῶς.

Ἐκαστος τῶν τριῶν βραχιόνων τῆς βάσεως περιθέεται, κατ' ἴσας ἀποστάσεις, ὑπὸ ἐπτὰ σειρῶν ἄλυσιδωτοῦ κοσμήματος. Τὸ κάτω ἡμισυ τῆς κυκλικῆς βάσεως περιθεῖται ταινία πληρουμένη δικτυωτοῦ.

Περὶ τῆς σημασίας τοῦ λύχνου τούτου, ὡς καὶ τοῦ προηγουμένου ἀρ. 6134, τῶν ὁποίων τὰ σχήματα εἶναι πρωτότυπα καὶ μοναδικὰ μέχρι τοῦδε μετὰ τῶν εὐρημάτων τῶν Κυκλαδικῶν τάφων, ὡς καὶ περὶ τῆς χρήσεως ἀμφοτέρων ὡς λατρευτικῶν σκευῶν, θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐργασίας ταύτης.

EM. 6107 Πίν. 49 β καὶ παρένθετος Πίν. α ξ Β. Ὑψος : 0.19 μ.

Μεγάλῃ πηλίνῃ, βαθεῖα, γραπτὴ, ραμφόστομος φιάλη μετὰ δακτυλιοειδοῦς βά-

39. ἔ.ἀ. καὶ L'Art des Cyclades εἰκ. 13 (Zervos).

40. CR. Congr. Arch. Ath. 221, εἰκ. α' καὶ L'Art des Cyclades εἰκ. 154 (Zervos).

Νάξος : Τάφος 10ος. ΕΜ. 6108. Πήλινος λατρευτικός λύχνος

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

σεως, συγκεκολλημένη εκ πολλῶν τεμαχίων καὶ ἑλλιπῆς τὴν λαβὴν, ὡς καὶ εἰς τμήματα τῆς προχοῆς καὶ τοῦ σώματος, νῦν γύψῳ συμπεπληρωμένα⁴¹.

Πηλὸς χρώματος ἀνοικτοῦ ἐρυθροκιτρίνου, λεπτός, καλῶς ὠπτημένος. Τοιχώματα λεπτά.

Ὁ γραπτὸς διάκοσμος τοῦ ἀγγείου χρώματος βαθέος καστανοῦ, ἐν μέρει ἐξίτηλος, ἔχει ὡς ἀκολούθως: ἐσωτερικῶς, ἀκριβῶς ὑπὸ τὰ χεῖλη, ὑπάρχει συνεχῆς ταινία διήκουσα μέχρι τῶν ἄκρων τῆς προχοῆς, περιέχουσα σειρὰν μικρῶν ἀνεστραμμένων τριγώνων, ἀπτομένων μεταξὺ των, πληρουμένων διὰ δικτυωτοῦ, ἐπὶ ἀνοικτοῦ κιτρινωποῦ ἐδάφους. Ἐξωτερικῶς, εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ὄψεις, ἐπὶ ἀνοικτοῦ κιτρινωποῦ ἐδάφους ὁμοία ταινία, κάτωθι τῆς ὁποίας ἕτερα στενοτέρα πλήρης κοσμήματος ἰχθυακάνθης μὲ φορὰν πρὸς τὴν λαβὴν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν αἱ ἄκανθαι συναντῶμεναι σχηματίζουν μόλις διακρινόμενον ρόμβον.

Χαρακτηριστικὸν ὅτι αἱ ἄκανθαι, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τὰ χεῖλη τρίγωνα ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, σμικρύνονται βαθμιαίως ἀπὸ τῆς λαβῆς πρὸς τὴν προχοήν. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σώματος τῆς φιάλης, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, φέρει διὰ χρωστήρος γάνωμα (Urfirnis).

Τὸ εὐμέγεθες τοῦτο ἀγγεῖον (μῆκος μετὰ τῆς προχοῆς 0.30 μ. καὶ μεγίστη ἐγκαρσία διάμετρος 0.19 μ.), στηριζόμενον ἐπὶ ταπεινῆς μικρᾶς βάσεως (διαμέτρου μόλις 0.063 μ.) εἶναι ἀρκούντως κομψὸν καὶ πλῆρες χάριτος, ἀποτελεῖ δὲ ἐξαιρετικὸν δείγμα πρωίμου γραπτῆς Κυκλαδικῆς sauce-boat.

EM. 8808 Πίν. 49 γ καὶ παρένθετος Πίναξ Γ. Σωζ. ὕψος: 0.13 μ.

Τμήμα ἐκ τοῦ ἄνω ἡμίσεος γραπτῆς πηλίνης ραμφοστόμου πρόχου, ἀπαρτισθὲν ἐκ πολλῶν τεμαχίων⁴². Σφίζονται ὁ κυλινδρικός λαιμὸς μετὰ τῆς εἰς πλῆρες ράμφος διαμεμορφωμένης αὐλοειδοῦς προχοῆς, ἡ δακτυλιοειδῆς στρεπτή λαβή, ὡς καὶ μικρὸν τμήμα τῶν ὤμων. Πηλὸς κιτρινωπός, λεπτός, καλῶς ὠπτημένος.

Τὸ σχῆμα τῆς κοιλίας, ἀκολουθοῦν τὴν διαγραφομένην καμπύλην τῶν ὤμων, θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο σφαιρικόν.

Τὸ διασωθὲν τμήμα τῆς πρόχου εἶναι πλῆρες γραπτῶν ποικιλμάτων, ἐν μέρει ἠφανισμένων, χρώματος βαθέος καστανοῦ ἕως ἀνοικτοῦ καστανευῆθρου ἐπὶ ἐδάφους ὠχρολεύκου. Τὸ στόμιον, ἐσωτερικῶς ἀλλὰ καὶ ἐξωτερικῶς μέχρι τῆς ἄκρας τοῦ ράμφους, περιθέει σειρὰ μικρῶν ἀνεστραμμένων τριγώνων, πληρουμένων δικτυωτοῦ καὶ περιοριζομένων κάτωθεν ὑπὸ διπλῆς γραμμῆς. Ἀμέσως κατωτέρω, ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ, ὑπάρχει ταινία ἰχθυακάνθης περιοριζομένη, κάτω μὲν ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς, ἄνω δὲ ὑπὸ δύο, ἐν συνεχείᾳ ταινία πλατυτέρα πλήρης δικτυωτοῦ περατουμένη εἰς τὴν ρίζαν τοῦ λαιμοῦ ὑπὸ τὴν ταινίαν ἐπὶ τῶν ὤμων κατέρχονται κάθετοι σειραὶ ἐπαλλήλων πολλαπλῶν ρόμβων, ἐναλλασσόμεναι μὲ ὑψηλά τρίγωνα πλήρη δικτυωτοῦ. Ἡ λαβὴ καλύπτεται ὡσαύτως ὑπὸ δικτυωτοῦ.

Ἄξιον μνείας, ὅτι τὸ πρὸς τὸν λαιμὸν πέρας τῆς λαβῆς φέρει ἄνω ἐπικεκολλημένον ζεύγος μικρῶν ἀναγλύπτων κομβίων, ἅτινα ἀπομιμούμενα κεφαλᾶς ἡλῶν, ἐνθυμίζουν μεταλλοτεχνίαν· ἐπίσης τὸ πρὸς τοὺς ὤμους ἕτερον ἄκρον τῆς λαβῆς, ἀπολήγον εἰς ὄξύ, εἰσέρχεται καμπτόμενον ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου, δι' εἰδικῶς πρὸς τοῦτο

41. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. α' καὶ L'Art des Cyclades εἰκ. 152 (Zervos).

42. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. α'.

διανοιγείσης, πρό τῆς ὀπτήσεως ἐπὶ τοῦ νωποῦ πηλοῦ, ὀπῆς. Καὶ τούτου τοῦ ἀγγείου τὸ σχῆμα, ἂν καὶ ἐν μέρει μόνον σωθέν, εἶναι, ὡς καὶ τὰ προηγούμενα τοῦ αὐτοῦ τάφου, πρωτότυπον καὶ πλήρης χάριτος καὶ κομψότητος.

EM. 6109 (1) Πίν. 49 δ. Ὑψος : 0.085 μ.

Πήλινον μικρὸν γραπτὸν προχοῖδιον μετὰ ραμφοειδοῦς ἀνυψωμένης προχοῆς καὶ λαβῆς ταινοειδοῦς ἀκέραιον⁴³.

Πηλὸς λεπτὸς, κιτρινωπὸς, καλῶς ὀπτημένος. Ἡ κοιλία εἶναι σφαιρική ὀλίγον πεπιεσμένη, ὁ λαιμὸς κυλινδρικός εὐρύτερος κατὰ τὴν βάσιν καὶ ὁ πυθμὴν ἐπίπεδος. Τὸ ἀγγεῖον φέρει ὠχρολευκὸν λείαν ἐπάλειψιν, ἐφ' ἧς γραπτὰ ποικίλα χρώματος βαθέος καστανοῦ ἕως ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ, ἔχοντα ὡς ἀκολουθῶς : τὸν λαιμὸν περιθέουσι ὀκτὼ λεπταὶ ἐπάλληλοι λωρίδες, ὧν ἡ ἀνωτάτη παρὰ τὸ στόμιον καὶ ἡ κατωτάτη εἰς τὴν βάσιν τοῦ λαιμοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας κρέμονται ἕξ μεγάλα τρίγωνα πλήρη δικτυωτοῦ συνεχιζόμενα μέχρι τοῦ πυθμένου, εἰσδύοντα δὲ εἰς ἄλληλα ἐπὶ τοῦ κάτω ἡμίσεος τῆς κοιλίας.

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς προχοῆς κοσμεῖται κατὰ μῆκος τῶν χειλέων διὰ σειρᾶς μικρῶν ἀνεστραμμένων τριγῶνων πληρουμένων δικτυωτοῦ· δικτυωτὸν ἐπίσης καλύπτει τὴν λαβὴν ὡς καὶ τὸ ἐν συνεχείᾳ ταύτης μέχρι τοῦ πυθμένου τμήμα τῆς κοιλίας. Ὁ κάτωθεν τῆς λαβῆς χώρος τῶν ὤμων φέρει δύο γραμμὰς χιαστάς.

Ἄξια μνείας τὰ ἐπὶ τῶν περάτων τῆς λαβῆς ἀνάγλυπτα κομβία (κεφαλαὶ ἤλων) ὡς καὶ εἰς τὸ προηγούμενον ἀγγεῖον. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ καθιστᾷ τὴν μικρὰν ταύτην πρόχουσαν ἄκρως ἐνδιαφέρουσαν εἶναι τὰ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ὤμων διασωθέντα ἱκανὰ λείψανα ἀργυρᾶς ἐπενδύσεως τῶν τοιχωμάτων. Τοῦτο σημειωθὲν ὑπὸ τοῦ Στεφάνου⁴³ εἶναι πράγματι πρωτοφανὲς καὶ περιεργον, διότι καλύπτει τὸν γραπτὸν ἀρχικὸν κόσμον τοῦ ἀγγείου.

Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι τὸ προχοῖδιον τοῦτο μετὰ βεβαιότητος περιεῖχεν ἔλαιον ὡς, κατόπιν ἐπισταμένης ἐξετάσεως τοῦ περιεχομένου χρώματος, ἐγνωμάτευσεν ὁ καθηγητὴς Κ. Ζέγγελης⁴⁴.

EM. 6105 Πίν. 50 α. Ὑψος : 0.128 μ. (ἄνευ τῆς προχοῆς). Διάμ. χειλέων : 0.14 μ.

Πηλίνη βαθεῖα σφαιρική φιάλη μετὰ βραχείας αὐλοειδοῦς προχοῆς καὶ κωδωνοειδοῦς ποδός, συγκεκολλημένη ἐκ τεμαχίων καὶ ἑλλιπῆς, νῦν γύψῳ συμπεπληρωμένη. Φέρει ὀπίσω, ὀλίγον κατωτέρω τοῦ χείλους, κάθετον μηνοειδὲς ὠτίον ὀριζοντίως τετρημένον⁴⁵.

Πηλὸς ἐρυθροκίτρινος, λεπτὸς μετ' ἀραιῶν κόκκων λιθαρίων καὶ ψηγμάτων χρυσίζουσης μίκας, καλῶς ὀπτημένος. Τοιχώματα λεπτά σχετικῶς, φέροντα ἐξωτερικῶς διὰ χρωστήρος ἐπάλειψιν χρώματος ἐρυθροῦ ἕως μέλανος λόγῳ ἀνομοιομεροῦς ὀπτήσεως.

EM. 8809 Πίν. 50 β. Ὑψος : 0.377 μ. Διάμ. χείλ. : 0.17 μ.

Πήλινος ἐγχάρακτος «ἀμοφορεὺς» συγκεκολλημένος ἐκ πολλῶν τεμαχίων καὶ ἑλλιπῆς, νῦν γύψῳ συμπεπληρωμένος⁴⁶.

43. ΠΑΕ 1906, 88.

44. ΠΑΕ 1906, 88 σημ. 1.

45. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. α'.

46. ἔ.ἀ.

Νάξος : Τύφος 10ος. ΕΜ. 6107. Πηλινη ραμφόστομος φιάλη

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος : Τάφος 10ος. ΕΜ. 8808. Πηλίνη ραμφόστομος πρόχους

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Σῶμα σφαιρικόν, ὄγκηρόν, ἀψόγου περιγράμματος, φέρον κατὰ τὴν μεγαλυτέραν διάμετρον δύο ἐπιμήκη ἡμικυκλινδρικότα ὠτία, ὀλίγον ἐξέχοντα.

Λαιμός εὐρύς, κωνοειδής, μετὰ ἐπιπέδου ἐξέχοντος χείλους. Πούς κωνοειδής, ὀλόκληρος κοίλος ἐσωτερικῶς, ὕψους 0.065 μ. καὶ διαμέτρου κατὰ τὴν βάσιν 0.155 μ.

Ὁ πηλὸς τοῦ ἀγγείου εἶναι λεπτός, ἐρυθροκίτρινος μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, καλῶς ὠπτημένος. Τὰ τοιχώματα εἶναι σχετικῶς λεπτά, καλύπτονται δὲ ἐξωτερικῶς ὑπὸ ὠχρολεύκου λείας ἐπαλείψεως, ἥτις εἶναι νῦν ἐν μέρει ἠφανισμένη.

Τὸν λαιμὸν περιθεῖ ὑπὸ τὰ χεῖλη, ἐγγάρακτος ταινία κοσμήματος ἰχθυακάνθης, τὸν δὲ ὄμον ἐτέρα, ἐν μέρει σφζομένη, πλήρης πυκνῶν κατακορύφων ζητοειδῶν ἐγγαράκτων γραμμίδιων. Ἐγγάρακτα, ἐπίσης, λοξὰ γραμμίδια ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῶν ὠτίων.

Ἡ ὅλη διακόσμησης εἶναι ἡμελημένη καὶ εἶναι φανερόν ὅτι ἐγένετο ἐν βίᾳ.

EM. 8810 Πίν. 50 γ. Ὑψος : 0.335 μ. Διάμ. χειλ. : 0.125 μ.

Πήλινος ἀμφορέως, ὅμοιος μὲ τὸν προηγούμενον ἀλλὰ μικρότερος, συγκεκολλημένος ἐκ τεμαχίων καὶ ἱκανῶς ἐλλειπής, νῦν γύψω συμπεπληρωμένος⁴⁷. Ἡ ἄλλοτε λεία ἐπιφάνεια, ἔφερεν ὠσαύτως ὠχρολεύκον ἐπάλειψιν, νῦν καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν ἠφανισμένην.

Ὑπὸ τὰ χεῖλη δύο ἐπάλληλοι ταινίαι, ἐλάχιστα σφζόμεναι, περιθέου τὸν λαιμὸν πληρούμεναι λοξῶν ἐγγαράκτων παραλλήλων γραμμῶν, αἵτινες ἔχουν τὴν αὐτὴν φορὰν. Ἐπὶ τῶν ὄμων ταινία πλήρης κοσμήματος ἰχθυακάνθης. Ἐπὶ τοῦ μόνου διασωθέντος ὠτίου, ὀλίγον ἀνωτέρω τῆς μεγαλυτέρας διαμέτρου, τρεῖς μικραὶ λοξαὶ ἐγγαράξεις.

Τὸ ὄλον σχῆμα τοῦ ἀμφορέως εἶναι ἐλαφρῶς ἡμελημένον· σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ πούς τούτου εἶναι κατὰ τι μεγαλύτερος (ὕψους 0.07 μ. καὶ διάμετρος κατὰ τὴν βάσιν 0.158 μ.) τοῦ προηγούμενου ἀμφορέως, τοῦ ὁποίου ἐν τούτοις ἐμφανῶς ὁ παρὼν ὑστερεῖ εἰς ὕψος καὶ ὄγκον.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου τούτου εὐκόλως ἀνεγνωρίσθη, διότι ὁ Κλ. Στέφανος, πλὴν τῆς συνοπτικῆς περιγραφῆς τῶν εὐρημάτων, παρέσχε καὶ συνολικὴν εἰκόνα τούτων⁴⁸. Ἐπίσης εἰς τούτο περιελήφθη καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 6109 (1) ἀνωτέρω περιγραφέν μικρόν προχοῖδιον, ὅπερ δὲν ἀπεικονίσθη ἰσομετῶς μετὰ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων εἰς τὴν ὡς ἄνω εἰκόνα, διότι εὐρέθη τὸ ἔτος 1906 «ἐν τινι τῶν γωνιῶν τοῦ τάφου τούτου, οὗ τὴν τελείαν ἐκκαθάρισιν παρεκάλυψε τῷ 1903 ραγδαία πεσοῦσα βροχή»⁴⁹. Περί τῆς σημασίας τοῦ ὄλου εὐρήματος τοῦ τάφου γίνεται λόγος εἰς τὸ δευτέρον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

Σχετικῶς μὲ τὰ δύο εἰδῶλια τοῦ παρόντος τάφου ἀλλὰ καὶ γενικότερον μὲ τὰ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ νεκροταφείου, τὰ εὐρεθέντα κατὰ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ ἔτους 1903, σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς : Ὁ Κλ. Στέφανος εὗρεν ἐν Σπεδῷ «δέκα μαρμάρινα γυναικεῖα εἰδῶλια τοῦ τελείου νησιωτικοῦ τύπου, ὧν τρία ἀσυνήθους μεγέθους» τούτων τὸ μέγιστον (0,60 μῆκ. περίπου) ἄριστα διατηρούμενον, εἶναι τὸ μέγιστον σῶον τῶν ἄχρι τοῦδε γνωστῶν»⁵⁰.

Ἐκ τῶν δέκα τούτων εἰδῶλιων, δύο περιελήφθησαν εἰς τὸν παρόντα τάφον καὶ εἶναι τὰ δύο ἐκ τῶν τριῶν «ἀσυνήθους μεγέθους» ἐν περιελήφθη εἰς τὸν 12ον τάφον ἦτοι τὸ EM. 6140 (18), ἐν ἦτοι τὸ EM. 6140 (21) εἰς τὸν 13ον ἦτοι τὸ τρίτον ἐκ τῶν «ἀσυνήθους μεγέθους», καὶ ἐν τὸ EM. 6140 (20) εἰς τὸν 14ον. Τῶν ὑπολοίπων πέντε εἰδῶλιων δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἀναγνώρισις καὶ ταύτισις.

47. ἔ.ἀ.

48. ΠΑΕ 1903,56. CR. Congr. Arch. Ath. 220 καὶ 221 εἰκ. α'.

49. ΠΑΕ 1906,88 σημ. 1.

50. Βλ. ἔκθεσιν Κλ. Στεφάνου πρὸς τὴν Ἀρχ. Ἐταιρείαν ἀρ. 1095/28.8.903 καὶ ΠΑΕ 1903,56.

Τάφος 11ος

EM. 6204 (7) Πίν. 51 α.

Δέκα λεπίδες λίθου μέλανος ὄψιανου, ἐκ τῶν ὁποίων μία ἀκεραία καμπυλόσχημος μήκ. 0.081 μ., αἱ δὲ λοιπαὶ παρεμφερεῖς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τεθραυσμένα εἰς τὰ ἄκρα τῶν αἰχμῶν, ἔχουν τὰς ἀκολούθους διαστάσεις : 0.090 μ. —0.083 μ.—0.065 μ.—0.055 μ. 0.054 μ.—0.051 μ.—0.042 μ.—0.032 μ. καὶ 0.031 μ.

EM. 6204 (9) Πίν. 51 α. Ὑψος : 0.082 μ.

Τριπτήρ κυλινδρικός ἐξ ἐπιμήκους πυρήνος λίθου μέλανος ὄψιανου, ἀκέραιος. Εἶναι στενότερος κατὰ τὴν ρίζαν (διάμ. 0.010 μ.) καὶ εὐρύτερος κατὰ τὸ κάτω ἄκρον (διάμ. 0.016 μ.) ἔνθα αἱ ὀξεῖαι ἀκμαὶ καὶ αἱ στεναὶ πλευραὶ τοῦ ἔχουν ἀπαλυνθῆ ἐκ τῆς χρήσεως. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια εἶναι λεία καὶ ἐλαφρῶς κυρτή, ὀλίγον δὲ ἄνωθεν ταύτης παρουσιάζει ἔντασιν διάμ. 0.019 μ.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου τούτου εὐρέθη ἐντὸς κυτίου, τυλιγμένον εἰς φύλλον χάρτου, ὃ ἔφερε τὴν ἔνδειξιν «Σπεδός». Τοῦτο ἐταυτίσθη μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου περιγραφόμενον εἶρημα : «Ἐργαλεῖα δὲ μόνον ἐξ ὄψιανου δέκα λεπίδες κατὰ τὸ πλεῖστον τεθραυσμένα, πᾶσαι ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ σὺν κορμίσκῳ ὄψιανου (nucleus)»⁵¹.

Τάφος 12ος

EM. 6140 (18) Πίν. 52 α. Σωζ. ὕψος : 0.239 μ.

Μαρμάρινον γυναικεῖον εἰδώλιον συγκεκολλημένον εἰς ἀμφότερα τὰ γόνατα⁵². Μάρμαρον Πάριον. Ἐλλείπει ἡ κεφαλὴ μετὰ τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ λαιμοῦ· ἐπίσης τὰ κάτω μέρη τῶν σκελῶν ἦτοι τὸ μὲν δεξιὸν ἀπὸ τοῦ κάτω μέρους τῆς κνήμης, τὸ δὲ ἀριστερὸν ἀπὸ τοῦ μέσου ταύτης. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ μαρμάρου διατηρεῖ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος καθιζήματα καὶ εἶναι μερικῶς διαβεβρωμένη.

Ἐχει τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους εἰς τὴν συνήθη θέσιν καὶ τὰ σκέλη ἐλαφρῶς κεκαμμένα· εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας διαγράφεται τὸ τρίγωνον τῆς ἡβικῆς χώρας.

Τὸ εἶδώλιον, παρὰ τὴν καλὴν διατήρησιν τῆς ἐπιδερμίδος καὶ τὴν ἀπώλειαν σημαντικῶν μελῶν του, εἶναι ἐκ τῶν πλέον ἐνδιαφερόντων ἔργων τῆς Κυκλαδικῆς πλαστικῆς. Ἄντι τῶν συνήθων γενικῶν χαρακτήρων τῶν Κυκλαδικῶν εἰδωλίων, δηλαδὴ τῆς γεωμετρικότητος, τῶν ἄδρῶν γραμμῶν, τῶν ὀξειῶν ἀκμῶν καὶ τῶν ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν, ὁ φιλοτεχνήσας τοῦτο καλλιτέχνης ἐργάζεται μὲ σφαιρικὰς ἐπιφανείας, καμπύλας καὶ ἀπαλὰ γυρίσματα.

Ἀξιοσημείωτος ἡ δῆλωσις τῆς κυρτότητος τῆς κοιλίας, ἡ διὰ βαθύνσεως μετάβασις ἀπὸ τῶν γλουτῶν εἰς τοὺς μηρούς, ἡ ἔντονος καμπυλότης τῶν γαστροκνημίων· οἱ χαρακτῆρες οὗτοι, ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐν συγκρίσει μάλιστα πρὸς τοὺς ἀσθενικοὺς ὤμους πλατείας λεκάνης, προσδίδουν εἰς τὸ εἶδώλιον ἀσυνήθη θηλυκότητα.

Ἰδιαιτέρως συγγενὲς εἶναι μόνον τὸ ἐξ Ἄμοργοῦ (EM. 4719) εἶδώλιον τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου⁵³. Περὶ τῆς σημασίας τῶν δύο τούτων εἰδωλίων καὶ τοῦ ὄλου εὐρήματος τοῦ Τάφου 12 θὰ γράψωμεν ἰδιαιτέρως ἄλλαχού.

51. ΠΑΕ 1903,56.

52. L'Art des Cyclades eik. 174, 175.

53. AE 1898, 146 καὶ 154, Πίν. 10, 3 (Τσουντας) καὶ L'Art des Cyclades eik. 294,295 (Zervos).

EM. 6133 (1) Πίν. 52 β. Ύψος : 0.12 μ. Διάμ. στομίου : 0.062 μ.

Μικρά μαρμαρίνη «κανδήλα» άκραία⁵⁴. Μάρμαρον Πάριον. Ἀποκεκρουμένοι αἱ ράχεις τῶν τριῶν μηνοειδῶν ὠτίων καὶ ἐλαφρῶς ἐφθαρμένη ἢ ἄλλοτε λεία ἐπιφάνεια. Ὁ κωνικὸς λαιμὸς εἶναι ἱκανῶς εὐρὺς καὶ ἐνοῦται μετὰ τοῦ σώματος διὰ ἐλαφρῶς κυρτουμένου ὄμου. Τὰ ἐπὶ τῆς ἡμισφαιρικῆς κοιλίας τέσσαρα τυπικά μηνοειδῆ ὠτία ἱκανῶς ἐξέχουν καὶ καταλαμβάνουν ὀλόκληρον τὸ ὕψος αὐτῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ κοιλότης τοῦ ἀγγείου ἐπὶ τῆς ὁποίας ἴχνη τοῦ τόνου, ὀλίγον εὐρυτέρα τῆς διαμέτρου τοῦ λαιμοῦ καὶ ἀρκούντως βαθεῖα. Ποὺς κωνικὸς ἐσωτερικῶς κοῖλος.

Τὸ σῶμα τῆς «κανδήλας» εἶναι ὀλίγον ἀκανόνιστον.

EM. 6133 (4) Πίν. 52 γ. Ύψος ἄνευ τοῦ πώματος : 0.086 μ. Διάμ. χειλ.: 0.06 μ.

Μαρμαρίνη, ἄνευ ποδὸς καὶ βάσεως, «κανδήλα» μετὰ πώματος, άκραία⁵⁵. Μάρμαρον Πάριον, λευκὸν μετὰ κυανοχρῶων φλεβῶν. Διατήρησις καλὴ, πλὴν ἐλαφροτάτων ἀποκρούσεων ἐπὶ τοῦ σώματος καὶ τῶν χειλέων. Τὸν εὐρὺν κωνικὸν λαιμὸν περιθέει ἐσωτερικῶς ὀλίγον κάτωθι τῶν λεπτῶν χειλέων ἐγγάρακτος γραμμῆ ἔν μέρει ἐφθαρμένη.

Τὸ σφαιρικὸν σῶμα τῆς «κανδήλας» σχηματίζει μικρὸν κυρτὸν ὄμον, φέρει ὀλίγον ἄνωθι τοῦ μέσου τέσσαρα μικρά, καθέτως τετρημένα, μηνοειδῆ ὠτία ἀμελῶς εἰργασμένα καὶ ἀκανονίστως διατεταγμένα, στερεῖται δὲ βάσεως ἢ ἐπιπέδου πυθμένος, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον προσδίδει ἀστάθειαν εἰς τὸ ἀγγεῖον. Ἡ ἐσωτερικὴ κοιλότης, ἐπὶ τοῦ βάθους τῆς ὁποίας ἴχνη τόνου, ἔχει τὸ αὐτὸ μὲ τὸν λαιμὸν εὐρος καὶ εἶναι ἀρκούντως βαθεῖα. Τὸ ἐλαφρῶς κυρτὸν ἐξωτερικῶς καὶ κοῖλον ἐσωτερικῶς πῶμα, διαμ. 0.075, φέρει ἐσωτερικῶς κατὰ τὴν περιφέρειαν κύκλω γεγλυμμένην αὐλακα εἰς τὴν ὁποίαν εἰσέρχονται καὶ ἐφαρμόζουν ἀκριβῶς τὰ λεπτά χεῖλη τῆς «κανδήλας». Ἡ ὅλη ἐργασία τοῦ ἀγγείου ὀλίγον ἡμελημένη.

Τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, ἴχνη εὐθυγράμμων καθέτων χαραγμάτων προφανῶς εἶναι μεταγενέστερα καὶ ἐγένοντο πιθανῶς διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἰζημάτων.

EM. 6136 (1) Πίν. 53 α. Ύψος : 0.028 μ. Μῆκος μετὰ τῆς προχοῆς : 0.091 μ.

Μικρά μαρμαρίνη φιάλη μετὰ ραμφοειδοῦς προχοῆς (λύχνος). Μάρμαρον Πάριον. Ἐλλεῖπει μικρὸν τμῆμα τῶν χειλέων γύψω νῦν συμπληρωμένον. Τὰ τοιχώματα τοῦ ἡμισφαιρικοῦ καὶ ἐπιμηκυνθέντος πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν τῆς προχοῆς σώματος τῆς φιάλης εἶναι λεπτότατα καὶ ἱκανῶς διαφανῆ. Ὑπὸ τὸν πυθμένα ἔγκοιλος κυκλίσκος (διαμέτρου 0.007 μ.), διὰ τὴν στερέωσιν τῆς φιάλης. Ἡ ὅλη ἐργασία εἶναι λίαν ἐπιμελημένη, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς ραμφοειδοῦς προχοῆς.

EM. 6135 (1) Πίν. 53 β. Ύψος : 0.118. μ. Διάμ. χειλ.: 0.31 μ.

Βαθεῖα μεγάλη μαρμαρίνη φιάλη τεθραυσμένη εἰς μικρὸν τμῆμα πλησίον τῶν χειλέων ἔνθα συνεκολλήθησαν τέσσαρα τεμάχια. Μάρμαρον Πάριον. Τὰ τοιχώματα τῆς

54. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἀπεικονίσθη ἐν L'Art des Cyclades εἰκ. 7 (Zervos) μετὰ πώματος· τὸ πῶμα ὅμως τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸ ἀγγεῖον EM. 6133 (4) τοῦ αὐτοῦ τάφου. Βλ. ἀπεικόνισιν εἰς CR. Congr. Arch. 221 εἰκ. β' (1ον ἄνω σειρᾶς).

55. CR. Congr. Arch. Ath. 221 εἰκ. β' (1ον ἄνω σειρᾶς). L'Art des Cyclades εἰκ. 16 (ἄνευ τοῦ πώματος)· βλ. προηγουμ. ὑποσημείωσιν.

φιάλης, ἀπολήγοντα ἄνω εἰς ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω κύπτοντα κυρτά χεῖλη, εἶναι λεία, λεπτά σχετικῶς (πάχους 0.013 μ. ἕως 0.019 μ.), ἱκανῶς διαφανῆ, κατέρχονται δὲ λοξῶς καὶ ἐλαφρῶς καμπυλούμενα πρὸς τὸν ἔγκοιλον κυκλοτερῆ στενὸν πυθμένα. Ἔργασία λίαν ἐπιμελημένη.

EM. 6135 (6) Πίν. 53 γ. Ὑψος : 0.058 μ. Διάμ. χειλ.: 0.242 μ.

Μαρμαρίνη λοπαδοειδῆς φιάλη ἀκεραία. Μάρμαρον Πάριον. Ἡ ἄλλοτε λεία ἐπιφάνεια αὐτῆς καλύπτεται κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος, ἰδίᾳ ἐξωτερικῶς, διὰ παχέος στρώματος καθιζημάτων. Τά σχετικῶς ὄχι παχέα τοιχώματα τῆς φιάλης (πάχους 0.008 μ. ἕως 0.012 μ.) ἀπολήγουν ἄνω εἰς ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω κυρτούμενα χεῖλη. Ὑπὸ τὸν πυθμένα ἔγκοιλος κύκλος διὰ τὴν στερέωσιν τῆς φιάλης.

EM.8811 Πίν. 52δ. Τὸ ἄνω κέλυφος φυσικοῦ ὄστράκου μικρᾶς θαλασσίας κόγχης.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος τάφου προέρχεται ἐκ τῆς ἐν Σπεδῷ ἀνασκαφῆς τοῦ ἔτους 1903 καὶ ἀνασυνεκροτήθη ἐκ μόνων τῶν ἐπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἀντικειμένων γεγραμμένων ἐνδείξεων, ἅτινα πάντα ἔφερον τὴν σημείωσιν «Σπεδὸς τάφ. 6». Προσέτι καὶ ἡ μικρὰ θαλασσία κόγχη ἔφερεν ἐπὶ τοῦ χάρτου περιτυλίξεως αὐτῆς «Σπεδ. ταφ. 6 ὄστρακον». Περί τοῦ εἰδωλίου βλ. ἐπεξηγηματικὴν σημείωσιν 10ου τάφου εἰς τὸ τέλος τῆς περιγραφῆς τῶν εὐρημάτων τοῦ τάφου. Ἀτυχῶς ὁ Στέφανος δίδει γενικωτάτην περιγραφὴν τῶν εὐρημάτων καὶ τῶν ἐννέα τάφων τοὺς ὁποίους ἐν Σπεδῷ ἀνέσκαψεν⁵⁶. Δυνατὸν δὲ ὁ παρὼν τάφος νὰ περιεῖχεν καὶ ἄλλα ἀντικείμενα τῶν ὁποίων αἱ ὑπὸ τοῦ ἀνασκαφῆως γεγραμμένα ἐνδείξεις ἠφανίσθησαν καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν πλέον ταῦτα νὰ ἀναγνωρισθῶν.

Τάφος 13ος

EM. 6140 (21) Πίν. 54 α. Ὑψος : 0.396 μ.

Μαρμάρινον γυναικεῖον εἰδῶλιον ἀκέρατον, ἐλάχιστα ἀποκεκρουμένον εἰς τὸ ἀριστερὸν ἄνω μέρος τῆς κεφαλῆς καθὼς καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ μικροῦ δακτύλου τοῦ ἀριστεροῦ ποδός⁵⁷. Μάρμαρον Πάριον. Στρώμα ἰζημάτων καλύπτει καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν τὸ πρόσθιον ἥμισυ τοῦ εἰδωλίου.

Ἡ ὠοειδῆς κεφαλὴ ἀπολήγει εἰς εὐρὴν πλακοειδῆς μέτωπον σχεδὸν εὐθύγραμμον ἄνω, ἐξ οὗ ἐκφύεται ἡ ὀλίγον ἐξέχουσα ρίζ. Ταύτης τὸ ἐπὶ τοῦ προσώπου περίγραμμα ὀρίζεται δι' ἐγχαράκτου γραμμῆς. Ὁ λαιμὸς εἶναι σχετικῶς ὑψηλὸς, κυλινδρικός καὶ στενοῦται ἐλαφρῶς κατὰ τὴν ρίζαν. Οἱ κυρτοὶ ὤμοι στρέφουν πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ αἱ χεῖρες, ὡς συνήθως, τοποθετημέναι ἐπὶ τοῦ στήθους, ἡ δεξιὰ κάτωθι τῆς ἀριστερᾶς, περικλείουν τοὺς ἰσχυρῶς ἐξέχοντας μαστοὺς.

Ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους τῆς ἐλαφρῶς κυρτούμενης κοιλίας, εἰς τὴν ἠβικὴν χώραν, ὑπάρχει ὀριζόντιον χάραγμα καθ' ὅλον τὸ πλάτος τῆς κοιλίας ἀντὶ τοῦ συνήθους τριγωνικοῦ.

Τὰ ἰσχυρῶς κατὰ τὰ γόνατα κεκαμμένα σκέλη εἶναι συμφυῆ καὶ διαχωρίζονται, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄψεων, διὰ βαθείας αὐλακος, ἥτις ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν γονάτων μέχρι τοῦ μέσου περίπου τῶν κνημῶν παρουσιάζει ἐπιμήκη σχισμὴν· τὰ ἄκρα ἐπίσης τῶν ποδῶν εἶναι σαφῶς διαχωρισμένα.

Ἡ σπονδυλικὴ στήλη ἐδηλώθη δι' ἐγχαράξεως, ἡ ὁποία ἐκφυομένη κάτω ἐκ τῆς

56. ΠΑΕ 1903, 56.

57. L'Art des Cyclades eik. 114.

έδρας, φθάνει μέχρι του ύψους των ώμων ένθα ένονται μετά τής απολήξεως τής γύρωθεν περί τήν ρίζαν του λαιμού ύπαρχούσης δίκην περιδεραιού έγγαράξεως.

Έγγάρακτος επίσης γραμμή δηλώνει τήν μετά τής κεφαλής ένωσησιν του προσθίου ήμισους του λαιμού καθώς και τὰ όπισθεν των άκμών σημεία των καμπτομένων σκελών. Οί δάκτυλοι των άνω και κάτω άκρων έδηλώθησαν διά μικρών, λίαν άβαθών έγγαράκτων γραμμιδίων.

Ό φιλοτεχνήσας τὸ ειδώλιον τουτο καλλιτέχνης άρεσκομένος συγχρόνως εις εὐθέα επίπεδα, όρθάς γωνίας, όξειας άκμάς αλλά και άπαλός καμπύλας, δεικνύει διά του λίαν έπιμελημένου παρόντος έργου του μακράν περί τήν τέχνην του μαρμάρου γνώσιν και έμπειρίαν.

*Άξια έξάρσεως είναι ή παρά τήν γεωμετρικότητα ισχυρά άνισότης των έπι του στήθους χειρών⁵⁸, αί όποια περιβάλλουν τους χυμώδεις μαστούς του ειδωλίου, ή άπαλότης των έπιφανειών κατά τὸ όπίσθιον άνω μέρος του κορμού, και ή σαφήνεια των περι τὸν λαιμὸν έγγαράγματων.

Τὸ περιεχόμενον του παρόντος τάφου περιορίζεται εις τὸ ειδώλιον τουτο έπι του όποιου εὐρομεν γεγραμμένην τήν ένδειξιν «Σπεδὸς τάφ. 5». Τουτο δὲ άσφαλώς είναι έν εκ των «τριών άσυνήθους μεγέθους» ειδωλίων, άτινα ό Στέφανος εὐρεν έν Σπεδῶ ως άναφέρεται εις τήν πρὸς τήν 'Αρχαιολογικήν 'Εταιρείαν έκθεσίν του⁵⁹.

Τάφος 14ος

ΕΜ. 6140 (20) Πί ν. 54β. Ύψος : 0.335 μ.

Μαρμάρινον γυναικειον ειδώλιον συγκεκολλημένον εις τὰ γόνατα άμφοτέρων των σκελών ως και εις τὸ κάτω μέρος τής δεξιᾶς κνήμης· έλλείπει τὸ άκρον δεξιὸν σκέλος από του μέσου περίπου τής κνήμης, γύψωννν συμπληρωθέν⁶⁰. Διατήρησις άρίστη, πλήν στρώσεως ίζημάτων, ήτις καλύπτει τὸ μεγαλύτερον μέρος τής προσθίας ὄψεως.

Ή κεφαλή είναι ὡσειδής έλαφρῶς πεπλατυσμένη άνω, τείνουσα κατά τὸν πώγωνα πρὸς τὸ ὄξυ· έχει δὲ τήν συνήθη μετ' άνακάμψεως άνάτασιν. Ή ρις είναι τριγωνική ίκανῶς κυρτή.

Ό λαιμὸς είναι κυλινδρικός, εὐρύς, κύπτει ὀλίγον πρὸς τὰ εμπρός και είναι άνω στενότερος κατ' ένώπιον, πλατύτερος δὲ εκ των πλευρίων.

Οί ὡμοι είναι σαρκώδεις, ισχυρῶς έστρογγυλωμένοι και έλαφρῶς άνωψωμένοι, αί δὲ χεῖρες, ὀλίγον άσθενικαί και άνευ δηλώσεως δακτύλων, εὐρίσκονται εις τήν συνήθη έπι του στήθους θέσιν, περικλείουσαι τους μακράν άλλήλων εὐρισκομένους μαστούς.

Κάτωθεν τής μόλις έξεχούσης κοιλίας, έλαφρῶς καμπύλον έγκάρσιον έγγάραγμα, ὀρίζον άμα και τὸ πέρας των μηρών.

Τὰ κάπως καμπτόμενα σκέλη του ειδωλίου είναι συμφυή, διαχωριζόμενα έπ' άμφοτέρων των ὄψεων δι' αὐλάκων των όποιων ή έμπροσθία είναι ίκανῶς βαθυτέρα. Ταῦτα άποχωρίζονται τελειῶς κατά τους πόδας, ως επίσης και κατά μήκος των κνημῶν ένθα έπιμήκης σχισμή. Δάκτυλοι των ποδῶν δὲν έδηλώθησαν.

58. Μήκος : δεξιῶ βραχίονος 0.067 μ. και άριστεροῦ 0.051 μ.

Μήκος : δεξιῶ άντιβραχίου 0.068 μ. και άριστεροῦ 0.053 μ.

59. ΠΑΕ 1903,56. Έπίσης βλ. έπεξηγηματικήν σημείωσιν 10ου τάφου, έν σελ. 119.

60. L'Art des Cyclades εικ. 108,

Τὸν λαιμὸν ἄνω καὶ κάτω περιθέουσι ἐγχάρακτοι γραμμαί· ἐπίσης τοιαῦται ὑπάρχουν εἰς τὸ ὕψος τῶν σφυρῶν ἔμπροσθεν καὶ μεταξὺ τῶν μηρῶν καὶ γαστροκνημίων.

Τὴν σπονδυλικὴν στήλην διατρέχει ἀβαθῆς ἔντομή.

Τὸ εἰδῶλιον χαρακτηρίζεται διὰ τὸ σαρκῶδες καὶ χυμῶδες τοῦ σώματος, ἰδιαίτερος αἰσθητὸν εἰς τοὺς ὤμους, τὸ στῆθος καὶ τοὺς μηρούς· εἶναι δὲ ἔμφανής εἰς τοῦτο ἡ τάσις τοῦ κατασκευάσαντος τεχνίτου, πρὸς τὰς ἐστρογγυλωμένας γωνίας καὶ τὰ ἀπαλά περιγράμματα.

Τὸ εἰδῶλιον τοῦτο φέρων ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἔνδειξιν «Σπεδ. τάφ. 14» ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸν γνωστὸν ἀντικείμενον τοῦ περιεχομένου τοῦ 14ου τάφου, ἐνφ' τὰ ἄλλα, ἐὰν ὑπῆρχον, παραμένουν ἄγνωστα, διότι ἐπὶ οὐδενὸς ἄλλου ἀντικειμένου εὑρομεν τοιαύτην ἔνδειξιν⁶¹.

Τάφος 15ος

EM. 8812 Πίν. 51 β. Ὑψος : 0.18 μ.

Σφαιρική ραμφόστομος πρόχους μετὰ ταινιοειδοῦς λαβῆς, συγκεκολλημένη ἐκ τεμαχίων καὶ ὀλίγον ἑλλιπής.

Πηλὸς σχετικῶς λεπτὸς, καστανόφαιος, μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, καλῶς ὀπτημένος. Ἡ ἄλλοτε λεία ἐπιφάνεια εἶναι ἐρυθρωπῆ. Ἐπὶ τῆς λαβῆς ἐγχάρακτοι χιασταὶ γραμμαὶ σχηματίζουσαι ἀκανονίστους ρόμβους. Ἡ διάμετρος τοῦ ἐπιπέδου πυθμένος, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν διὰ γύψου τοῦ ἐλλείποντος μεγαλύτερου τμήματος αὐτοῦ, εἶναι 0.063 μ., τοῦ δὲ στομίου κατὰ τὸ μήκος τῆς προχοῆς 0.062 μ.

EM. 8813

Τεμάχια ὁμοίας μετὰ τὴν προηγουμένην πρόχου. Σφάζεται ὁ λαιμὸς μετὰ τοῦ ραμφοειδοῦς στομίου καὶ τῆς δακτυλιοειδοῦς λαβῆς, ὁ πυθμὴν καὶ μέρη τινὰ τῶν τοιχωμάτων τῆς κοιλίας. Ὁ πηλὸς, χρώματος καστανερύθρου, εἶναι τῆς αὐτῆς ποιότητος μετὰ τὸν προηγούμενον, ἡ δὲ ἐπιφάνεια ὡσαύτως ἐρυθρωπῆ.

Ἐπὶ τῆς δακτυλιοειδοῦς λαβῆς βαθεῖαι, ἐναλλάξ λοξαί, πυκναὶ παράλληλοι ἐγχαραξεις. Τὸ μέγεθος τῆς πρόχου, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκουν τὰ ἀνωτέρω τεμάχια, εἶναι ἔμφανῶς μεγαλύτερον τῆς προηγουμένης (διάμετρος πυθμένος : 0.07 μ. καὶ διάμετρος τοῦ στομίου κατὰ τὸ μήκος τῆς προχοῆς : 0.07 μ.).

Αἱ δύο ἀνωτέρω περιγραφεῖσαι πρόχοι, διέσωσαν ἐπ' αὐτῶν τὰς ἐνδείξεις «..εδὸς τάφ. α' «ἡ πρώτη καὶ «Σπεδὸς τάφ. α'» ἢ δευτέρα· αὗται προφανῶς εἶναι αἱ δύο ἐκ τῶν τριῶν προχοΐδων τὰς ὁποίας ὁ Στέφανος σημειώνει ὅτι ἀνήκουν εἰς τὸν τάφον⁶². Τῆς τρίτης προχοΐδος δὲν ἐπετεύχθη ἡ εὑρεσις.

Τάφος 16ος

EM. 6140 (1) Πίν. 55 α3. Ὑψος : 0.036 μ.

Μικκύλον εἰδῶλιον ἐκ Παρίου μαρμάρου, ἀκαθορίστου γένους, ἀκέραιον ἀλλ' ἱκανῶς βεβλαμμένον τὴν ἐπιφάνειαν⁶³. Τὸ ἄνευ ἄκρων σῶμα τοῦ εἰδῶλιου, εἶναι πλακίδιον ὡσειδοῦς σχήματος ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκφύεται βραχὺς λαιμὸς μετὰ στρογγυλομέ-

61. ΠΑΕ 1903, 56. Ἐπίσης βλ. ἐπεξηγηματικὴν σημείωσιν 10ου τάφου ἐν σελ. 119.

62. ΠΑΕ 1906, 90 (τάφος α').

63. L'Art des Cyclades εἰκ. 44 (τὸ δεύτερον).

νης κεφαλῆς, ἔχον περι τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ ἐγχάραγμα δίκην περιδεραίου. Ἡ πρὸς τὰ ὀπίσω κάμψις τοῦ ὄλου εἰδωλίου πιθανῶς ἀπηχεῖ τὴν συνήθη μετ' ἀνακάμψεως ἀνάτασιν τῶν Κυκλαδικῶν εἰδωλίων. Πρέπει δὲ νὰ ἐρμηνεύσῃ τις τὰ ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος ὑπάρχοντα μικρὰ ἐξογκώματα ὡς πρόθεσιν τοῦ κατασκευαστοῦ διὰ τὴν δῆλωσιν στήθους γυναικός.

EM. 6140 (2) Πί ν. 55α2. Ὑψος: 0.052 μ.

Μικρὸν εἰδῶλιον ἐκ Παρίου μαρμάρου, ἀκαθορίστου γένους, ἀκέραιον, ἔχον διαβεβρωμένην τὴν ἐπιφάνειαν καὶ μικρὸν ἀποκεκρουμένον τὸ κάτω μέρος⁶⁴. Τὸ ἄνευ ἄκρων, ὀρθογωνίου σχήματος πλακοειδὲς σῶμα, στενοῦται πρὸς τὰ κάτω καὶ ἔχει τὰς γωνίας ἀπεστρογγυλωμένας. Ὁ λεπτὸς λαιμὸς μετὰ τῆς ὠοειδοῦς κεφαλῆς παρουσιάζουν τὴν συνήθη μετ' ἀνακάμψεως ἀνάτασιν τῶν Κυκλαδικῶν εἰδωλίων. Καὶ τοῦτο περι τὸ στήθος ἐξογκοῦται.

EM. 6140 (4) Πί ν. 55α1. Ὑψος: 0.075 μ.

Εἰδῶλιον παρεμφεροῦς σχήματος μετὰ τὸ προηγούμενον, ἀκέραιον, ἔχον ἐλαφρῶς βεβλαμμένην τὴν ἐπιφάνειαν⁶⁵. Ἡ κεφαλὴ παρουσιάζει ἔντονον σφαιρικότητα, ὁ λαιμὸς εἶναι εὐρὺς καὶ τὸ ὄλον ἐμφανίζει ποιάν τινα σκληρότητα, ἀνύπαρκτον εἰς τὰ δύο προηγούμενα εἰδῶλια τοῦ αὐτοῦ τάφου. Ἐν τούτοις δύναται τις νὰ ἀναγνωρίσῃ προσπάθειαν τοῦ κατασκευαστοῦ διὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ κορμοῦ γυναικείου στήθους καθὼς καὶ ὑποτυπωδῶν πτερυγιοσχημῶν χειρῶν.

EM. 8814 Πί ν. 55β. Μῆκος: 0.065 μ. Πλάτ.: 0.021 μ.

Χαλκῆ σπαθίς τετράπλευρος ἀκεραία, ἐκ λεπτοῦ ἐλάσματος. Τὸ κάτω μέρος, ἔνθα ἢ ἐλαφρῶς κυρτομένη κόψις, εἶναι λεπτότερον (0.001 μ.), ἐνθὲ τὸ ἄνω, ἔνθα κοίλη ἀπόληξις, κάτωθι τῆς ὁποίας σώζεται ἡλος, εἶναι ὀλίγον παχύτερον (0.002 μ.).

Ἡ σπαθίς ἔφερε μὴ διασωθεῖσαν συνηλουμένην ὀστείνην ἢ ξυλίνην λαβὴν ὡς πιστοῦται ἐκ τῶν ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὄψεων διασωθέντων ἰχνῶν, ἢ ὁποία κατὰ τὰ ἐπὶ τῆς σπαθίδος ἄκρα ἦτο αἰχμηρὰ καὶ ἐσχισμένη. Παρόμοιαι σπαθίδες εὐρέθησαν ἐν Σύρῳ ὑπὸ τοῦ Χρ. Τσουντα⁶⁶.

EM. 8815 Πί ν. 55γ. Μῆκος: 0.075 μ.

Λεπίς λίθου μέλανος ὀψιανοῦ ἀκεραία, ἀπολήγουσα εἰς ὀξεῖαν αἰχμὴν κατὰ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ὁποῖον κυρτοῦται ἰσχυρῶς πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἡ ράχις καὶ αἱ πλευραὶ ἀκανόνιστοι.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω περιγραφέντων ἀντικειμένων τὰ μὲν τρία εἰδῶλια ἔφερον ἐπ' αὐτῶν συντετμημένην τὴν ἐνδειξιν «Σπ. τ.β.», τὰ δὲ ἐργαλεῖα ἐπὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὰ χάρτου περιτυλίξεως τὴν πλήρη ἐνδειξιν «Σπεδὸς τάφος β'» ἅπαντα ἐταυτίσθησαν μετὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ β' τάφου τοῦ Σπεδοῦ, ὅστις ὁμως περιεῖχεν ἐν ἀκόμῃ «ἄκωλον μαρμάρινον εἰδῶλιον», τοῦ ὁποίου δὲν ἐπετεύχθη ἡ ταύτισις⁶⁷.

64. ἔ.ἀ. εἰκ. 44 (τὸ τρίτον).

65. ἔ.ἀ. εἰκ. 44 (τὸ πρῶτον).

66. ΑΕ 1898 Πίν., 10, 32.33.34.

67. ΠΑΕ 1906, 90 (τάφος β').

Τάφος 17ος

EM. 8816 Πίν. 56 α. Ύψος : 0.120 μ.

Πηλίνη ραμφόστομος σφαιρική πρόχους μετά δακτυλιοειδούς λαβής· άκεραία. Πηλός κεραμόχρους, χονδρός, μετά κόκκων άμμου και μίκας. Έπιφάνεια τραχεία χρώματος καστανοτέφρου. Ό λαιμός είναι χαμηλός και ό πυθμήν επίπεδος. Η σφαιρικότης τής κοιλίας όλίγον άκανόνιστος, ή δέ όλη έργασία έλαφρώς ήμελημένη.

EM. 8817 Πίν. 56 β. Σωζ. ύψος : 0.072 μ.

Πηλίνη μικρά γραπτή ραμφόστομος πρόχους μετά δακτυλιοειδούς λαβής. Έλλείπει τμήμα του ραμφοειδούς στομίου καθώς και τό κατά μήκος ήμισυ τής λαβής. Πηλός έρυθροκίτρινος λεπτός, καλώς ώπτημένος. Σώμα έλαφρώς άμφικωνικόν, λαιμός χαμηλός ίκανώς ευρύτερος εις τήν βάση και πυθμήν επίπεδος διαμέτρου 0.023 μ.

Η κατά μέγα μέρος ήφανισμένη γραπτή κόσμησις τής πρόχου, χρώματος πορτοκαλόχρου έως μέλανος, λόγω άνομοιομεροϋς όπτήσεως, είναι παρεμφερής προς τήν του EM. 6109 (1) προχοΐδιου του 10ου τάφου του Σπεδοϋ, με τήν διαφοράν ότι τής παρούσης πρόχου αί επί του λαιμοϋ λωρίδες είναι τρεις, τά δέ επί του σώματος τρίγωνα έπτά. Τά τελευταία ταϋτα πληροϋνται δι' άραιου δικτυωτου και καθ'όλοκληρίαν σχεδόν εισδϋουν εις άλληλα επί του σώματος τής πρόχου. Έπί τής λαβής άκαθόριστα ίχνη γραπτής κοσμήσεως.

Αί άνωτέρω περιγραφείσαι πρόχοι έφερον επ' αυτών τήν ένδειξιν «Σπεδ. τάφ. γ'», έταυτίσθησαν δέ με τάς δύο προχοΐδας του τάφου γ'. Δέν έπετεύχθη ή άναγνώρισις και ταύτισις του τρίτου άγγελίου του τάφου ήτοι ένός «πηλίνου άπιοειδούς μετά χαρακτών γραμμικών κοσμημάτων», τό όποϊόν ό Στέφανος αναφέρει ως συνανήκον εις τό περιεχόμενον του παρόντος τάφου⁶⁸.

Τάφος 18ος

EM. 6124 (2) Πίν. 57 α. Ύψος : 0.055 μ. Διάμ. χειλ.: 0,158 μ.

Μαρμαρίνη βαθεία φιάλη συγκεκολλημένη εκ τεσσάρων τεμαχίων και μικρόν έλλιπής κατά τήν περιφέρεια του χειλούς. Μάρμαρον Πάριον.

Τά σχετικώς όχι παχέα τοιχώματα τής φιάλης (πάχος κατά τον πυθμένα 0.010 μ.) λεπτυνόμενα προς τά άνω, άπολήγουν κατά τό στόμιον εις έξω νεδον κυρτόν περιχείλωμα. Ό πυθμήν (διάμέτρου 0.040 μ.) είναι επίπεδος.

EM. 6124 (4) Πίν. 57 β. Ύψος : 0.050 μ. Διάμ. χειλ.: 0.194 μ.

Μαρμαρίνη άβαθής φιάλη, συγκεκολλημένη εκ δύο τεμαχίων και ίκανώς έλλιπής. Μάρμαρον Πάριον. Τά σχετικώς λεπτά τοιχώματα τής φιάλης, έτι μάλλον λεπτυνόμενα προς τά άνω (πάχος κατά τον πυθμένα 0.013 μ.), σχηματίζουν εις τό έσωτερικόν του στομίου πλατύ σχετικώς περιχείλωμα. Έπό τον πυθμένα έγκοϊλος κύκλος διαμέτρου 0.020μ. διά τήν στερέωσιν τής φιάλης. Έργασία έπιμελημένη.

EM. 8818 Πίν. 57 γ. Μήκος σωζ.: 0.102 μ.

Όστέϊνος σωλήν έλαφρώς κυρτός, άνοικτός κατά τά άκρα, κοσμούμενος δι' έγ-

68. ΠΑΕ έ.ά. (τάφος γ').

χαράκτων ποικιλμάτων και περιέχων λείψανα χρώματος κυανού, με έλλείπον πώμα⁶⁹. Έκ τῶν ἄκρων τὸ μὲν ραμφοειδές εἶναι ἑλαφρῶς βεβλαμμένον, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ εὐ-
θῆως ἀποκεκομμένον, ἱκανῶς ἑλλιπές, διασφάζει μόνον μικρὸν τμήμα, ἐφ' οὗ ἐν τῶν
συνήθως ἐκεῖ ὑπαρχόντων τυπικῶν τρημάτων, τὰ ὅποια ἐχρησίμευον διὰ τὴν στερέω-
σιν τοῦ ἑλλείποντος πώματος. Ἡ ἐπὶ τῆς λείας ἐπιφανείας τοῦ σωλῆνος ἐγγάρακτος
διακόσμησις σύγκειται ἐκ τριῶν στενῶν λωρίδων, πληρουμένων διὰ κοσμήματος ἰχθυα-
κάνθης, αἱ ὅποια περιθέουσι τὸν σωλῆνα ἢ μία κατὰ τὸ μέσον, αἱ δύο ἄλλαι δὲ κατὰ τὰ
ἄκρα. Τὰ οὕτω μεταξὺ αὐτῶν σχηματιζόμενα δύο πλατύτερα κενά, ἐκατέρωθεν τῆς με-
σαίας λωρίδος, κοσμοῦνται ἕκαστον διὰ λεπτῆς ταινίας σχήματος ζιγκ-ζάγκ πληρου-
μένης διὰ πυκνῶν ὀριζοντίων ἐπαλλήλων γραμμίδων.

EM. 8819 Πί ν. 57 ζ. Ὑψος : 0.028 μ.

Πήλινον κωνοειδές σφονδύλιον ἀκέραιον, ἑλαφρῶς βεβλαμμένον εἰς τὸν πυθμέ-
να. Πηλὸς καστανόφαιος, χονδρός, μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, ἀτελῶς ὀπτημένως.

Ὁ Στέφανος δίδωσι τὸ περιεχόμενον τοῦ δ' τάφου τοῦ Σπεδοῦ σημειώνει ὅτι οὗτος περιεῖχε πήλι-
να μὲν ἀντικείμενα «σφονδύλιον ἀτράκτου» καὶ «λύχνον», μαρμάρια δὲ «δύο μικρὰς φιάλας», ὡς καὶ
«ὄστουν περιέχον χρῶμα κυανόν»⁷⁰. Ἐκ τῶν περιληφθέντων ἀνωτέρω ἀντικειμένων τοῦ 18ου τάφου,
αἱ μὲν φιάλαι ἔφερον ἐπ' αὐτῶν τὴν ἐνδειξιν «Σπεδ. τάφ. δ'», ὁ δὲ ὄστῆινος σωλῆν τὴν αὐτὴν ἐνδειξιν
ἐπὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν χάρτου περιτυλίξεως, δι' ἧς καὶ ταῦτα ἀσφαλῶς ἐταυτίσθησαν. Τὸ πήλινον
σφονδύλιον οὐδεμίαν ἐνδειξιν ἔφερον, περιελήφθη ὁμως ἐνταῦθα διότι εὐρίσκετο ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ μι-
κροῦ κυτίου ἐνθα εὐρέθη ὁ ὄστῆινος σωλῆν καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο ἡ γενικὴ ἐνδειξις «Εὐρήματα
Σπεδοῦ». Τοῦ λύχνου δὲν ἐπετεύχθη ἡ ταῦτισις.

Τάφος 19ος

EM. 6135 (3) Πί ν. 58 α. Ὑψος : 0.045 μ. Διάμ. χειλ.: 0.196 μ.

Μαρμαρινὴ ἀβαθῆς φιάλη ἐκ τεσσάρων τεμαχίων συγκεκολλημένη. Ἑλλείπουν
δύο μικρὰ τμήματα κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν χειλέων. Μάρμαρον Πάριον. Τοιχώμα-
τα σχετικῶς λεπτά (0.008 μ. ἕως 0.010 μ.), μετὰ ἐπιπέδου, ἔσω νεύοντος χεῖλους. Ὑπὸ
τὸν πυθμένα ἔγκοιλος κύκλος, διάμ. 0.028 μ., διὰ τὴν στήριξιν τοῦ ἀγγείου. Διατήρησις
ἐπιφανείας καλή.

EM. 6135 (7) Πί ν. 58 β. Ὑψος : 0.040 μ. Διάμ. : 0.189 μ.

Βαθεῖα μαρμαρινὴ φιάλη, ἀκεραία, μικρὸν ἀποκεκρουμένη κατὰ τὴν περιφέρειαν
τῶν χειλέων. Μάρμαρον Πάριον. Τοιχώματα λεπτά, πάχους 0.005 μ. περίπου, ἡμιδιαφα-
νῆ, φέροντα, ἔσωτερικῶς μόνον ἐνδεικνύμενον, ἑλαφρῶς ἐπίπεδον ὑποτυπῶδες χεῖλος.
Ὑπὸ τὸν πυθμένα ἔγκοιλος κύκλος, διαμέτρου 0.015 μ., διὰ τὴν σταθερότητα τῆς φιά-
λης. Διατήρησις τῆς ἐπιφανείας καλή.

EM. 8820 Πί ν. 58 γ. Σωζ. ὕψος : 0.132 μ.

Πηλινὴ ραμφόστομος σφαιρικὴ πρόχους συγκεκολλημένη ἐκ δύο τεμαχίων, ἔχου-
σα ὀλίγον ἀποκεκρουμένον τὸ στόμιον. Ἑλλεῖπει τμήμα τοῦ ὄμου κατὰ τὸ πρόσθιον

69. Πρβλ. AE 1899 πιν. 10,2,3 (Τσοῦντας) καὶ L'Art des Cyclades εἰκ. 262 (Zervos).

70. ΠΑΕ 1906, 90 (τάφος δ').

ἄνω μέρος τῆς κοιλίας· ἐπίσης ὀλόκληρος σχεδὸν ἡ ταινιοειδῆς λαβή, μικρὸν τμήμα τῆς ὁποίας σφύζεται ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανότεφος καλῶς ὠπτημένος μετὰ ψηγμάτων μίκας. Λαιμὸς ὑψηλὸς στενούμενος κατὰ τὸ στόμιον.

ἽΟ Κλ. Στέφανος δίδων τὸ περιεχόμενον τοῦ ε' τάφου τοῦ Σπεδοῦ σημειώνει ὅτι ἐν αὐτῷ εὑρέθησαν «τρεις πῆλιναι προχοίδες ἄκοσμοι» καὶ «δύο μικραὶ μαρμάριναι φιάλαι»⁷¹. Ἐκ τούτων ἐταυτίσθησαν καὶ περιελήφθησαν εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ 19ου τάφου, αἱ δύο φιάλαι ὡς φέρουσαι ἐπ' αὐτῶν τὴν ἔνδειξιν «Σπεδ. τάφ. ε'», ὡς καὶ ἡ μία ἐκ τῶν τριῶν προχοίδων, διότι ἔφερον καὶ αὕτη τὴν αὐτὴν ὡς αἱ φιάλαι ἔνδειξιν.

Τάφος 20ος

EM. 8821 Πί ν. 59 α. Σωζ. ὕψος : 0.105 μ.

Πηλίνη σφαιρική ἐγγάρακτος πυξίς συγκεκολλημένη ἐκ τεμαχίων καὶ ἑλλιπῆς. Πηλὸς χονδρὸς, τεφρόχρους, μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, ἀτελῶς ὠπτημένος. Τοιχώματα σχετικῶς παχέα (μεγίστου πάχους 0.008 μ.) καταλήγοντα ὑπὸ τὸν πυθμένα εἰς μόλις διαμεμορφωμένην δακτυλιοειδῆ βάσιν, ἄνω δὲ εἰς κάθετα λεπτὰ χεῖλη, ἅτινα περιθεεὶ ἐξωτερικῶς αὐλαξ, πιθανῶς διὰ τὴν ὑποδοχὴν πώματος. Ἡ πυξίς ἔφερον ὑπὸ τὰ χεῖλη, ἑκατέρωθεν, δύο καθέτως τετρημένας ἀποφύσεις, ὧν ἡ μία μόνον σφύζεται.

Ἡ νῦν ἐλαφρῶς ἐφθαρμένη ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου καλύπτεται ἐκ κατακορύφων ταινιῶν πληρουμένων λοξῶν ἐναλλάξ ἐγγαράκτων πυκνῶν παραλλήλων γραμμῶν, δίκην ἰχθυακάνθης. Αὐταὶ εἰς τὸ κάτω ἥμισυ τοῦ ἀγγείου συμπλέκονται μετὰ αὐτῶν.

Ἐντὸς τῆς ἀνωτέρω πυξίδος, στερεωμένον διὰ καρφίδος ἐπὶ τοῦ ἐντὸς αὐτῆς χώματος, εὑρέθη μικρὸν τεμάχιον χάρτου φέρον τὴν ἔνδειξιν «Σπεδὸς τάφ. στ'». Ἐνεκα τούτου ἡ πυξίς αὕτη προφανῶς εἶναι ἐν ἐκ τῶν δύο ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀναφερομένων ἀντικειμένων τοῦ στ' τάφου τοῦ Σπεδοῦ⁷². Τὸ ἕτερον ἦτο τὸ «πῆλινον ἰδιόσχημον ἀγγεῖον» δὲν ἀνεγνωρίσθη.

Τάφος 21ος

EM. 6124 (1) Πί ν. 60 α καὶ β. Ὑψος : 0.056 μ. Διάμ. χεῖλ.: 0.16 μ.

Μαρμαρῖνη βαθεῖα φιάλη ὀλίγον ἀποκεκρουμένη εἰς τμήματα τινὰ τῶν χειλέων.

Τὰ τοιχώματα (πάχους 0.007 μ. ἕως 0.012 μ.) ἀνέρχονται ἐκ τοῦ ἐπιπέδου πυθμένος λοξῶς πρὸς τὰ ἄνω, σχηματίζοντα κυρτὰ χεῖλη ἐλαφρῶς ἐξέχοντα ἐσωτερικῶς.

Σημειωτέον ὅτι ἡ φιάλη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν ἐπανεκθέσεως ἦτο εἰσέτι πλήρης χώματος τῆς ἐπιχώσεως. Κατὰ τὸν καθαρισμὸν εὑρέθη ἐντὸς αὐτῆς μικρὸς ὀστῆϊνος σωλὴν ἰσχυρῶς ἐφθαρμένος, σφωζομένου μήκους 0.05 μ. Ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων τῆς φιάλης εὑρέθησαν ἱκανὰ λείψανα χρώματος ἐρυθροῦ.

EM. 8822 Πί ν. 60 γ. Σωζ. μήκος : 0.10 μ. Μέγ. πλάτ.: 0.013 μ.

Ἐπιμήκης λεπτὴ λεπίς λίθου μέλανος ὀψιανοῦ, ἑλλιπῆς τὸ ἄκρον τῆς αἰχμῆς.

Τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα ἔφερον τὴν ἔνδειξιν «Σπεδὸς τάφ. ζ'», ἡ μὲν φιάλη ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς τοιχωμάτων, ἡ δὲ λεπίς ἐπὶ τοῦ περιέχοντος ταύτην χάρτου περιτυλίξεως· ὅθεν ταῦτα περιελήφθησαν ἐν τῷ παρόντι τάφῳ, ὅπερ ἄλλωστε συμφωνεῖ καὶ μετὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀναφερόμενα⁷³.

71. Ἐ.ά. (τάφος ε').

72. Ἐ.ά. (τάφος στ').

73. Ἐ.ά. (τάφος ζ').

ἐνθα δίδεται τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου, τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν ἀνευρέθη ὁλόκληρον διότι δὲν ἐπετεύχθη ἢ ἀναγνώρισις τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος «πηλίνου μικροῦ σφαιρικοῦ ἀγγείου μετὰ χαρακτῶν γραμμικῶν κοσμημάτων»,

Τάφος 22ος

EM. 6132 Πίν. 61. Ὑψος : 0.185 μ.

Πηλίνη σφαιρική πρόχους· ἔλλειπει τμήμα ἐκ τῶν χειλέων τῆς ραμφοειδοῦς προχοῆς, καθὼς καὶ μικρὸν τεμάχιον τῆς κοιλίας⁷⁴.

Ὁ λαιμὸς εἶναι βραχὺς καὶ σχετικῶς εὐρύς, ἰδιαιτέρως κατὰ τοὺς ὤμους· τὸ σφαιρικὸν σῶμα τῆς κοιλίας ἀπολήγον εἰς ἐπίπεδον πυθμένα (διάμ. 0.04 μ.) εἶναι ὀλίγον ἀκατόνιστον.

Ἐπὶ τῆς ταινιοειδοῦς λαβῆς χιασταὶ ἐγχαράξεις. Ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος τῆς κοιλίας ἴχνη τοῦ χρωστικῆρος καστανοφαίου βαφῆς (Urfirnis).

Χρῶμα ἐπιφανείας ἐρυθροκίτρινον καὶ πηλὸς τεφρόχρους μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, καλῶς ὠπτημένος.

Ἡ ὥς ἂν ὑπ' ἀριθ. 6132 πρόχους ἔφερον ἐπ' αὐτῆς τὴν ἐνδειξιν «Σπεδ. 1906 τάφ. 11»· αὕτη μὴ συμπεριλαμβανομένη εἰς τὸν δημοσιευόμενον πίνακα τῶν ἐχόντων περισσότερα τοῦ ἐνὸς κτερίσματα τάφων⁷⁵, προφανῶς ἦτο μοναδικὸν εὐρημα ἰδίου τάφου, δι' ὃ περιελήφθη εἰς τὸν ἡμέτερον κατάλογον ὡς ἐκ βεβαίου τάφου προερχομένη.

ΣΥΣΤΑΣ ΤΑΦΩΝ Α΄ΤΑΑ

Τάφος 23ος

EM. 6196 Πίν. 62 β. Μῆκος : 0.222 μ.

Χαλκοῦς πρίων ἀκέρατος ἐξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.002 μ., διατηρούμενος εἰς ἀρίστην κατάστασιν.

Ἐχει ἐλαφρῶς κοίλην τὴν ὀδοντωτὴν κόψιν, κυρίως κατὰ τὸ πρὸς τὸ αἰχμηρὸν ἄκρον ἤμισυ αὐτῆς καὶ παρουσιάζει ἐλαφροτάτην κυρτότητα ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἀκμῆς, ἰδιαιτέρως αἰσθητὴν κατὰ τὸ αἰχμηρὸν ἄκρον. Οἱ ὀδόντες τῆς κόψεως εἶναι τρίγωνα ἰσοσκελεῆ.

Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἀπολήξεως (σφζομένου πλάτους 0.034 μ.), ἐνθα ἀποκοπεῖσα ἔλλειπει ἢ πρὸς τὴν ὀδοντωτὴν κόψιν γωνία, ὑπάρχουν δύο μικραὶ ὀπαι διὰ τῶν ὁποίων διήρχοντο οἱ πρὸς στερέωσιν τῆς μὴ διασωθείσης χειρολαβῆς ἦλοι.

Ἄξιον μνείας ὅτι μερικοὶ τῶν ὀδόντων τῆς κόψεως δὲν εὐρίσκονται ἐν εὐθείᾳ, ἀλλὰ παρουσιάζουν ἐναλλάξ διαφορετικὴν πρὸς τὰ ἐξω κλίσιν, ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀποφυγὴν, κατὰ τὴν χρῆσιν, τῆς ἐνσφηνώσεως τοῦ πρίονος ἐντὸς τοῦ κοπτομένου ξύλου. Ἐπίσης ἡ ὀπισθία ἀκμὴ εἶναι λεπτή καὶ ἱκανῶς κοπτερά, πιθανῶς δὲ ἐχρησίμευε καὶ αὕτη ὡς ἐργαλεῖον ἰδίᾳ διὰ τὴν ξέσιν ἢ λείανσιν ξυλίνων ἢ λιθίνων ἐπιφανειῶν (ξύστρα), προσέτι δὲ καὶ ὡς μαχαιρωτὸς πρίων διὰ τὴν κοπὴν σκληρῶν λίθων (μαρμάρου) κ.λ.π.

74. L'Art des Cyclades εἰκ. 191 (πρὸ τοῦ καθαρισμοῦ).

75. ΠΑΕ 1906, 90.

EM. 8823 Πίν. 62 α. Μήκος : 0.08 μ. Πλάτος : 0.02 μ.

Χαλκοῦν ἐργαλεῖον σχήματος μήνης ἐξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.002 μ., ἀκέραιον. Τὸ σχῆμα τοῦ ἐργαλείου πρωτοφανές καὶ μᾶλλον περίεργον. Παρουσιάζει διπλὴν κυρτότητα ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ἰσχυρὰν μὲν κατὰ τὸ μήκος, ἐλαφροτέραν δὲ κατὰ τὸ πλάτος· ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας κοιλαίνεται ἀντιστοίχως. Ἡ κοίλη ἀκμὴ τοῦ ἐργαλείου εἶναι ἀμβλεία, ἡ δὲ καμπύλη μεγαλύτερα, λεπυνθεῖσα δὲ διὰ σφυρηλατήσεως εἶναι ἱκανῶς κοπτερά.

Προβληματικὴ εἶναι ἡ ἐρμηνεία τῆς χρήσεως τοῦ ἐργαλείου. Ἐν τούτοις φρονοῦμεν, ὅτι λόγῳ τῆς διπλῆς ἰδιαζούσης κυρτότητος τῆς κοπτερᾶς ἀκμῆς θὰ ἠδύνατο εὐστόχως νὰ χρησιμοποιηθῆ τοῦτο διὰ τὴν ξέσιν ἢ λείανσιν τῶν κοίλων καὶ κυρτῶν ἐπιφανειῶν τῶν ξυλίνων ἢ μαρμαρίνων σκευῶν. Θὰ ἦτο δηλαδὴ δυνατόν τοιοῦτου σχήματος ἐργαλεῖον νὰ ἐχρησιμοποιεῖτο, καταλλήλως περιστρεφόμενον διὰ τῆς χειρός, διὰ τὴν τελικὴν διαμόρφωσιν ἰδιαιτέρως τῶν μαρμαρίνων «κανδηλῶν» ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὁποίων ἔχουν διαπιστωθῆ ἀναμφισβήτητα ἴχνη ἐργαλείου κυκλικῶς χρησιμοποιουμένου.

EM. 6198 (1) Πίν. 62 γ2. Μήκος : 0.144 μ. καὶ πλάτος : 0.008 μ.

Χαλκῆ σμίλη ἀκεραία ἐξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.005 μ. (γλωσσάκι). Τὸ κοπτερόν ἄκρον τοῦ ἐργαλείου, πεπλατυσμένον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς διὰ σφυρηλατήσεως, ἐλαφρῶς κυρτοῦται, τὸ δὲ ὀπίσθιον εἶναι λεπτότερον καὶ στενότερον, πιθανῶς διὰ νὰ δεχθῆ ὀστεΐνην ἢ ξυλίνην λαβὴν. Ἡ διαμόρφωσις τοῦ κοπτεροῦ ἄκρου τῆς σμίλης ὑποδεικνύει ὅτι τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο, ὅπως καὶ τὸ ἐπόμενον ὑπ'ἀριθμ. 6198 (2), ἐχρησίμευε διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν ξύλου μᾶλλον ἢ μαρμάρου.

EM. 6198 (2) Πίν. 62 γ1. Μήκος : 0.124 μ. Μεγ. πλ. : 0.015 μ.

Χαλκῆ σμίλη ἀκεραία ἐξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.004 μ. Τὸ κοπτερόν ἄκρον τοῦ ἐργαλείου εἶναι ὁμοίως κατασκευῆς μὲ τὸ τῆς προηγούμενης 6198 (1) σμίλης, ἀλλὰ τὸ ὀπίσθιον, πρὸς τὸ ὁποῖον βαθμιαίως αὕτη πλατύνεται, καταλήγει εἰς πλήρως διαμεμorfωμένον καυλὸν ὅστις εἰσῆρχετο ἐντὸς τῆς ξυλίνης ἢ ὀστεΐνης λαβῆς τοῦ ἐργαλείου.

Σχετικῶς μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος τάφου ὁ Κλ. Στέφανος σημειώνει, ὅτι οὗτος «ἐνέκλειε πρίονα χαλκοῦν, τὸν ἀρχαιότατον πιθανῶς τῶν ἄχρι τοῦδε ἐν Ἑλληνικῇ χῶρᾳ ἀνακαλυφθέντων μετὰ μικρᾶς μάξης μολύβδου καὶ τριῶν ἄλλων μικροτέρων χαλκῶν ὧν ἐν καινοφανῆς ἐν ταῖς νήσοις : Μηνοειδῆς μετὰ μείζονος ἐξωτερικοῦ χεῖλους ὀξέος, μετὰ ἐλάσσονος ἐσωτερικοῦ ἀμβλέος»⁷⁶. Ἐκ τούτων αἱ δύο χαλκαῖ σμίλαι εὑρέθησαν ἐντὸς κυτίου μὲ τὴν ἔνδειξιν «Ἐργαλεῖα Συστάδος Ἀϊλῶ». Ἡ μολυβδίνη μᾶζα δὲν ἀνευρέθη.

Τάφος 24ος

EM. 6120 Πίν. 63 α. Ὑψος : 0.083 μ.

Μόνωτον, μεσομινωικόν, γραπτόν, τροχήλατον κύπελλον ἑλλιπές τὴν λαβὴν. Ὁ γραπτὸς κόσμος ἀποτελεῖται ἐκ καθέτων παχειῶν καστανοχρῶων παραλλήλων λωρίδων, αἱ ὁποῖαι διήκουσιν ἀπὸ τῶν χειλέων μέχρι τοῦ πυθμένος.

76. ΠΑΕ 1903, 57. CR. Congr. Arch. Ath. 224. Mycen. Coll. of the National Museum² (1926), 214.

EM. 6119 (1) Πί ν. 63 β. Ύψος : 0.072 μ.

Μόνωτον, τροχήλατον κύπελλον σχήματος παρεμφερούς με τὸ προηγούμενον χονδροειδέστερας ὅμως κατασκευῆς. Ἐλλείπει ἢ λαβὴ καὶ μικρὸν τμήμα τῶν χειλέων. Σφίξει ἐξωτερικῶς ἐλάχιστα ἴχνη χρώματος ἐρυθροῦ.

EM. 6119 (2) Πί ν. 63 γ. Ύψος σωζ.: 0.09 μ.

Ὅμοιον ἐλλιπές τὴν λαβὴν καὶ μέρος τῶν χειλέων ἄνευ ἴχνους γραπτῆς κοσμήσεως.

EM. 6126 (1) Πί ν. 63 δ. Ύψος : 0.085 μ.

Ὅμοιον ἐφθαρμένον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἱκανῶς ἐλλιπές. Πιθανῶς ἄωτον.

EM. 6126 (2) Πί ν. 64 α. Ύψος : 0.08 μ.

Ὅμοιον ἐλλιπές τὴν λαβὴν καὶ μέρος τῶν χειλέων.

EM. 6126 (3) Πί ν. 64 β. Ύψος : 0.08 μ.

Ὅμοιον ἐλλιπές τὴν λαβὴν καὶ ἐλαφρῶς ἐφθαρμένον τὰ χεῖλη.

EM. 6119 (3) Πί ν. 64 γ. Ύψος : 0.075 μ.

Ὅμοιον μετὰ ἰδιαίτερας βάσεως ταπεινῆς, συγκεκολλημένον τὴν λαβὴν καὶ μικρὸν ἐλλιπές τὰ χεῖλη. Ἔργασία περισσότερον ἐπιμελημένη.

EM. 6119 (4) Πί ν. 64 δ. Ύψος : 0.068 μ.

Μόνωτον, κυανοειδές γραπτὸν ἀγγεῖον, τροχήλατον, συγκεκολλημένον ἐκ πολλῶν τεμαχίων καὶ ἐλλιπές. Πηλὸς λεπτὸς καλῶς ὠπτημένος ἔχων ἐλαφρῶς βεβλαμμένην τὴν ἐπιφάνειαν καὶ σφίζων ἐξωτερικῶς ἴχνη γραπτῶν ἐρυθροχρῶν γραμμικῶν κοσμημάτων.

Ὁ Κλ. Στέφανος ἀνασκάψας τὴν ταφικὴν συστάδα εἰς θέσιν Ἀιλὰ εὔρεν ἐντὸς ἐνὸς τάφου, ὅστις εὑρίσκετο παραπλευρῶς ἄλλων δύο (βλ. ἀριθμ. τάφων 23 καὶ 25 τοῦ παρόντος καταλόγου) «11 πῆλινα ἀγγεῖα τὰ μὲν ὀκτὼ κωδονοειδῆ μόνωτα, τὰ δὲ τρία κυανοειδῆ μετ' ἀναμφισβητήτων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς σημείων ὅτι κατεσκευάσθησαν διὰ τροχοῦ· ἀναμινῆσκοντα δὲ ἀπλούστατά τινα καμαραϊκὰ ἀγγεῖα»⁷⁷. Ἐκ τούτων ἐταυτίσθησαν μόνον τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα, διότι, ἂν καὶ οὐδεμίαν σφίζοντα ἐπ' αὐτῶν γραπτὴν διαφοριστικὴν ἔνδειξιν τοῦ ἀνασκαφέως, ἦσαν ἐν τούτοις τὰ μόνα μεσομινωικὰ ἀγγεῖα τῶν ὁπίων τὴν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου ἐν Νάζῳ προέλευσιν παρέχει τὸ Εὐρετήριο τῆς Προϊστορικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου.

Τάφος 25ος

EM. 6101 (2) Πί ν. 65 α καὶ β. Ύψος : ἄνευ τοῦ πώματος 0.057 μ. μετὰ τοῦ πώματος 0.08 μ.

Πηλινὴ ἐγγάρακτος κυλινδρική πυξίς μετὰ τοῦ πώματός της. Σχῆμα ἐλαφρῶς ἐλλειψοειδές. Πηλὸς ἐρυθροκίτρινος, χονδρὸς μετ' ἀφθόνων κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, σχετικῶς καλῶς ὠπτημένος. Τὸ μετὰ καθέτων χειλέων πῶμα, συγκεκολλημένον ἐκ δύο τεμαχίων καὶ μικρὸν ἐλλιπές, εἶναι κυρτὸν ἐξωτερικῶς καὶ κοῖλον ἐσωτερικῶς, περισσότερον ἐλλειψοειδές ἢ τὸ σῶμα, φέρει δύο ὀπὰς κατὰ τὰ ἄκρα τῆς ἐλλείψεως, ἔνθα ἐλαφρῶς γωνιοῦται καὶ κοσμεῖται ὄλον ἐξωτερικῶς διὰ δέκα περίπου πυκνῶν ὀμοκέντρων ἀκανονίστων κύκλων, ἀμελῶς ἐγκεχαραγμένων.

Τὸ σῶμα, περισσότερον ἐλλειψοειδές ἄνω ἢ κατὰ τὸν κάπως κυρτούμενον πυθμένα, φέρει ἐκατέρωθεν ἐπὶ τῶν ἀδιαμορφῶτων χειλέων δύο καθέτως τετρημένας μικράς

77. ΠΑΕ 1903, 57. CR. Congr. Arch. Ath. 221, 225.

ἀποφύσεις, αἵτινες ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ πώματος ὀπὰς καὶ κοσμεῖται διὰ τριῶν μὲν ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τεσσάρων δὲ ἐπὶ τῆς ἐτέρας ταινιῶν πλήρων λοξῶν γραμμῶν ἀμελῶς ἐγκεχαραγμένων, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τῆς κατωτάτης ζώνης σχηματίζονται μετὰ τῆς προηγουμένης ἰχθυάκανθαν.

Ἡ πυξίς αὕτη ἔφερεν ἐπὶ τοῦ πυθμένος τὴν ἐνδειξιν «Ἀιλῶ», ἔνεκα δὲ τούτου ἐταυτίσθη πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀναφερόμενον πυξίδιον, ὃ εὔρεν ἐν τάφῳ πλησίον δύο ἄλλων, ὧν τὸ περιεχόμενον περιελήφθη εἰς τοὺς 23ον καὶ 24ον τάφους τοῦ ἡμετέρου καταλόγου⁷⁸. Περὶ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τῶν τάφων 23,24 καὶ 25 τῆς συστάδος τῆς Ἀιλῶς θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ δευτέρον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

ΣΥΣΤΑΣ ΤΑΦΩΝ ΛΟΥΡΟΥ ΑΘΑΛΑΣΣΟΥ

Τάφος 26ος

EM. 6140 A Πίν. 66 α καὶ β. Διάμ. χειλέων : 0.22 μ.

«Τηγανοειδὲς» σκευὸς συγκεκολλημένον ἐκ δύο τεμαχίων, ἑλλιπὲς τὴν λαβὴν καὶ μικρὸν τμήμα τοῦ χεῖλους⁷⁹.

Ἡ ἐλαφρῶς κυρτουμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἔχει ἀλειφθῆ διὰ χρώματος βαθέος καστανοῦ καὶ φέρει ἐγγάρακτον κόσμησιν, ἡ δὲ κοιλινομένη ἐσωτερικὴ εἶναι ἀκόσμητος καὶ ὀλίγον τραχεῖα. Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης, ὀλίγον ἐνδοτέρω τῆς περιφερείας, ἐκφύονται τὰ χεῖλη ἀνερχόμενα κατ' ἀρχὰς λοξῶς πρὸς τὰ ἔσω καὶ εἶτα ἀποτόμως πρὸς τὰ ἔξω, διασφύζοντα δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄψεων ἱκανὰ λείψανα ἐστιλβωμένης καστανόχρου ὡσαύτως ἐπαλείψεως. Τῆς λαβῆς, ἥς ἡ ἀρχὴ μόνον ἐσώθη, ἀδυνατοῦμεν νὰ προσδιορίσωμεν τὸ σχῆμα.

Ἡ ἐγγάρακτος κόσμησις ἔχει ὡς ἀκολούθως : Τὸ κέντρον τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας καταλαμβάνει κύκλος ἐκπέμπων πολλὰς ἀκτίνας· οὗτος περικλείεται ὑπὸ συστήματος τεσσάρων εὐμεγέθων, πυκνῶς περιελιγμένων παλινδρομικῶν σπειρῶν, συνδεομένων διὰ διπλῶν σιγμοειδῶν ἐφαπτομένων. Πλησίον τῆς περιφερείας καὶ εἰς τὰ μεταξὺ τῶν σπειρῶν κενὰ εἰκονίσθησαν, κύκλω δεξιὰ βαίνοντες, τέσσαρες ἰχθύες.

Αἱ περίξ τοῦ «ὀφθαλμοῦ» των περιδινόμεναι σπεῖραι, ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλη διακόσμησις, παρὰ τὴν φαινομενικῶς στατικὴν, ἄσσογον συμμετρικότητα τῶν θεμάτων, στροβιλίζονται συνεχῶς καὶ εὐρύθμως περίξ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ κύκλου.

Σχετικῶς μὲ τὸ νόημα τῆς κοσμήσεως, ἐκδηλον νομίζομεν εἶναι ὅτι παρίσταται ὁ θαλάσσιος κόσμος, ἔχων εἰς τὸ κέντρον πιθανῶς θαλάσσιον τι ἀκτινίζων.

EM. 6204 (1) Πίν. 66 γ καὶ δ. Σωζ. ὕψος : 0.03 μ.

Μικκύλον, πῆλινον, ἐγγάρακτον δοχεῖον ἔχον ἡμισφαιρικὴν κοιλίαν καὶ κωνοειδῆ λαιμόν, ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένον⁸⁰. Περιέχει ποσότητα χρώματος κυανοῦ.

Τοιχώματα παχέα ἐκ χονδροῦ καστανοτέφρου ἀτελῶς ὠπτημένου πηλοῦ, περιέχοντος κόκκους ἄμμου καὶ μίκας.

Τὴν ρίζαν τοῦ λαιμοῦ περιθέει ἐγγάρακτος γραμμὴ, ἄνωθεν τῆς ὁποίας, κύκλω,

78. ΠΑΕ 1903, 57. CR. Congr. Arch. Ath. 221.

79. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (εἰκῶν). L' Art des Cyclades εἰκ. 228 (Zervos)

80. Περὶ τούτου ὅπως καὶ περὶ τῶν ἐπομένων EM 6204 (2 ἔως 6) Βλ. ΠΑΕ 1904, 59 καὶ CR. Congr. Arch. Ath. 218 (τὰ πέντε μικρὰ ἀγγεῖα ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνας).

μικρά πυκνά ἐγγάρακτα γραμμίδια. Ἐπὶ τῆς κοιλίας τέσσαρες παλινδρομικαὶ σπεῖραι συνδεόμεναι μεταξύ των διὰ σιγμοειδῶν ἐφαπτομένων.

EM. 6204 (2) Πί ν. 66 γ καὶ δ. Ὑψος : 0.02 μ.

Μικκύλον πῆλινον ἐγγάρακτον δοχείον, συγκεκολλημένον ἐκ δύο τεμαχίων καὶ μικρὸν ἑλλιπές, παρεμφερές μετὰ τὸ προηγούμενον κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν διάταξιν τῆς διακοσμήσεως καὶ τὴν σύστασιν τοῦ πηλοῦ.

Τὰ ἐπὶ τῆς ρίζης τοῦ λαιμοῦ γραμμίδια εἶναι λοξὰ καὶ ἡ σπειροειδῆς διακόσμησις συνίσταται ἐκ τριῶν ἀπλῶν σπειρῶν, συνδεομένων μεταξύ των δι' ἐφαπτομένων.

EM. 6204 (3) Πί ν. 66 γ καὶ δ. Σωζ. ὕψος : 0.017 μ.

Ὅμοιον, μικρότερον, ἱκανῶς ἀποκεκρουμένον, ἰδίᾳ τὸν λαιμόν, σφῶζον ἐντὸς ἴχνη κυανοῦ χρώματος καὶ ἔχον τὰς ἐπὶ τοῦ σώματος παλινδρομικὰς σπεῖρας περισσότερο ἀπλουστευμένας.

EM. 6204 (4) Πί ν. 66 γ καὶ δ. Σωζ. ὕψος : 0.013 μ.

Ὅμοιον, ἔτι μικρότερον, κατὰ τὸ ἦμισυ σχεδὸν ἀποκεκρουμένον καὶ ἑλλιπές, σφῶζον ἐντὸς ποσότητα κυανοῦ χρώματος. Πηλὸς τεφρόχρους.

Ἡ ἐπὶ τῆς κοιλίας ἐγγάρακτος διακόσμησις ἀποτελεῖται ἐκ τεσσάρων ἀπλῶν σπειρῶν συνδεομένων μεταξύ των δι' ἐφαπτομένων.

EM. 6204 (5) Πί ν. 66 γ καὶ δ. Σωζ. ὕψος : 0.02 μ.

Μικκύλον πῆλινον ἐγγάρακτον δοχείον, συγκεκολλημένον ἐκ τεσσάρων τεμαχίων καὶ ἱκανῶς ἑλλιπές. Πηλὸς λεπτὸς, καλῶς ὀπτημένος, φέρων ἐστιλβωμένον ἐπίχρισμα χρώματος καστανοῦ.

Κατὰ τὸ σχῆμα εἶναι παρεμφερές μετὰ τὰ προηγούμενα EM. 6204 (1-5), ἀλλὰ ἔχει τὴν κοιλίαν ὡσεὶ πεπιεσμένην σφαιραν ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐπίπεδος πυθμῆν.

Τὴν ρίζαν τοῦ λαιμοῦ περιθεῖε λεπτοτάτη ταινία, πλήρης μικρῶν πυκνῶν κατακορύφων γραμμιδίων, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοῦ ὤμου ἑτέρα πλατυτέρα, ἥτις περικλείει ἐν σειρᾷ ἀντεστραμμένα τρίγωνα πληρούμενα λοξῶν γραμμῶν, καὶ καταλαμβάνει τὸ ἄνω ἦμισυ τοῦ σώματος τοῦ δοχείου.

EM. 6204 (6) Ὅκτώ μικρὰ τεμάχια (θραύσματα) ἐκ τῆς κοιλίας παρεμφεροῦς μικκύλου δοχείου, διατηροῦντα ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἴχνη χρώματος κυανοῦ.

EM. 6100 (8) Πί ν. 67 α. Ὑψος : 0.13 μ. Διάμ. χειλέων : 0.09 μ.

Πηλίνη σφαιρική πυξίς ἄνευ τοῦ πώματός της, ἐκ τεμαχίων συγκεκολλημένη καὶ μικρὸν ἑλλιπής⁸¹.

Τὸ ἐλαφρῶς ἀμφικωνικοῦ σχήματος σφαιρικὸν σῶμα τῆς πυξίδος φέρει ὑπὸ τὰ χεῖλη, ἑκατέρωθεν, δύο λοξὰ διάτρητα κυλινδρικά ὠτία μήκους 0.025 μ. καὶ καταλήγει εἰς ἐπίπεδον, ἐλαφρῶς κοῖλον, πυθμένα.

Ὁ πηλὸς εἶναι ἐρυθρωπὸς, χονδρὸς, ἀτελῶς ὀπτημένος καὶ τὰ τοιχώματα σχετι-

81. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (ἡ μεσαία πυξίς τῆς εἰκόνας).

κῶς παχέα (πάχους 0.005 μ. ἕως 0.009 μ.). Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, μερικῶς ἐφθαρμένη, φέρει ἐστιλβωμένον ἐπίχρῖσμα χρώματος βαθέος ἐρυθροῦ.

EM. 6100 (4) Πίν. 67 δ. Ὑψος : 0.105 μ. Διάμ. χειλέων : 0.08 μ.

Πηλίνη σφαιρικὴ πυξίς ἀνευ τοῦ πώματός της ἔλλιπής τὰ ὠτία καὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στομίου μετὰ τοῦ γύρω σώματος⁸².

Ὅμοιάζει πρὸς τὸ σχῆμα τῆς προηγουμένης πυξίδος, διαφέρει ὅμως ταύτης κατὰ τὸ ὅτι ὁ ὄγκος τοῦ σώματος φαίνεται ὡς πεπιεσμένος πρὸς τὴν περιφέρειαν, ἐνῶ τῆς προηγουμένης ὀρθοῦται πρὸς τὰ χεῖλη. Ὁ πυθμὴν εἶναι ἐπίπεδος.

Ὁ πηλὸς εἶναι ἐρυθροκίτρινος, χονδρὸς, ἀτελῶς ὀπτημένος καὶ τὰ τοιχώματα ἐπίσης παχέα ὡς τῆς προηγουμένης. Φέρει ἐπίσης καὶ αὐτὴ ἐστιλβωμένον ἐρυθρόχρουν ἐπίχρῖσμα.

EM. 6204 (11) Πίν. 68 α. Μῆκος : 0.088 μ.

Ἐπιμήκης κωνοειδῆς τριπτῆρ ἀκέραιος, ἐκ πυρῆνος λίθου μέλανος ὀψιανοῦ⁸³. Αἱ ἀκμαὶ τῶν πλευρῶν κατὰ τὸ κάτω ἄκρον ἔχουν ἀπαλυνθῆ προφανῶς ἐκ τῆς χρήσεως.

EM. 6204 (8) Πίν. 68 β.

Δεκατέσσαρα θραύσματα μικρῶν λεπτῶν λεπίδων λίθου μέλανος ὀψιανοῦ⁸³.

EM. 8824 Πίν. 68 γ.

Τρεῖς χαλκοὶ ὀπτεῖς ἐκ σύρματος τετραγώνου διατομῆς (μεγίστου πάχους 0.004 μ.) ὧν εἷς ἀκέραιος (μῆκ. 0.134 μ.) καὶ δύο κολοβοὶ : ὁ εἷς κατὰ τὸ ἄκρον τῆς ἀκίδος (σῶζ. μῆκος: 0.092 μ.) καὶ ὁ ἕτερος κατὰ τὸ ὀπίσθιον ἄκρον (σῶζ. μῆκος: 0.093 μ.)⁸⁴.

Ἄπαντες τῆς αὐτῆς κατασκευῆς, ἔχουν τὸ μεγαλύτερον πάχος πλησίον τοῦ ὀπίσθιου ἄκρου, τὸ ὁποῖον ἐλαφρῶς μειούμενον καὶ πλατυνόμενον διαμορφοῦται εἰς κοπερὸν γλωσσίδιον, τὴν δὲ τετράγωνον διατομὴν βαθμιαίως μειουμένην πρὸς τὴν ἀκίδα, ὀλίγον πρὸ τοῦ ἄκρου τῆς ὁποίας τὸ λεπτότατον πλεόν σύρμα τελείως στρογγυλοῦται.

EM. 6136 (2) Πίν. 67 β. Ὑψος : 0.048 μ. Διάμ. χειλέων : 0.058 μ.

Μαρμάρινος μικρὸς ἄωτος σκύφος, ἀκέραιος⁸⁵. Διατήρησις καλὴ πλὴν ὀλίγων ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἐπιπολαίων ἰζημάτων.

Τὰ τοιχώματα εἶναι λεπτά, τὰ χεῖλη ἐλαφρῶς κλείνουν πρὸς τὰ ἔσω, ὑπὸ δὲ τὸν πυθμῆνα ὑπάρχει ἔγκοιλος κύκλος (διάμ. 0.012 μ.) διὰ τὴν στήριξιν τοῦ ἀγγείου.

EM. 8825 Πίν. 69 α καὶ β. Ὑψος : 0.035 μ. Διάμ. χειλέων : 0.125 μ.

Μαρμαρίνη μικρὰ φιάλη, συγκεκολλημένη ἐκ δύο τεμαχίων, μετὰ χειλέων κυρτῶν ἐλαφρῶς ἔσω κυπτόντων⁸⁶. Τοιχώματα σχετικῶς παχέα (πάχος 0.005 μ. ἕως 0.007 μ.). Ἄξιον μνείας ὅτι ἡ φιάλη θραυσθεῖσα συνεκολλήθη καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὡς ἀπο-

82. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (ἡ πρώτη πυξίς τῆς εἰκόνας).

83. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (δεξιὰ τῆς εἰκόνας).

84. ΠΑΕ 1904, 59.

85. ἔ.ἀ.

86. ἔ.ἀ. καὶ CR. Congr. Arch. Ath. 218 (ἀριστερὰ τῆς εἰκόνας).

δεικνύουν τὰ ἐκατέρωθεν τῶν σημείων θραύσεως ὑπάρχοντα κατὰ διαστήματα τρία ζεύγη μικρῶν ὀπῶν.

EM. 6205 (1) Πί ν. 67 γ.

Διακόσια ἀργυρᾶ μικρὰ λεπτά διάτρητα δισκάρια, διαμέτρου 0.007 μ. καὶ πάχους 0.001 μ., πιθανῶς ἐξ ὄρμου⁸⁷.

EM. 8826 Πί ν. 67 γ.

Ἀργυρᾶ ψήφος διάτρητος διαμ. 0.009 μ. καὶ πάχους 0.01 μ.

EM. 6205 (2) Πί ν. 67 ε.

Λιθίνη ψήφος διάτρητος διαμ. 0.011 μ. καὶ πάχους 0.018 μ., κοινοῦ κιτρινομέλανος λίθου.

EM. 8827 Πί ν. 67 α.

Τέσσαρα μικρὰ φυσικά θαλάσσια ὄστρακα διάτρητα («μάτια Παναγίας»), πιθανῶς ἐξ ὄρμου.

EM. 6140 (7) Πί ν. 70. Ὑψος : 0.193 μ.

Μαρμάρινον εἰδώλιον συγκεκολλημένον κατὰ τὰ ἄκρα τοῦ λαιμοῦ⁸⁸. Διατήρησις καλή, πλὴν ἐλαφροτάτων τινῶν ἀποκρούσεων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ λαιμοῦ.

EM. 6140 (9) Πί ν. 70 β. Ὑψος : 0.215 μ.

Μαρμάρινον εἰδώλιον, συγκεκολλημένον κατὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαιμοῦ, ὡς καὶ τὸ γόνυ τοῦ δεξιοῦ σκέλους⁸⁹. Διατήρησις καλή, πλὴν ἐπιφανειακῶν διαβρώσεων καὶ ὀλίγων ἰζημάτων ἐπὶ τῶν νώτων καὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους τῆς κεφαλῆς. Ἄξιον μνείας εἶναι, ὅτι τοῦ εἰδωλίου εἶχεν ἀποκοπῆ ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἢ δεξιὰ κνήμη εἰς ὃ ἀκριβῶς σημεῖον τοῦτο εἶναι σήμερον συγκεκολλημένον. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἐκατέρωθεν τῶν σημείων θραύσεως δύο τμημάτων, δι' ὧν διήρητο πιθανῶς σύρμα διὰ τὴν πρόσδεσιν τοῦ ἀποκοπέντος μέλους. Ἐπίσης, ὀλίγον ἄνωθεν τῆς ἐπὶ τῆς κνήμης ὀπῆς ἐπὶ τοῦ ὀπισθίου μέρους ὑπάρχει ἑτέρα, ἧς ὅμως ἡ πλήρης διάνοιξις ἐγκατελείφθη, προφανῶς διότι ὁ ἐπιχειρήσας τὴν «συγκόλλησιν» τεχνίτης, ἐγκαίρως ἀντελήφθη ὅτι αὕτη ἀκολουθοῦσα ἐσφαλμένην κατεύθυνσιν θὰ συνέπιπτεν μετὰ τῶν σημείων θραύσεως τῆς ἐμπροσθίας ὄψεως.

EM. 6140 (10) Πί ν. 70 γ. Ὑψος : 0.220 μ.

Μαρμάρινον εἰδώλιον συγκεκολλημένον εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαιμοῦ⁹⁰. Διατήρησις καλή· ἰζήματα ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως κυρίως.

87. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 224.

88. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (τὸ τρίτον τῆς εἰκόνας).

89. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (τὸ τέταρτον τῆς εἰκόνας).

90. ΠΑΕ ἔ.ἀ. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (τὸ πέμπτον τῆς εἰκόνας). L' Art des Cyclades εἰκ. 38 (ἄνευ κεφαλῆς).

EM. 6140 (11) Πίν. 70 δ. Ύψος : 0.180 μ.

Μαρμάρινον γυναικείον ειδώλιον συγκεκολλημένον κατὰ τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ⁹¹. Διατήρησις καλή, πλὴν ἐλαφρῶν ἐπιπολαίων διαβρώσεων.

EM. 6140 (6) Πίν. 70 ε. Ύψος : 0.174 μ.

Μαρμάρινον γυναικείον ειδώλιον, φέρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κωνικὸν πῖλον⁹². Διατήρησις καλή, πλὴν ἐλαφροτάτων ἐπιπολαίων διαβρώσεων.

Κοινὰ χαρακτηριστικὰ καὶ ἐπὶ μέρους διαφοραὶ τῶν ειδωλίων.

Τὰ ἀνωτέρω περιγραφέντα πέντε⁹³ ειδώλια τοῦ 26ου Τάφου τῆς Νάξου «τὰ ἐν κόγχῃ τοῦ Τάφου τοῦ Λούρου ἀνακαλυφθέντα ὄρθια, ἐνποιούντα δὲ τὴν ἐντύπωσιν ὁμάδος θεῶν ἐν Σηκῶ», κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀνασκαφέως⁹⁴, παρουσιάζουν πλεῖστα ὅσα κοινὰ χαρακτηριστικὰ μεταξύ των ἀλλὰ καὶ διαφορὰς ἀξιοσημειώτους, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν δῆλωσιν καὶ ἀπόδοσιν τῶν ἐπὶ μέρους μελῶν περὶ τῶν ὁποίων κατωτέρω.

Αἱ κεφαλαὶ εἰς τὰ τέσσαρα πρῶτα εἶναι τριγωνικαὶ πλακοειδεῖς καὶ ἀπολήγουν ἄνω εἰς εὐρὴν σχεδὸν εὐθύγραμμον μέτωπον, ἐνῶ τοῦ 6140 (6) ἡ κεφαλὴ ἔχει ὀξυκόρυφον ὠοειδὲς σχῆμα, φέρουσα ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους κάλυμμα τῆς κεφαλῆς (σκοῦφον), δηλούμενον δι' ἕξ ἐγχαράκτων ἐπαλλήλων κυκλίσκων, παρεμφερὲς πρὸς τὸ ἀνάλογον ὑπ' ἀριθ. EM. 3911 ειδώλιον τοῦ Ἑθνικοῦ Μουσείου⁹⁵.

Ἡ συνήθης ἀνάτασις τῆς κεφαλῆς εἶναι κοινὴ εἰς τὰ ἀνωτέρω ειδώλια, ἡ σύγχρονος ὁμοίως ἀνάκαμψις ταύτης παρουσιάζεται ἐλαφρῶς μὲν εἰς τὰ ὑπ' ἀριθ. 6140 (7) καὶ 6140 (11), ἰσχυρότερον δὲ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 6140 (6). Ἡ ρις εἰς οὐδὲν ἐδηλώθη, ἐκτὸς ἐὰν ἐκλάβωμεν ὡς πρόθεσιν δηλώσεως ταύτης τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6140 (10) ειδωλίου ὑπάρχουσαν ἐξόγκωσιν εὐρισκομένην κατὰ μῆκος τῆς θέσεως τῆς ρινὸς ἀπὸ τοῦ μετώπου μέχρι τοῦ πώγωνος. Ὁ λαιμὸς τῶν ειδωλίων εἶναι ἐπιμήκης, κυλινδρικός καὶ ἐλαφρότατα πεπλατυσμένος. Τοῦ 6140 (10) ὁμοίως εἶναι πλακοειδὴς μὲ ἐστρογγυλωμένας τὰς ἀκμὰς καὶ σχεδὸν τριγωνικός.

Οἱ βραχίονες εἰς ὅλα ἀνεξαρτήτως τὰ ειδώλια εἶναι ἀπλαῖ μικραὶ ὀριζόντιαι ἐπεκτάσεις τῶν ὤμων, καταλήγουσαι εἰς ὀξὺ καὶ μόνον ὡς κολοβά πτερυγία δύνανται νὰ ἐκληφθοῦν⁹⁶.

Ὁ κυρίως κορμὸς ὄλων εἶναι πλακοειδής, τοῦ δὲ 6140 (10) εἶναι κυριολεκτικῶς σα-

91. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (τὸ ἕκτον τῆς εἰκόνας). L'Art des Cyclades εἰκ. 40 (Zervos).

92. ΠΑΕ 1904, 59. CR. Congr. Arch. Ath. 218 (τὸ δεῦτερον τῆς εἰκόνας). L'Art des Cyclades εἰκ. 41 (Zervos).

93. Ὁ Κλ. Στέφανος εὗρεν ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ ἑπτὰ ἐν ὄλῳ ειδώλια συνολικὴν εἰκόνα τῶν ὁποίων καὶ παρέσχεν εἰς CR. Congr. Arch. Ath. εἰκὼν σελ. 218. Ὁ Βαλ. Στάης ἀναφέρει ἐπίσης τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ειδωλίων, ἧτοι ἑπτὰ (Mycenean Collection of the National Museum² (1926). Κατὰ τὰς ἐργασίας ὁμοίως τῆς προσφάτου ἐπιανεκθέσεως τοῦ Μουσείου ἀνευρέθησαν τὰ πέντε ἐξ αὐτῶν, ὡς δὲ ἐκ τῆς σχετικῆς ἑ.ἀ. εἰκόνας προκύπτει ἔλλειπουν τὰ δύο ἀκραῖα τῆς φωτογραφίας, τὰ ὁποῖα ὀφείλουσαν κατ' ἀναλογίαν νὰ ἔχουν ὕψος, τὸ μὲν ἀριστερὰ εὐρισκόμενον 0.13 μ. τὸ δὲ δεξιὰ δὲ 0.14 μ.

94. ΠΑΕ 1904.60.

95. L'Art des Cyclades εἰκ. 43.

96. Ὅμοίαν δῆλωσιν τῶν χειρῶν βλ. L'Art des Cyclades εἰκ. 42 καὶ 106.

νιδοειδής. Οί μαστοί εις ουδέν εδηλώθησαν⁹⁷ καθώς και τὸ φύλον, ἐκτὸς τοῦ 6140 (11) εις τὸ ὁποῖον καταλαμβάνον ὀλόκληρον τὸν χῶρον τῆς κοιλίας, εὐρίσκεται ἐγχαραγμένον τὸ χαρακτηριστικὸν τρίγωνον τῆς ἠβικῆς χώρας, ἀξιοσημειωτον δὲ ἰδιάζουσαν πλαστικὴν διαμόρφωσιν ἔλαβον οἱ ἑκατέρωθεν αὐτοῦ μηροί, τῶν ὁποίων τὰ περιγράμματα εἰσχωροῦν εις τὸ ἐσωτερικὸν τῶν σκελῶν μέχρι τῶν γονάτων. Τοῦτο ἐπίσης συναντᾶται εις δύο εἰδώλια ἐξ Ἄμοργοῦ⁹⁸ καθὼς και εις ἕτερον ἐκ Σίφνου⁹⁹, τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου. Ἐπίσης ὁμοίαν διαμόρφωσιν παρουσιάζει καὶ ἓν ἐξ Ἄμοργοῦ εἰδῶλιον τοῦ Βρεττανικοῦ Μουσείου¹⁰⁰. Τὰ νῶτα τῶν κορμῶν εις ὄλα τὰ εἰδώλια εἶναι σχεδὸν ἐπίπεδα καὶ ἐπὶ οὐδενὸς ἐδηλώθη ἢ συνήθης ἐντομή κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης.

Τὰ σκέλη τῶν εἰδωλίων 6140 (6), 6140 (7) καὶ 6140 (10) εἶναι χονδροειδῆ καὶ ἄτεχνα, ἐνῶ τὰ τῶν 6140 (9) καὶ 6140 (11) εἶναι πλέον ἐπιμελημένα καὶ ἐπὶ τὸ φυσικώτερον διαμεμορφωμένα, οἱ δὲ πόδες αὐτῶν ἀπεδόθησαν κατ' ἀφελῆ τρόπον, ἰδίως τοῦ 6140 (9) εις ὃ αὐταὶ εἶναι κυκλοτερεῖς ὡσὰν πόδες ἀγγείου, ἐνῶ τῶν ἄλλων, ὁμοιάζοντες με ὀπλὰς ζῶων, εἶναι ἐλαφρῶς κυρτοί, ἐξέχουν ἐλάχιστον καί, ἔχοντες τὰ πέλαμα ἐπίπεδα, ἐπιτρέπουν ὀρθοστασίαν, ὡς ἄλλωστε καὶ οὕτω εις ὀρθίαν στάσιν τοποθετημένα εὐρέθησαν τὰ εἰδώλια ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ τάφου.

Περὶ τῆς σημασίας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν εἰδωλίων τούτων ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ὄλου εὐρήματος τοῦ τάφου πραγματευόμεθα εις τὸ δευτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

Ἡ ἀναγνώρισις καὶ ταῦτις τῶν εὐρημάτων τοῦ παρόντος τάφου ἐπραγματοποιήθη εὐκόλως διότι ὁ Κλ. Στέφανος, περιγράψας μὲν ἀτελῶς ταῦτα, παρέσχεν ὡστόσον γενικὴν φωτογραφίαν τῶν κυριωτέρων ἐκ τούτων¹⁰¹. Καὶ περὶ μὲν τῶν ὀφθαλμοφανῶς (ὡς ἐκ τῆς εἰκόνας ἢ τῆς περιγραφῆς) εις τὸν τάφον ἀνηκόντων δὲν ὀμιλοῦμεν περισσότερον. Κατέστη ὁμως ἀδύνατος ἡ ταῦτις τῆς ἐν τῷ ἄκρῳ δεξιᾷ τῆς ὡς ἄνω εἰκόνας εὐρισκομένης πυξίδος, διότι ἱκαναὶ τὸν ἀριθμὸν πυξίδες ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Στεφάνου κείμεναι ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ προσομοιάζουν πρὸς ταύτην οὐδεμιᾶς ὁμως ἡ ἀκριβῆς ταῦτις μετὰ τῆς εἰκονιζομένης κατέστη βεβαία, δι' ὃ καὶ δὲν περιελήθη αὐτὴ ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ. Ἐπίσης δὲν περιελήθη ἐνταῦθα ἡ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ἀναφερομένη καὶ μὴ ἀπεικονισθεῖσα τετάρτη σφαιρικὴ πυξὶς ἣτις «εὐρισκομένη εις τεμάχια»¹⁰² δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἀναγνωρισθῆ μετὰ τῶν πολλῶν ὁμοίων, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον ἢ δὲν διέσωσαν τὰς ἐπ' αὐτῶν γραπτὰς ἐνδείξεις τοῦ ἀνασκαφέως. Ἀντιθέτως τὰ ἀσαφῶς ἢ καθ' ὀλοκληρίαν μὴ ἀπεικονιζόμενα ὑπ' ἀριθ. 6205 (1), 6205 (2) καὶ 6136 (2) ἀντικείμενα περιελήθησαν ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ τῇ βοήθειᾳ τοῦ Εὐρετηρίου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου μὲ τὴν γενικὴν ἐνδειξιν ὅτι προέρχονται ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀλλὰ καὶ διότι ταῦτα συμφωνοῦν μὲ τὴν δοθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ περιγραφὴν. Πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῦ ἐξ αὐτῶν 6136 (2) ἀντικειμένου ἀνεγνώσθη ἡ ἐνδειξις «Λούρος Δθ'». Ἐπίσης περιελήθησαν τὰ ἐξῆς μέχρι τοῦδε ἀκατάγραφα εις τὸ Εὐρετήριον τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου ἀντικείμενα ἦτοι ἡ ἀργυρᾶ ψήφος (EM. 8826), οἱ τρεῖς χαλκοὶ ὀπτεῖς (EM. 8824) καὶ τὰ τέσσαρα φυσικὰ θαλάσσια ὄστρακα (EM. 8827), εὐρεθέντα πάντα ἐντὸς κυτίου μὲ τὴν ἐνδειξιν «Τάφου Λούρου», ἂν καὶ διὰ τὴν ἀργυρᾶν ψήφον καὶ τὰ θαλάσσια ὄστρακα οὐδὲν ἀναφέρει ὁ Κλ. Στέφανος.

97. Ἄν καὶ εις παρόμοιον εἰδῶλιον, ἐπίσης ἐκ Νάξου, ἐδηλώθησαν οὗτοι. Βλ. *Figuralna Plastyka Cycladjska* ἀρ. 65 πίν. XIV (Majewski 1935).

98. *L'Art des Cyclades* εἰκ. 49 (τὰ δύο δεξιᾷ).

99. ἔ.ἀ. εἰκ. 106.

100. Ἄρχ. Καταλ. Βρεττ. Μουσείου Α. 27. Ἐπίσης Majewski ἔ.ἀ. ἀριθ. 81, Πίν. XXII.

101. *CR. Congr. Arch. Ath.* εἰκ. σελ. 218.

102. ΠΑΕ 1906, 59.

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΦΥΡΡΟΓΩΝ

Τάφος 27ος

EM. 6122 (25) Πί ν. 71 β. Σωζ. ὕψος : 0.09 μ. Διάμ. χειλ.: 0.116 μ.

Πηλίνη κυλινδρική πυξίς με ἑλλείπον πῶμα, ἔχουσα τὰ χεῖλη ἀποκεκρουμένα. Πλήν ἐλαχίστων ἐπιφανειακῶν φθορῶν διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν. Πηλὸς χονδρὸς καστανόφαιος μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας· χρῶμα ἐπιφανείας καστανέρυθρον ἕως τεφρὸν λόγῳ ἀνομοιομεροῦς ὀπτήσεως. Χρῶμα ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων βαθὺ τεφρὸν.

Παρὰ τὰ χεῖλη αἱ τυπικαί, καθέτως τετρημέναι, ἀποφύσεις. Τὸ κυλινδρικὸν σῶμα τῆς πυξίδος εὐρύτερον κατὰ τὸ στόμιον, στενοῦται βαθμιαίως πρὸς τὰ κάτω καὶ κοιλαίνεται ἐλαφρῶς πρὸ τοῦ ἐπιπέδου πυθμένος.

EM. 6201 Πί ν. 71 γ.

Εἴκοσι ἕξ ψῆφοι ὄρμου διάτρητοι ἐκ μελανοτέφρου σκληροῦ λίθου, σχήματος ἐλαφρῶς ἀμφικωνικοῦ, ἀκέραιαι.

Ἐκ τούτων τρεῖς ἔχουν μῆκος 0.009 μ., ἑπτὰ 0.010 μ., ὀκτὼ 0.011 μ., τρεῖς 0.014 μ., δύο 0.016 μ., καὶ τρεῖς 0.019 μ., 0.020 μ. 0.021 μ. Τὸ δὲ πάχος αὐτῶν κυμαίνεται ἀπὸ 0.007 μ. εἰς τὰς μικροτέρας καὶ διαδοχικῶς ἀυξανόμενον φθάνει μέχρι 0.013 μ. εἰς τὰς μεγαλυτέρας.

EM. 6202 Πί ν. 71 α.

Μικρὰ χρυσῆ διάτρητος «ψῆφος» ἐκ λεπτοτάτου ἐλάσματος φύλλου χρυσοῦ μήκους μόλις 0.003 μ. Ὅμοιάζει μᾶλλον μὲ ἐπένδυσιν κεφαλῆς καρφίδος.

Ὁ Στέφανος ἀναφέρει ὅτι τὸ νεκροταφεῖον τῶν Φυρρογῶν «παρέσχεον ὡς μόνον μετάλλινον κτέρισμα, ψηφίδα χρυσῆν ἐν ἀκόσμῳ κυλινδρική πυξίδι, μετὰ τινων ἄλλων ψηφίδων λιθίνων»¹⁰³.

Ταῦτα, εὐρεθέντα προφανῶς ἐν τῇ αὐτῇ τάφῳ, ἐταυτίσθησαν μὲ τὰ ἀνωτέρω περιγραφόμενα ἀντικείμενα τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου. Ἐκ τούτων ἡ πυξίς ἔφερε τὴν ἐνδειξιν «Φυρρ. χρυσῆ ψῆφος».

Τάφος 28ος

EM. 6140 (19) Πί ν. 72 α. Ὑψος : 0.198 μ.

Μαρμάρινον γυναικεῖον εἰδῶλιον ἀκέραιον συγκεκολλημένον κατὰ τὴν ρίζαν τοῦ λαιμοῦ¹⁰⁴. Ἐπιφάνεια ἐλαφρῶς διαβεβρωμένη.

Κεφαλὴ ὀοειδῆς, ὀλίγον πεπλατυσμένη ἄνω, ἔχουσα πλήν τῆς ἀνατάσεως καὶ ἰσχυρὰν ἀνάκαμψιν. Ὁ ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἐμπρὸς κύπτων λαιμὸς, εἶναι σχετικῶς χαμηλός, ὀλίγον πεπλατυσμένος κατ' ἐνώπιον καὶ περιθέεται ἄνω καὶ κάτω ὑπὸ ἐγχαράκτων γραμμῶν. Οἱ ἐλαφρῶς κυρτοὶ καὶ ἐστρογγυλωμένοι ὤμοι ὠθοῦνται πρὸς τὰ ὀπίσω, αἱ δὲ χεῖρες, τῶν ὁποίων τὰ ἐσωτερικὰ περιγράμματα ἐδηλώθησαν διὰ ἀβαθῶν χαράξεων, εὐρίσκονται εἰς τὴν συνήθη ἐπὶ τοῦ στήθους θέσιν περικλείουσαι τοὺς μαστούς, δεδηλωμένους δι' ἀπλῆς εὐρείας ἐξογκώσεως.

103. ΠΑΕ 1904, 60. CR. Congr. Arch. Ath. 224.

104. L'Art des Cyclades εἰκ. 110.

Εἰς ἐπίπεδον ἰκανῶς βαθύτερον τοῦ κορμοῦ, καὶ ἀμέσως κάτωθεν τοῦ δεξιοῦ ἀντιβραχίου, ἐδηλώθη διὰ χαράξεως τὸ τρίγωνον τῆς ἠβικῆς χώρας.

Τὰ σκέλη τοῦ εἰδωλίου εἶναι συμφυῆ, ἀπλῶς διαχωριζόμενα δι' αὐλακώσεων, ὅπισθεν μὲν ἀβαθοῦς ἔμπροσθεν δὲ βαθυτέρας, ἔχουσῶν δὲ ξέα χεῖλη. Ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι αἱ ἐγκάρσιαι ἐγχαράξεις, αἵτινες εὐρίσκονται ἔμπροσθεν μὲν εἰς τὸ ὕψος τῶν χειρῶν, ὀπισθεν δὲ εἰς τὸ ὕψος τῶν γονάτων, διακόπτουν τὰς ἀνωτέρω αὐλακώσεις ἀντιστοίχως. Οἱ πόδες εἶναι κοντοὶ καὶ πεπλατυσμένοι, οἱ δὲ δάκτυλοι δηλοῦνται διὰ χαραγμάτων. Ἡ κάμψις τῶν σκελῶν εἰς τὸ ὕψος τῶν γονάτων δηλοῦται μόνον ὀπισθεν, ἔμπροσθεν δὲ τὰ γόνατα παρουσιάζουν συνεχῆς ἐλαφρῶς καμπύλον περίγραμμα.

Ἡ σπονδυλικὴ στήλη δηλοῦται δι' ἀβαθοῦς αὐλακος, οἱ δὲ γλουτοὶ ἀπολήγουν εἰς ὄξειαν ἀκμὴν.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποιον κυρίως προσδίδει εἰς τὸ εἰδώλιον ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον εἶναι τὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἰδιάζοντα κατάλοιπα τῆς γραπτῆς, ἀρχικῶς, παραστάσεως τῶν λεπτομερειῶν τοῦ προσώπου καὶ τῆς κόμης. Οὕτω ἄνωθεν τῆς δεξιᾶς παρεῖας φαίνεται ἐν περιγράμματι ὁ ὀφθαλμὸς, ἐλαφρῶς προεξέχων, ἔχων ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τὴν κόρην δίκην κεφαλῆς καρφίδος, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ ὄφρυς. Ταῦτα, ἀρχικῶς ἐξωγραφημένα, ἐπροστάτευσαν ἐπὶ αἰῶνας τὴν ὑπ' αὐτὰ ἐπιφάνειαν τοῦ μαρμάρου ἀπὸ τῶν διαβρώσεων καὶ μετὰ τὴν ἐξάλειψιν τοῦ χρώματος ἔμειναν φανερά. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γίνεται καταφανές, ὅτι καὶ ἡ κόμη ὑπὲρ τὸ μέτωπον, περὶ τὰ ὄτα καὶ ὀπισθεν μέχρι τοῦ τραχήλου, ἦτο ἄλλοτε ἐξωγραφημένη.

EM. 6109 (2) Πίν. 72 β. Ὑψος : 0.157 μ.

Πηλίνη γραπτὴ σφαιρικὴ πρόχους μετὰ ραμφοειδοῦς στομίου καὶ ταινιοειδοῦς λαβῆς· ἀκεραία¹⁰⁵.

Πηλὸς ἐρυθροκίτρινος λεπτὸς μετὰ ψηγμάτων χρυσιζούσης μίκας, ἔχων λείαν ἐπιφάνειαν, ἣτις φέρει ἐπάλειψιν λεπτῆς στρώσεως ἐκ τοῦ ἰδίου πηλοῦ, σφζομένην ἐν μέρει.

Ἡ πρόχους φέρει γραπτὴν διακόσμησιν χρώματος καστανοῦ, ἐν μέρει ἐξίτηλον, καλύπτουσαν τὸ ἄνω ἥμισυ τοῦ ἀγγείου: ὑπὸ τὸ στόμιον λοξὰ πυκνά παράλληλα γραμμίδια τείνοντα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς προχοῆς, περὶ τὸ μέσον δὲ τοῦ λαιμοῦ κόσμημα ἄλυσιδωτῶν ρόμβων. Τοὺς ὄμους περιθέει, ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν ρίζαν τοῦ λαιμοῦ, ζώνη πληρουμένη δικτυωτοῦ, κάτωθεν δὲ ταύτης καὶ ἐν συνεχείᾳ τρεῖς ἐπάλληλοι ζῶναι, ὧν ἡ κατωτάτη πλατυτέρα, πληρούμεναι ἐκάστη διὰ σειρᾶς μικρῶν ἀκανονίστων συνηνωμένων κατὰ γωνίας ρόμβων πλήρων διασταυρουμένων γραμμῶν. Τὴν λαβὴν καλύπτει κάθετος σειρὰ ἐπαλλήλων κενῶν ρόμβων. Τὸ κάτω πλησίον τοῦ πυθμένου μέρος τῆς πρόχου καλύπτει γάνωμα καστανόν.

Τὸ σῶμα τῆς πρόχου χαρακτηρίζει ἄσπογος ἐργασία καὶ κομπότης, ἐνῶ ἡ διακόσμησις ἐγράφη κάπως ἀμελῶς.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος τάφου ἀναφέρει ὁ Κλ. Στέφανος εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὸν Συνέδριον τοῦ 1905 ὡς ἐξῆς: «On doit aussi noter que dans le cimetière de Phyrroghes, la seule idole trouvée en 1904 était dans le même tombeau avec un des trois vases à ornements peints trouvés dans le cimetière»¹⁰⁶. Ἐπειδὴ τόσον ἐπὶ τοῦ εἰδωλίου 6140 (19) ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς πρόχου, ἀριθ. 6109 (2), ὑπῆρχεν ἡ ἔνδειξις «Φυρόργαις μ'», πιστεύομεν ὅτι ταῦτα νο-

105. ἔ.ἀ. εἰκ. 117.

106. CR. Congr. Arch. Ath. 220, 221.

οὔνται εἰς τὴν ὥς ἄνω περιγραφὴν τοῦ Κλ. Στεφάνου καὶ τὰ ἀπεδώσαμεν εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ 28ου τάφου.

Περὶ τῆς σημασίας τοῦ εὐρήματος θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

ΣΥΣΤΑΣ ΤΑΦΩΝ ΜΝΗΜΟΥΡΙΩΝ ΠΟΛΥΧΝΙΟΥ

Τάφος 29ος

EM. 6102 (2) Πί ν. 59 β. Σωζ. πλάτος : 0.075 μ.

Πήλινον ἐγχάρακτον δίωτον ἀγγεῖον σφαιρικοῦ περίπου σώματος μετὰ κωνοειδοῦς, μὴ διασωθέντος, λαιμοῦ καὶ ὑποτυπώδους δακτυλιοειδοῦς βάσεως, βεβλαμμένον ἐλαφρῶς τὴν ἐπιφάνειαν¹⁰⁷. Πηλὸς τεφρόχρους χονδρὸς ἀτελῶς ὠπτημένος.

Τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου φέρει κατ' ἴσας ἀποστάσεις ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὄψεων τρία συστήματα ἐκ τεσσάρων καθέτων πυκνῶν παραλλήλων γραμμῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων κόσμημα ἰχθυακάνθης.

Τὰ κατὰ τὴν μεγαλύτεραν διάμετρον εὐρισκόμενα διάτρητα ὠτία φέρουν ὀριζοντίας μικρὰς παραλλήλους ἐγχαράξεις.

Τὸ ἀνωτέρω ἀγγεῖον ἔφερε τὴν ἐνδειξὴν «Μνημοῦρια Πολυχνίου τάφ. 2», γεγραμμένη ἐπὶ μικροῦ τεμαχίου χάρτου, διὰ καρφίδος δὲ στερεωμένου ἐπὶ τοῦ ἐντὸς τοῦ ἀγγείου ὑπάρχοντος χώματος τῆς ἐπιχώσεως. Ὅθεν περιελήφθη τοῦτο εἰς ἰδιαίτερον τάφον, ἂν καὶ ὁ Στέφανος οὐδαμοῦ δίδει, ἔστω καὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, σχετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἐρευνηθέντων τάφων τῆς συστάδος τῶν Μνημοῦριων, ἐν μέρει σεσυλημένης, πλὴν τοῦ ὅτι εἰς ἕξ αὐτῶν παρέσχε «μικρὸν τεμάχιον μολύβδου»¹⁰⁸. τοῦτο δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν, διότι μεταξὺ τῶν ἐκ Νάξου προερχομένων εὐρημάτων, ὑπάρχουν μερικὰ τεμάχια μολυβδίνης μάζης ἄνευ ἐνδείξεων περὶ τῆς ἰδιαίτερας προελεύσεώς των.

Τάφος 30ος

EM. 6135 (12) Πί ν. 76 α. Ὑψος : 0.03 μ. Διάμ. χειλ.: 0.113 μ.

Μικρὸν μαρμάρινον πινάκιον ἀκέραιον.

Μάρμαρον Πάριον ἐδκόλως ἀποκοκκίζόμενον. Τοιχώματα σχετικῶς παχέα (πάχους 0.01 μ. ἕως 0.016 μ.) ἐλαφρῶς ἐφθαρμένα τὴν ἐπιφάνειαν.

Τοῦτο, φέρον τὴν ἐνδειξὴν «Μνημοῦρια τάφ. 6», ἀπετέλεσε τὸ μόνον διαγνωσθὲν ἀντικείμενον ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ὥς ἄνω τάφου, δι' οὗς λόγους ἀναφέρομεν εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ προηγουμένου τάφου (29ου).

ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΝ ΚΑΜΠΟΥ ΜΑΚΡΗΣ

Τάφος 31ος

EM. 6122 (11) Πί ν. 73 α. Ὑψος : 0.090, Διάμ. χειλ.: 0.105 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς μετὰ πώματος μὴ σωθέντος. Διατήρησις σχετικῶς καλή. Ἀποκεκρουμένα τὰ λοξότμητα χεῖλη κατὰ μέγα μέρος καὶ ὀλίγον ἢ μία ἐκ τῶν καθέτως διατρήτων ἀποφύσεων.

Χρῶμα ἐπιφανείας καστανέρυθρον· πηλὸς χονδρὸς καστανότεφρος μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας, ἀτελῶς ὠπτημένος. Τὸ κυλινδρικὸν σχῆμα τῆς πυξίδος, στενοῦμενον

107. L'Art des Cyclades εἰκ. 86 καὶ 87.

108. ΠΑΕ 1904, 58 καὶ 60.

πρὸς τὰ κάτω, ἐνοῦται μὲ τὸν ἐλαφρῶς κυρτούμενον πυθμένα ὅστις ἐξέχει ὀλίγον τοῦ σώματος αὐτῆς. Τέσσαρες ἐγχάρακτοι παράλληλοι γραμμαὶ περιθέουν τὸ σῶμα τῆς πυξίδος καὶ σχηματίζουν ἰσαριθμούς λωρίδας ἐκ τῶν ὁποίων αἱ δύο μεσαῖαι πλατύτεραι. Ἡ κατωτάτη τούτων ἀφέθη ἀκόσμητος, αἱ δὲ λοιπαὶ πληροῦνται κοσμήματος ἰχθυοακάνθης.

EM. 6122 (10) Πίν. 73 β. Ὑψος : 0.095 μ. Διάμ. χειλ.: 0.123 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς μετὰ πώματος, μὴ σωθέντος, ἀκεραία καὶ πλήν ἐπιφανειακῶν φθορῶν εἰς καλὴν κατάστασιν διατηρουμένη.

Χρῶμα ἐπιφανείας καστανὸν βαθύ καὶ πηλὸς χονδρὸς μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας. Τοιχώματα κάθετα, φέροντα ἀκριβῶς κάτωθι τῶν λοξοτμητῶν χειλέων ἐκατέρωθεν δύο καθέτως τετρημένας ἀποφύσεις. Πυθμὴν ἐπίπεδος, ἐλαφρῶς ἐξέχων τοῦ σώματος.

Αἱ διὰ τῶν ἀποφύσεων ὀριζόμεναι δύο ὄψεις τῆς πυξίδος ἐμφανίζουν ἐκάστη ἕνδεκα κατακορύφους ἰσοπλατεῖς ταινίας, αἵτινες κοσμοῦνται διὰ λοξῶν πυκνῶν ἐγχαρακτῶν γραμμιδίων, δίκην ἰχθυοακάνθης.

EM. 8828 Πίν. 73 γ. Μῆκος σωζ.: 0.080μ. Πλάτ. μέγ.: 0.018 μ.

Καμπυλόσχημος λεπίς λίθου μέλανος ὀψιανοῦ ἀκεραία πλήν τοῦ ἀποκοπέντος ἄκρου τῆς αἰχμῆς.

Αἱ ἀνωτέρω περιγραφόμεναι πυξίδες ἔφερον ἐπ' αὐτῶν τὴν ἔνδειξιν «Μάκρη τάφ. α'», ἡ δὲ λεπίς εἶχε τὴν ἴδιαν ἔνδειξιν ἐπὶ τοῦ περιέχοντος ταύτην χάρτου περιτυλίξεως, δι' ὃ καὶ περιελήφθησαν ταῦτα ἐν τῷ παρόντι τάφῳ, ὅπερ εἶναι σύμφωνον μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀναφερομένων¹⁰⁹.

Τάφος 32ος

EM. 6122 (1) Πίν. 74 α. Ὑψος : 0.115 μ. Διάμ. χειλ.: 0.14 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς, μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος, ἐκ τεμαχιῶν συγκεκολλημένη. Ἐλλείπουν μέρη τινὰ ἐκ τοῦ σώματος, μικρὸν τμήμα ἐκ τῆς περιφερείας τοῦ πυθμένου καὶ καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν τὰ κοιλότηματα χεῖλη.

Ἐπιφάνεια ἐρυθρωπὴ καὶ πηλὸς χονδρὸς μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας. Τὰ τοιχώματα τῆς πυξίδος, βαθμιαίως στενούμενα, κατέρχονται πρὸς τὸν μόλις ἐξέχοντα τοῦ σώματος ἐπίπεδον πυθμένα, αἱ δὲ κάτωθι τῶν χειλέων τυπικαὶ διάτρητοι ἀποφύσεις εἶναι τόσοσὺν ὑψηλαὶ ὥστε καταλαμβάνουν πλέον τοῦ ἡμίσεος τοῦ σώματος τῆς πυξίδος, ἡ ὁποία ἐκ κακῆς κατασκευῆς κλίνει ὀλόκληρος πρὸς τὴν μίαν πλευράν.

Ἐξ ἐπάλληλοι ὀριζόντιαι λωρίδες, δηλούμεναι ἐκ τῆς διαφόρου ἐναλλάξ φορᾶς πυκνῶν λοξῶν ἐγχαρακτῶν γραμμιδίων ἐκάστη, περιθέουν τὸ σῶμα τῆς πυξίδος, σχηματίζουσαι τρεῖς πλατείας ζώνας ἰχθυοακάνθης. Τῶν λωρίδων ἡ πρώτη, ἡ τρίτη καὶ ἡ πέμπτη ἐξέχουν ἐλαφρῶς, ἴσως οὐχὶ ἠθελημένως.

EM. 6122 (8) Πίν. 74 β. Ὑψος : 0.09 μ. Διάμ. χειλ.: 0.105 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς, μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος, ἐκ τεμαχιῶν συγκεκολλημένη καὶ καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν τὴν ἐπιφάνειαν ἐφαρμένη.

109. ΠΑΕ 1906, 90 (Μάκρη τάφ. α').

Αί κάτωθι τῶν κοιλοτημάτων χειλέων τυπικαί διάτρητοι ἀποφύσεις ἐλάχιστον ἐξέχουν τοῦ περιγράμματος, τὰ τοιχώματα εἶναι κάθετα, ὁ δὲ πυθμὴν ἐπίπεδος καὶ μόλις ἐξέχων τοῦ σώματος. Τοῦτο ἐκ κακῆς κατασκευῆς κλίνει ὀλόκληρον πρὸς τὴν μίαν πλευρὰν καὶ σφῆζει κατάλοιπα ὁμοίας μετὰ τὴν προηγουμένην πυξίδα διακοσμήσεως. Εἶναι δὲ ἀρκούντως φανερόν ὅτι ἀμφότεραι ἐπλάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου τεχνίτου.

Ἐκάστη τῶν ἀνωτέρω πυξίδων ἔφερε τὴν ἐνδειξιν «Μάκρη τάφ. β'», δι' ὃ καὶ περιελήφθησαν αὐταὶ ἐν τῷ παρόντι καταλόγῳ εἰς τὸν ἴδιον τάφον, ἀνταποκρινόμεναι πλήρως πρὸς τὰς πρὸς τοῦτο συνηγορούσας πληροφορίας τοῦ Κλ. Στεφάνου ¹¹⁰.

Τάφος 33ος

EM. 6122 (7) Πίν. 74 γ. Ὑψος : 0.10 μ. Διάμ. χειλ.: 0.115 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς, μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος, συγκεκολλημένη ἐκ πολλῶν τεμαχίων καὶ γύψω νῦν συμπεπληρωμένη· μικραὶ ἀποκρούσεις ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. Ἐκ τῶν δύο καθέτων διατρήτων ἀποφύσεων ἠλλεῖπει καθ' ὀλοκληρίαν ἢ μία καὶ ἡ ἄλλη κατὰ μέγα μέρος.

Πέντε ὀριζόντιαι ἐγχάρακτοι παράλληλοι γραμμαὶ περιθέουσι τὸ σῶμα τῆς πυξίδος, ὧν ἡ ἀνωτάτη ὀλίγον κάτωθι τῶν χειλέων καὶ ἡ κατωτάτη ἀκριβῶς παρὰ τὸν μόλις ἐξέχοντα τοῦ σώματος ἐπίπεδον πυθμένα· οὕτω σχηματίζονται τέσσαρες πλήρεις ταινίαι καὶ τὸ ἦμισυ πέμπτης, πληρούμεναι κοσμήματος ἰχθυοακάνθης.

EM. 6122 (21) Πίν. 74 δ. Ὑψος : 0.068 μ. Διάμ. χειλ.: 0.08 μ.

Πηλίνη κυλινδρική πυξίς μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος. Ἐλλεῖπει ἢ μία τῶν δύο καθέτως διατρήτων ἀποφύσεων, ὡς καὶ μέγα μέρος τῶν χειλέων τῆς πυξίδος.

Ἐπιφάνεια καστανέρυθος· πηλὸς χονδρὸς μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας.

Τὸ σῶμα τῆς πυξίδος παρουσιάζει ἔντασιν περὶ τὸ μέσον οὐχὶ ἠθελημένην, ἔχει δὲ σχετικῶς λείαν ἐπιφάνειαν καὶ διασφῆζει ἀρκετὰ ἴχνη τοῦ ἐργαλείου στιλβώσεως.

Ἀμφότεραι αἱ ἀνωτέρω πυξίδες ἔφερον τὴν ἐνδειξιν «Μάκρη τάφ. γ'», ἀπῆρτισαν δὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος τάφου ταυτιζόμεναι πλήρως μετὰ τὰς πληροφορίας τοῦ Κλ. Στεφάνου ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου ¹¹¹.

Τάφος 34ος

EM. 6122 (4) Πίν. 74 ε. Ὑψος : 0.10 Διάμ. χειλ.: 0.135 μ.

Πηλίνη κυλινδρική πυξίς, μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος, ἀκεραία, πλὴν ἐλαφροτάτων ἀποκρούσεων κατὰ τὰ χεῖλη. Πηλὸς καστανόφαιος χονδρὸς μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας. Αἱ δύο κάτωθι τῶν κοιλοτημάτων χειλέων διάτρητοι ἀποφύσεις ἐξέχουν τῶν καθέτων τοιχωμάτων, τὰ ὅποια βαθμιαίως εὐρύνονται κατερχόμενα πρὸς τὸν ἐπίπεδον πυθμένα τῆς πυξίδος.

Ἡ ἄνευ ἐγχάρακτος διακοσμήσεως λεία ἐπιφάνεια τῆς πυξίδος ἔχει χρῶμα καστανέρυθρον καὶ διατηρεῖ ἱκανὰ ἴχνη τοῦ ἐργαλείου στιλβώσεως.

110. Ἐ.ἀ. (Μάκρη τάφ. β').

111. Ἐ.ἀ. (Μάκρη τάφ. γ').

EM. 8829 Πίν. 74 ζ. Ύψος : 0,07 μ. Διάμ. χειλ.: 0.11 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς, μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος, ἐκ τεμαχίων συγκεκολλημένη. Ἐλλείπει τὸ ἕν ἐκ τῶν παρὰ τὰ χεῖλη καθέτως τετρημένων ὠτίων.

Πηλὸς ἐρυθρῶς χονδρὸς μετὰ κόκκων ἄμμου καὶ μίκας. Τοιχώματα κάθετα, σχετικῶς λεπτά (πάχους 0.005 ἕως 0.009 μ.). Χεῖλη ταπεινά, λεπτά, ἔχοντα ἐξωτερικῶς αὐλακα διὰ τὴν ὑποδοχὴν τοῦ πώματος. Πυθμὴν ἐπίπεδος, ἐλαφρῶς ἐξέχων τοῦ σώματος τῆς πυξίδος.

Τὴν πυξίδα διατρέχει συνεχῆς ἐγχάρακτος γραμμὴ ζιγκ-ζάγκ, τῆς ὁποίας αἱ γωνίαι ἐφάπτονται, αἱ μὲν τοῦ πυθμένος αἱ δὲ τοῦ ἄνω πέρατος τοῦ σώματος· τὰ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σχηματιζόμενα μεγάλα τρίγωνα, τέσσαρα ἐφ' ἑκατέρας τῶν ὀψεων, πληροῦνται λοξῶν πυκνῶν παραλλήλων γραμμῶν ἀντιθέτου ἐναλλάξ φορᾶς.

Αἱ ἀνωτέρω πυξίδες ἔφερον ἐπ' αὐτῶν τὴν ἔνδειξιν «Μάκρη τάφ. δ'» ἀνταποκρίνονται ὅθεν ὡς ἐκ τούτου ἀσφαλῶς πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου διδόμενον περιεχόμενον τοῦ δ' τάφου τοῦ Κάμπου τῆς Μάκρης ¹¹².

Τάφος 35ος

EM. 8830 Πίν. 75 α. Ύψος : 0.088 μ.

Μαρμάρινον μικρὸν ἄμορφον εἰδῶλιον ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένον εἰς τὸ κάτω μέρος. Μάρμαρον Πάριον. Τοῦτο εἶναι πλακίδιον πάχους 0.016 μ. βαθμιαίως στενούμενον πρὸς τὸν ἐπιμήκη λαιμόν. Τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος εἶναι ἐστρογγυλωμένον, καθὼς ἐπίσης ἐλαφρότερον καὶ ἡ ἀπόληξις τοῦ λαιμοῦ.

Ὁ Κλ. Στέφανος, παρέχων τὸ περιεχόμενον τοῦ ε' τάφου τοῦ Κάμπου τῆς Μάκρης, ἀναφέρει ὅτι ἐν αὐτῷ εὑρέθησαν «δύο πήλινα ἀγγεῖα σικυοειδῆ ὑπόποδα μετὰ χαρακτῶν γραμμικῶν κοσμημάτων» ὡς καὶ «ἓν ἄμορφον μαρμάρινον εἰδῶλιον» ¹¹³. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀντικειμένων, μόνον τοῦ εἰδωλίου ἐπετεύχθη ἡ ταύτισις, διότι τοῦτο διέσωσεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἔνδειξιν «Μάκρη τάφ. ε'», ἔνεκα τούτου δὲ καὶ περιελήφθη εἰς τὸν παρόντα 35ον τάφον τῆς Νάξου.

Τάφος 36ος

EM. 6140 (3) Πίν. 75 β. Ύψος : 0.061 μ.

Μαρμάρινον εἰδῶλιον ἀκαθορίστου γένους, ἀκέραιον καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν διατηρούμενον ¹¹⁴. Στρῶσις ἰζημάτων καλύπτει τὴν προσθίαν ὄψιν.

Ὁ ἄνευ κεφαλῆς, λίαν ἐπιμήκης, κυλινδρικός λαιμὸς τοῦ εἰδωλίου ἐπικάθηται τοῦ ὀρθογωνίου σώματος, ὅπερ ἔχει τὰς γωνίας ἀπεστρογγυλωμένας καὶ στενοῦται περὶ τὸ μέσον, οὕτω δὲ διαχωρίζεται τὸ ἄνω καὶ κάτω μέρος τοῦ κορμοῦ. Αἱ χεῖρες παρεστάθησαν δίκην κολοβῶν πτερυγίων ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἀμυδρὰ ἴχνη χαραγμάτων.

EM. 6122 (3) Πίν. 75 γ. Ύψος : 0.092 μ. Διάμ. χειλ.: 0,125 μ.

Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς, μετὰ πώματος μὴ διασωθέντος, ἔχουσα μικρὰς ἀποκρούσεις ἐπὶ τῶν λοξοτήτων χειλέων. Αἱ δύο καθέτως τετρημέναι ἀποφύσεις ἔχουν ἐλαφρῶς λοξὴν κατεύθυνσιν. Τὰ τοιχώματα εἶναι κάθετα, ἐλαφρῶς στενούμενα πρὸς τὸν μόλις ἐξέχοντα τοῦ σώματος πυθμένα, τοῦ ὁποῖου ἡ κυρτότης ἐπιπεδοῦται περὶ τὸ κέντρον.

112. Ἐ.ἀ. (Μάκρη τάφ. δ').

113. Ἐ.ἀ. (Μάκρη τάφ. ε').

114. L'Art des Cyclades εἰκ. 44 (τὸ τέταρτον).

Ἐπὶ τοῦ σώματος, ἔξ ὀριζόντιαι ταινίαι πληρούμεναι πυκνῶν, λοξῶν ἐναλλάξ ἐγχαράκτων γραμμιδίων, σχηματίζουν ἐπάλληλα συστήματα ἰχθυακάνθης ὡς καὶ αἱ πυξίδες τοῦ 32ου τάφου. Ἔργασια ἡμελημένη.

Σημαντικὴ ἢ συνυπαρξίς τοῦ ἀγγείου τούτου μετὰ τοῦ ἀνωτέρω εἰδωλίου· περὶ τῆς σημασίας τοῦ εὐρήματος τούτου θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς παρούσης μελέτης.

Τὰ ἀνωτέρω ἀντικείμενα φέροντα ἐπ' αὐτῶν τὰς ἐνδείξεις «Μάκρη τάφ. στ'» ἢ πυξίς καὶ «Μάκρη στ'» τὸ εἰδῶλιον, ἐταυτίσθησαν μετὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ στ' τάφου τῆς Μάκρης, ὅστις, ὡς ὁ Κλ. Στέφανος ἀναφέρει, ἐνεῖχε «πηλίνην κυλινδρικήν πυξίδα μετὰ χαρακτῶν γραμμικῶν κοσμημάτων» καὶ ἐν «μαρμάρινον ἄμορφον εἰδῶλιον»¹¹⁵.

ΣΥΣΤΑΣ ΤΑΦΩΝ ΠΑΝΟΡΜΟΥ

Τάφος 37ος

EM. 8831 Πί ν. 76 β. Διάμ. : 0.029 μ.

Χαλκοῦς κρίκος ἀκέραιος ἐκ σύρματος πάχους 0.002 μ., ἔχων ἑλαφρῶς ἀποκεχωρισμένα τὰ ἄκρα.

Ὁ ἀνωτέρω κρίκος εὐρέθῃ ἐντὸς κιβωτίου φέροντος τὴν γενικὴν ἐνδειξίν «Ἀνασκαφαὶ Νάξου 1906», ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἀντικειμένων, ἄνευ μνείας εἰδικωτέρας τινός ἐνδείξεως· οὗτος ἐν τούτοις ἐταυτίσθη μετὰ τὸ περιεχόμενον ἑνὸς τάφου τῆς ἀνασκαφείσης συστάδος τοῦ Πανόρμου, ὁ ὁποῖος «ἐνεῖχεν ὡς μόνον κτέρισμα μικρὸν χαλκοῦν κρίκον»¹¹⁶.

ΣΥΣΤΑΣ ΤΑΦΩΝ ΟΡΜΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ

Τάφος 38ος Α

EM. 6198 (3) Πί ν. 77 α 3. Μήκος : 0.094 μ.

Χαλκῆ σμίλη (λαμάκι) ἀκεραία, ἔξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.003 μ., ἔχουσα ὀξεῖαν καὶ ἱκανῶς καμπύλην κόψιν, ἐσφυρηλατημένην μόνον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς.

Τὸ πλάτος τῆς σμίλης κατὰ τὰ ἄκρα τῆς κόψεως εἶναι 0.031 μ., ἐνῶ εἰς τὴν ὀπίσθιαν ἄκραν, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ὁποίας βαθμιαίως ἐλαττοῦται, 0.02 μ.

Τὸ πάχος αὐτῆς λεπτύνεται ἀποτόμως μὲν κατὰ τὴν κόψιν, ἡρέμα δὲ πρὸς τὸ ἀντίθετον πέρασ, προφανῶς διὰ τὴν δεχθῆ τὴν ἐσχισμένην ξυλίνην ἢ ὀστεῖνην λαβὴν, ἥτις συνηλοῦτο μετὰ τοῦ ἐργαλείου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ διασωθέντος ἐκεῖ μικροῦ ἤλου. Παρεμφερῆς πρὸς ταύτην, ἀλλ' ἄνευ ἠλώσεως, εἶναι ἢ ἐν Ἀμοργῷ ὑπὸ τοῦ Τσοῦντα ἀνευρεθεῖσα¹¹⁷.

EM. 6198 (4) Πί ν. 77 α 1. Μήκος : 0.098 μ.

Χαλκῆ σμίλη (λαμάκι) ἀκεραία, ἔξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.003 μ. Εἶναι παρεμφερῆς πρὸς τὴν προηγουμένην, στερεῖται ὁμοῦ ἤλου καὶ ἡ κόψις αὐτῆς, πλάτους 0.027 μ., παρουσιάζει ἐλαχίστην καμπυλότητα. Τὸ ὀπίσθιον πέρασ, στενούμενον εἰς

115. ΠΑΕ 1906, 90 (Μάκρη τάφ. στ').

116. ΠΑΕ 1906, 88.

117. ΑΕ 1898, 191 ἐξ. πίν. 27,7 ἐνθα καὶ περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ἐργαλείου τούτου.

γλώσσαν, είναι ἄρκούντως λεπτὸν καὶ ἐστρογγυλωμένον. Πιθανῶς καὶ αὕτη ἔφερε λαβὴν ἐσχισμένην.

EM. 6198 (6) Πίν. 77 α2. Μῆκος : 0.097 μ.

Χαλκῆ, ὁμοία μὲ τὴν προηγούμενην, σμίλη, ἀκεραία ἐξ ἐλάσματος μεγίστου πάχους 0.003 μ. Τὸ πλάτος κατὰ τὴν ἐλαφρῶς καμπύλην κόψιν εἶναι 0.024 μ. κατὰ δὲ τὸ πέρασ, διαμορφούμενον ἀτελῶς εἰς γλώσσαν, εἶναι 0.01 μ.

Ὁ Κλ. Στέφανος ἐρευνήσας τὴν περιοχὴν τοῦ ὄρμου Ἀπόλλωνος σημειῶναι : «Ἐπίσης κάτῳ συληθέντος τάφου, διπλοῦν εὐρομένον τάφον πλοῦσιόν πως εἰς κτερίσματα, οὗ ἐν μὲν τῇ ἀνωτέρῳ μοίρᾳ κτερίσματα ἦσαν τρία μικρὰ χαλκᾶ ἐργαλεῖα, ἐν δὲ τῇ κατωτέρῳ μοίρᾳ ὑπὸ πλάκα : δύο μαρμάρινα σικουοειδῆ ὑπόποδα ἀγγεῖα, ἀβακοειδῆ μαρμάρινον τριπτήριον μετὰ κωνικοῦ τριπτήρος, ἐγχειρίδιον χαλκοῦν καὶ ἐν ἑτερον χαλκοῦν ἐργαλεῖον»¹¹⁸.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν ἐπανεκθέσεως τοῦ Μουσείου εὐρέθησαν ἐντὸς μικροῦ κυτίου τέσσαρες χαλκαὶ σμίλαι ἐξ ὧν αἱ τρεῖς μὲν ἔφερον ἐπὶ τοῦ χάρτου περιτυλίξεως αὐτῶν τὴν ἐνδειξιν «ὄρμος Ἀπόλλ. ἀνωτ. μοίρα», ἡ δὲ τετάρτη ἐπίσης ἐπὶ τοῦ χάρτου περιτυλίξεως τὴν ἐνδειξιν : «ὄρμος Ἀπόλλ. κατωτ. μοίρα». Ἐνεκα τούτου αἱ τρεῖς μὲν πρῶται ἐταυτίσθησαν μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ἀναφερόμενα ἀνωτέρω «τρία μικρὰ χαλκᾶ ἐργαλεῖα» τῆς ἀνωτέρας μοίρας καὶ ἀπετέλεσαν τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος 38Α τάφου, ἡ δὲ τετάρτη σμίλη, ταυτισθεῖσα μὲ τὸ «ἕτερον χαλκοῦν ἐργαλεῖον» τῆς κατωτέρας μοίρας τοῦ τάφου, συμπεριελήφθη εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐπομένου 38Β τάφου τοῦ παρόντος καταλόγου.

Τάφος 38ος Β

EM. 6129 (2) Πίν. 78 α. Σωζ. ὕψος : 0.150 μ.

Μαρμαρίνη «κανδήλα» ἀκεραία, μερικῶς ἀποκεκρουμένη. Μάρμαρον Νάξιον εὐκόλως ἀποκοκκιζόμενον. Ὁ κωνοειδῆς λαιμός, ἔχων τὰ χεῖλη καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν ἀποκεκρουμένα, εἶναι ἄρκούντως εὐρὺς καὶ χαμηλός. Τὰ τέσσαρα τυπικά μνηοειδῆ ὠτία, ἐν τῶν ὁποίων ἀποκοπὴν ἐλλείπει καὶ ἕτερον εἶναι ὀλίγον ἀποκεκρουμένον, καταλαμβάνουν ὀλόκληρον τὸ ὕψος τῆς χαμηλῆς ἡμισφαιρικῆς κοιλίας ἐπὶ τῆς ὁποίας, καὶ κατὰ τὰ σημεῖα ἔνθα ταῦτα ἐκφύονται, ὑπάρχουν ἐλαφραὶ βαθύνσεις. Ἐλαφρὸς κοῖλος πούς, ὀλίγον ἀποκεκρουμένος κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς βάσεως, στενὸς καὶ σχετικῶς ὑψηλός, προσδίδει ἀστάθειαν εἰς τὸ ἀγγεῖον. Ἡ ἐσωτερικὴ κοιλότης τῆς «κανδήλας», τῆς ὁποίας τὰ λίαν παχέα τοιχώματα προσθέτουν ἰκανὸν βάρος εἰς τὸ ἀγγεῖον, εἶναι ὀλίγον πλατυτέρα τῆς διαμέτρου τοῦ λαιμοῦ καὶ λίαν ἀβαθῆς.

EM. 6197 Πίν. 77 γ. Μῆκος : 0.197 μ. Πλάτος πτέρνης : 0.059 μ.

Χαλκοῦν ἀμφίστομον ἐγχειρίδιον ἀκέραιον, ἔχων τὰς γωνίας τῆς πτέρνης ἀπεστρογγυλωμένας, τὴν αἰχμὴν ἰκανῶς ὀξεῖαν καὶ τὰς πλευράς τῶν κόψεων τῆς λεπίδος ἐλαφρῶς κοίλας. Φέρει ἐπίσης ταπεινὴν ἐλαφρῶς ἐστρογγυλωμένην ράχην, ἡ ὁποία διήκει ἀπὸ τῆς ρίζης σχεδὸν τῆς πτέρνης μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς αἰχμῆς, τὸ δὲ πάχος ταύτης εἶναι ἐπὶ μὲν τῆς πτέρνης 0.006 μ. ἐπὶ δὲ τοῦ αἰχμηροῦ ἄκρου 0.002 μ.

Τὸ ἐγχειρίδιον σφῆζει ἐπὶ τῆς πτέρνης, διὰ τὴν μετὰ τῆς λαβῆς συνήλωσιν, τρεῖς ἀργυροῦς ἥλους ἐνσφηνωμένους εἰς ἰσαριθμούς μικρὰς ὀπᾶς, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν ὀπὴν τετάρτου, τὸ ἡμισυ τῆς ὁποίας σφῆζεται κατὰ τὴν μίαν τῶν ἀκμῶν τῆς πτέρνης. Πλησιέστατα τούτων ὑπάρχουν ἄλλαι τέσσαρες ὁμοίαι ὀπᾶι διατεταγμέναι καὶ αὐταί, ὡς καὶ

αί προηγούμεναι, ἐν ἀντιστοιχίᾳ πρὸς ἀλλήλας· προφανῶς αὐταὶ ἐχρησίμευον διὰ τὴν συνήλωσιν παλαιότερας λαβῆς, ἥτις (ἄγνωστον ἂν πρὸ τῆς ταφῆς τοῦ νεκροῦ ἢ κατ' αὐτήν) ἀντεκατεστάθη δι' ἄλλης καινουργοῦς, τῆς ὁποίας, ὡς εἶδομεν, μόνον οἱ τρεῖς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀργυρῶν ἡλῶν διεσώθησαν. Ἄνερμήνευτος παραμένει ἡ ἐνάτη ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς πτέρνης ὁπῆ, εὐρισκομένη μετὰ τοῦ ἐνὸς τῶν ἡλῶν τῆς τελευταίας συνηλώσεως καὶ τῆς παρ' αὐτὸν ὁπῆς τῆς προγενεστεράς· δυνατὸν νὰ διηνοίχθη διὰ πρόσθετον ἐνισχυτικὴν συνήλωσιν τῆς παλαιότερας λαβῆς, ἂν ὑποτεθῆ ὅτι αὕτη εἶχεν ὑποστῆ ρωγμὴν τινά.

Ἄξιοσημείωτον ὅτι οἱ δύο πρὸς τὴν ρίζαν τῆς πτέρνης ἀργυροὶ ἡλοὶ εἶναι μεγαλύτεροι (μῆκ. 0.016) καὶ παχύτεροι, ἐνῶ ὁ διασωθεὶς ἐπὶ τοῦ κάτω μέρους αὐτῆς εἶναι μικρότερος (μῆκ. 0.009 μ.) καὶ λεπτότερος. Τοῦτο δίδει πιστὴν εἰκόνα τοῦ πάχους καὶ τοῦ σχήματος τῆς ἐπὶ τῆς πτέρνης ἀπολήξεως τῆς λαβῆς. Παρεμφερές εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Τσοῦντα ἐν Ἄμοργῷ εὑρεθὲν ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου¹¹⁹.

EM. 6198 (5) Πί ν. 77 β. Μῆκος : 0.137 μ.

Χαλκῆ σμίλη ἀκεραία (λάμα) ἐξ ἰσοπαχοῦς σχεδὸν ἐλάσματος πάχους 0.003 μ.

Αἱ πλευραὶ εἶναι ἐλαφρῶς κοίλαι, ἡ κόψις (πλάτος 0.031 μ.) ὀλίγον καμπύλη καὶ ἐπὶ τῆς μῆδος μόνον ὄψεως πεπλατυσμένη, ἡ δὲ πρὸς τὴν ὁπῆν ἀπόληξις (πλάτος 0.015 μ.) ἔχει τὰς γωνίας ἐστρογγυλωμένας καὶ εἶναι ὀλίγον λεπτοτέρα.

EM. 6137 (1) Πί ν. 78 γ. Μῆκος : 0.145 μ. Πλάτος : 0.079 μ.

Μικρὸν μαρμάρινον τριπτήριον ἀκέραιον, ἐλαφρῶς ἀποκεκρουμένον εἰς τὴν μίαν τῶν γωνιῶν¹²⁰.

Ἀποτελεῖται ἐκ λεπτῆς πλακὸς σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου (μεγίστου πάχους 0.01 μ.) ἥτις, ἐλαφρῶς ἀνασηκωμένη κατὰ τὰ ἄκρα, φέρει γύρωθεν ταπεινὸν χεῖλος. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν γωνιῶν τοῦ χείλους ὑπάρχουν κάθετοι μικραὶ ὀπαί, ἔχουσαι ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἐξω λοξὴν κατεύθυνσιν.

Ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς ἄνω ἐπιφανείας ὑπάρχει ἐλαφρά βάθυνσις, πιθανῶς ὀφειλομένη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ τριπτηρίου χρῆσιν τοῦ τριπτήρος.

EM. 6139 Πί ν. 78 β. Μῆκος : 0.06 μ.

Κωνοειδῆς κυλινδρικός τριπτήρ τεφρομέλανος λίθου, ἀκέραιος.

Ἀπολήγει εἰς δύο λελεασμένα ἄκρα, διαμέτρου 0.025 μ. τὸ ἓνα καὶ 0.010 μ. τὸ ἕτερον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον πιθανῶς ὑποδεικνύει χρησιμοποίησιν ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων διὰ τὴν λείανσιν μικροτέρων ἢ μεγαλυτέρων, ἀναλόγως, ἐπιφανειῶν.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου 38 Β κυρίως ἀνεγνωρίσθη ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ἀναγραφομένων ἐνδείξεων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς πληροφορίες τοῦ Εὐρετηρίου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου καὶ τὴν γενικὴν περιγραφὴν τοῦ Στεφάνου¹²¹.

Οὕτω ἐπὶ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 6129 (2) «κανδήλας», τῆς ὁποίας, ὅπως καὶ τῶν ὑπολοίπων ἀντικειμένων τοῦ παρόντος τάφου, τὴν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Κλ. Στεφάνου ἐν Νάξῳ προέλευσιν παρέχει τὸ Εὐρετηρίον τοῦ Μουσείου, ἀνεγνώσθη ἡ ἐνδείξις : «κατ. μοῖρα τάφου» αὕτη κατὰ συνέπειαν ἐταυτίσθη μὲ τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο σικυοειδῶν ὡς ἄνω ἀγγεῖον, τοῦ ἐτέρου μὴ ἀναγνωρισθέντος.

119. ΑΕ 1898, 189 πίν. 12,8.

120. Πρβλ. ΑΕ 1898, Πίν. 10,12.

121. Βλ. ἐπεξηγηματικὴν σημείωσιν 38ου Α τάφου καὶ ΠΑΕ 1908, 115.

Ἐπί τοῦ ὑπ' ἀριθ. EM 6137 (2) τριπτηρίου ἀνεγράφεται «... μοῖρα τάφου Ἀπόλλωνος» τοῦτο περιελήφθη εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ τάφου, ταυτισθὲν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἀναφερόμενον «ἀβακοειδὲς μαρμάρινον τριπτήριον». Ἐπίσης περιελήφθησαν ἐν τῷ παρόντι τάφῳ ὁ κωνικὸς τριπτήρ EM. 6139, διότι ἀνεγνώσθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ λέξις «... Ἀπόλλ(ωνος)» καὶ ἡ σμίλη EM. 6198 (5) διότι ἦτο τυλιγμένη ἐντὸς φύλλου χάρτου φέροντος τὴν ἐνδειξίν «Ὀρμος Ἀπόλλωνος κατωτ. μοῖρα». Τοῦ ἐγχειριδίου ἀριθμ. EM. 6197 ἡ ταῦτισις ἦτο περισσότερο προβληματικὴ διότι ὁ Κλ. Στέφανος εὗρεν γενικῶς ἐν Νάξῳ δύο ἐγχειρίδια, τὸ ἓν εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τῶν Καρβουνολάκκων καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸν παρόντα διπλοῦν τάφον τοῦ ὄρου Ἀπόλλωνος¹²².

Εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον εὐρίσκεται μόνον τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἦτοι τὸ ὑπ' ἀριθ. EM 6197. Τὴν ταῦτισιν τοῦτου πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου εὗρεθὲν ἐν τῷ παρόντι τάφῳ, στηρίζει ἡ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας κατατεθειμένη γραπτὴ ἐκθεσις τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Στεφάνου τοῦ ἔτους 1903¹²³ εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ τότε ἀνευρεθὲν ἐγχειρίδιον εἰς τὸ Νεκροταφεῖον τῶν Καρβουνολάκκων εἶχε μῆκος 0.251 μ. καὶ πλάτος 0.071 μ. Κατὰ συνέπειαν, ἐπειδὴ αἱ διαστάσεις τοῦ ἐγχειριδίου EM. 6197 εἶναι καταφανῶς μικρότεραι, ἀδιστακτικῶς τοῦτο περιελήφθη εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ παρόντος 38 Β τάφου.

ΣΥΣΤΑΣ ΤΑΦΩΝ ΡΟΟΥ

Τάφος 39ος

EM. 8832 Πίν. 76 γ. Ὑψος σωζ.: 0.036 μ.

Μικκύλον μαρμάρινον γυναικεῖον εἰδώλιον, ἔλλιπές τὸν λαιμὸν μετὰ τῆς κεφαλῆς· ἐλαφραὶ ἀποκρούσεις ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος. Μάρμαρον Πάριον.

Ἐχει τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ δὴ τὸ δεξιὸν ἀντιβράχιον ἄνωθεν τοῦ ἀριστεροῦ, διαφέρον κατὰ τοῦτο τοῦ πλήθους τῶν κυκλαδικῶν εἰδωλίων, τὰ ὁποῖα κατὰ κανόνα ἔχουν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἀντιστρόφως τοποθετημένας. Πρὸς τοῦτους, εἰς τὸ παρὸν εἰδώλιον τὸ δεξιὸν ἀντιβράχιον εὐρίσκεται εἰς λοξὴν πρὸς τὰ ἄνω θέσιν καὶ τὸ ἀριστερόν εἰς σχεδὸν ὀριζοντίαν.

Ἐπὶ τοῦ στήθους ἐδηλώθησαν οἱ μαστοί, τῶν ὁποίων ἴχνη μόνον σήμερον σώζονται λόγῳ φθορᾶς. Αἱ κάτωθι τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ σώματος ὑπάρχουσαι δύο ὀριζόντιαι ἐγχαράξεις ὑποδηλοῦν προφανῶς τὰς ἀναδιπλώσεις τῆς κοιλίας. Ἡ ὀπισθία ἐπιφάνεια ἐλαφρῶς κυρτὴ, χωρὶς ἰδιαίτερόν τι χαρακτηριστικόν.

Τὸ εἰδώλιον φαίνεται ὅτι ἐστερεῖτο κάτω ἄκρων. Ἄλλα γνωστὰ εἰδώλια ἔχοντα οὕτω ἀντιστρόφως τοποθετημένας τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους εἶναι τὰ ἀκόλουθα πέντε : δύο εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον (τὸ ἓν ἐπίσης ἐκ Νάξου¹²⁴ τὸ ἕτερον ἐκ Σύρου¹²⁵, ἓν εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον¹²⁶, ἓν εἰς τὸ Ἀμβουργον¹²⁷ καὶ ἓν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ὀλυμπίας προσφάτως εὗρεθὲν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς.

Τὸ εἰδώλιον τοῦ παρόντος τάφου ἔφερε τὴν ἐνδειξίν «Ροόν» καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐταυτίσθη μετὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου εὗρεθέντος ἐν τῇ θέσει ταύτῃ εἰδωλίου, περὶ τοῦ ὁποίου οὗτος σημειώνει : «Εἰδώλιον μαρμάρινον ἐν μόνον εὗρέθη ἐν ἀσυλήτῳ τάφῳ σεσυλημένης συστάδος κατὰ τὰ Δ. τῆς Νήσου ἐν θέσει Ροόν»¹²⁸.

122. ΠΑΕ 1903, 55.

123. Ἀριθμ. 1095/28/8/903.

124. EM. 5363. Βλ. Figuralna Plastika Cycladjika πίν. XV Η (Majewski).

125. EM. 6165. Βλ. L'Art des Cyclades εἰκ. 248.

126. Cat. Sculpt. Brit. Mus. I (F.N. Pryce), 7 ἀρ. Α (12).

127. Arch. Anz. 1928, 274, 5 εἰκ. 1.

128. ΠΑΕ 1908, 115 σημ. 2.

Τάφος 40ος

ΕΜ. 8833 Πίν. 79 α, β και 80 α και β. Ύψος σωζ. : 0.125 μ.

Μαρμάρινον ειδώλιον άνδρος καθήμενος επί άπλης, άνευ έρεισινώτου, έδρας παίζοντος μουσικόν όργανον. Μάρμαρον Πάριον. Έλλείπουν ή κεφαλή μετά του λαιμού, ή άριστερά χείρ από του μέσου περιπού του βραχίονος και ή δεξιά από του καρπού. Έπίσης άμφότερα τά σκέλη από των γονάτων καθώς και οί τέσσαρες πόδες της έδρας καθ' όλον σχεδόν τό ύψος αυτών, νυν γύψω συμπεπληρωμένοι του μουσικού όργάνου, σχήματος όρθογωνίου τριγώνου (άρπα ή σαμβύκη), σφίζεται τό μεγαλύτερον μέρος της βάσεως και της κατακορύφου πλευράς του. Η διατήρησις της επιφανείας του μαρμάρου σχετικώς καλή.

Ό εϋθέως επί της τετράποδος έδρας καθήμενος «μουσικός» του παρόντος τάφου της Νάξου, συγκρατεί διά της κεκαμμένης δεξιιάς τό βαρύ τριγωνικόν μουσικόν όργανον του όποιου ή κάτω πλευρά, ή βάσις έρείδεται επί του δεξιού μηρού, ή δέ κάθετος προς ταύτην όπισθία, εϋρισκομένη κατά τό ύψος του βραχίονος, συσφίγγεται μεταξύ αυτού και του κορμού του ειδωλίου. Η κατά τόν βραχίονα μόνον διασθεΐσα άριστερά χείρ, ως εκ του σφζομένου τμήματος φαίνεται, ήτο προτεταμένη και ήπτετο της έλλειπούσης πλαγίας πλευράς του μουσικού όργάνου. Τά σκέλη του ειδωλίου είναι από του μέσου των μηρών κεχωρισμένα. Αί μόνα επί των σφζομένων μερών του ειδωλίου ύπάρχουσαι ανατομικαί λεπτομέρειαι είναι τό άνδρικόν μέλος και ή σπονδυλική στήλη· τό πρώτον έδηλώθη διά μικράς ταπεινής προεξοχής, ή δέ σπονδυλική στήλη δι' άβαθούς αύλακος, ήτις άρχεται όλίγον άνωθεν της έδρας και φθάνει μέχρι σχεδόν του ύψους των ώμων, ένθα ένοϋται μετά της άπολήξεως του περι τήν ρίζαν του λαιμού ύπάρχοντος, δίκην περιδερραίου, έγχαράγματος.

Ό σαρκώδης λαιμός του ειδωλίου, υπείκων εις τήν κίνησιν της άριστεράς χειρός, στρέφεται προς τό δεξιόν του πλευρόν, ένθα τό μουσικόν όργανον ή στροφή έπετεύχθη κυρίως διά της ισχυράς προβολής του προσθίου άριστερου άνω ήμίσεος του κορμού, συνεπειά της όποιας ή άριστερά ώμοπλάτη άποκλίνει προς τά εμπρός. Έπίσης ό δεξιός μηρός, ό υποβαστάζων τό μουσικόν όργανον, εϋρίσκεται όλίγον ύψηλότερον του άριστερου.

Η τοιαύτη στροφή και κίνησις του κορμού και των μελών του ειδωλίου προδίδει τήν ιδιαιτέραν σημασίαν του μουσικού όργάνου και της πράξεως του παίζοντος τουτο άνδρος, όστις ήδύνατο νά είναι μάγος τις, βασιλεύς ή και θεός άκόμη.

Ό μετατρέψας εις ανθρώπινην μορφήν ένα μικρόν κύβον λευκού μαρμάρου καλλιτέχνης της Νάξου έπέτυχε, συνδυάζων τήν αδρότητα με τήν λεπτήν αΐσθησιν του πρέποντος, νά έμφυσήση παλμόν και κίνησιν εις τό πηγαίον και άγνόν έργον του.

Τό ειδώλιον είναι παρεμφερές προς τό περίφημον εκ Κέρου ειδώλιον του Έθνικου Μουσείου¹²⁹ και όμοιον περιπού με τά δύο εκ Θήρας ειδώλια της Καρλσρούης¹³⁰.

Τό άνωτέρω ειδώλιον εϋρέθη κατά τήν διάρκειαν των εργασιών επανεκθέσεως του Έθνικου Μουσείου έντός έρμαρίου μικράς προθήκης εις αίθουσαν παραπλεύρως του παλαιου γραφείου της Διευθύν-

129. L'Art des Cycl. εικ. 333 και 334 (Zervos)

130. ε.ά. 316 και 317.

σεως. Τοῦτο ἐταυτίσθη μετὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου περιγραφομένου συντόμως εἰδωλίου μουσικοῦ ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς του εἰς τὸ νεκροταφεῖον ᾿Αφεντικῶν, ἦτο δὲ τὸ μοναδικὸν εὑρημα ἐκ τοῦ εἰς ἄγνωστον ἐποχὴν παλαιότερον ἀνοιχθέντος καὶ ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου ἐπανερευνηθέντος τάφου, ὁ ὁποῖος σημειωτέον ἦτο «ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ νεκροταφείου περιβαλλόμενος ὑπὸ διπλῆς σειρᾶς πλακῶν»¹³¹.

Τάφος 41ος

EM. 6231 (1) Πίν. 76 δ. Μῆκος : 0.045 μ. Μέγ. πλάτ. : 0.028 μ.

Λιθίνη μικρὰ τριγωνικὴ ἀξίνη ἀκεραία, ἐκ λελεασμένου τεφρομέλανος λίθου¹³².

Ἡ ἀνωτέρω ἀξίνη, ἂν καὶ οὐδεμίαν ἐπ' αὐτῆς διέσωσεν ἔνδειξιν περὶ τῆς εἰδικωτέρας προελεύσεώς της, ἐταυτίσθη μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κλ. Στεφάνου εὑρεθείσαν λιθίνην «τριγωνικὴν σμίλην» ἐν τάφῳ τοῦ νεκροταφείου τῶν ᾿Αφεντικῶν¹³³, διότι τὸ Εὔρετήριον τῆς Προϊστορικῆς Συλλογῆς τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου παρέχει διὰ τὴν παροῦσαν ἀξίνην, τὴν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Στεφάνου ἐν Νάξῳ, προελευσιν αὐτῆς. Περὶ τῆς σημασίας τῶν ὄρων «ἀξίνης» καὶ «σμίλης» ἀναφέρει ὁ Χρ. Τσουντας τὰ ἑξῆς : «Δὲν ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ χωρίσω ἀπ' ἀλλήλων τὰς δύο ταύτας κατηγορίας, διότι ὅσα δύναται νὰ ρηθῶσι περὶ τῆς μᾶς, ἰσχύουσι καὶ περὶ τῆς ἑτέρας. Ἐπειτα δὲ πολλοὶ ἀξίνοι εἶναι τόσο μικροὶ, ὥστε πιθανώτατα ἢ χρήσις αὐτῶν δὲν διέφερον ἀπὸ τῆς τῶν σμιλῶν»¹³⁴.

Εἰς τὰς σελίδας 150 καὶ 151 παρατίθενται δύο Εὔρετήρια ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον περιέχει κατ' αὐξοντα ἀριθμὸν τὴν ἀρίθμωσιν τῶν τάφων τοῦ παρόντος καταλόγου μετὰ τῶν ἀντιστοιχούντων εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀριθμῶν εὑρετηρίου τῶν ἀντικειμένων τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου (EM.). Τὸ δεύτερον Εὔρετήριον δίδει τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ εὑρετηρίου τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου (EM.), μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου ἀριθμοῦ τάφου τοῦ παρόντος καταλόγου.

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

131. ΠΑΕ 1910, 272.

132. Πρβλ. Διμήνι καὶ Σέσκλο (Τσουντας) 310 εἰκ. 234. Πίν. 40, 34.

133. ΠΑΕ 1910, 272.

134. Διμήνι καὶ Σέσκλο (Τσουντας), 307.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ Α΄

ΕΜ

- Τάφος 1ος : 6110 (1), 6133 (3)
» 2ος : 6133 (2).
» 3ος : 6133 (5).
» 4ος : 6135 (8).
» 5ος : 6135 (10).
» 6ος : 6140 (16).
» 7ος : 6101 (7).
» 8ος : 6122 (26), 8807.
» 9ος : 6100 (1).
» 10ος : 6195, 6140 (22), 6135 (5), 6135 (4), 6136 (4), 6134, 6108, 6107, 8808, 6109 (1), 6105, 8809, 8810.
» 11ος : 6204 (7), 6204 (9).
» 12ος : 6140 (18), 6133 (1), 6133 (4), 6136 (1), 6135 (1), 6135 (6), 8811.
» 13ος : 6140 (21).
» 14ος : 6140 (20).
» 15ος : 8812, 8813.
» 16ος : 6140 (1), 6140 (2), 6140 (4), 8814, 8815.
» 17ος : 8816, 8817.
» 18ος : 6124 (2), 6124 (4), 8818, 8819.
» 19ος : 6135 (3), 6135 (7), 8820.
» 20ος : 8821.
» 21ος : 6124 (1), 8822.
» 22ος : 6132.
» 23ος : 6196, 8823, 6198 (1), 6198 (2).
» 24ος : 6120, 6119 (1), 6119 (2), 6126 (1), 6126 (2), 6126 (3), 6119 (3), 6119 (4).
» 25ος : 6101 (2).
» 26ος : 6140.A, 6204 (1), 6204 (2), 6204 (3), 6204 (4), 6204 (5), 6205 (6), 6100 (8), 6100 (4), 6204 (11), 6204 (8), 8824, 6136 (2), 8825, 6205 (1), 8826, 6205 (2), 8827, 6140 (7), 6140 (9), 6140 (10), 6140 (11), 6140 (6).
» 27ος : 6122 (25), 6201, 6202.
» 28ος : 6140 (19), 6109 (2).
» 29ος : 6102 (2).
» 30ος : 6135 (12).
» 31ος : 6122 (11), 6122 (10), 8828.
» 32ος : 6122 (1), 6122 (8).
» 33ος : 6122 (7), 6122 (21).
» 34ος : 6122 (4), 8829.
» 35ος : 8830.
» 36ος : 6140 (3), 6122 (3).
» 37ος : 8831.
» 38 A : 6198 (3), 6198 (4), 6198 (6).
» 38 B : 6129 (2), 6197, 6198 (5), 6137 (1), 6139.
» 39ος : 8832.
» 40ος : 8833.
» 41ος : 6231 (1).

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ Β'

'Αριθ. ΕΜ	'Αριθ. ΤΑΦΟΥ	'Αριθ. ΕΜ	'Αριθ. ΤΑΦΟΥ	'Αριθ. ΕΜ	'Αριθ. ΤΑΦΟΥ
6100 (1)	9ος	6135 (3)	19ος	6204 (3)	26ος
6100 (4)	26ος	6135 (4)	10ος	6204 (4)	26ος
6100 (8)	26ος	6135 (5)	10ος	6204 (5)	26ος
6101 (2)	25ος	6135 (6)	12ος	6204 (6)	26ος
6101 (7)	7ος	6135 (7)	19ος	6204 (7)	11ος
6102 (2)	29ος	6135 (8)	4ος	6204 (8)	26ος
6105	10ος	6135 (10)	5ος	6204 (9)	11ος
6107	10ος	6135 (12)	30ος	6204 (11)	26ος
6108	10ος	6136 (1)	12ος	6205 (1)	26ος
6109 (1)	10ος	6136 (2)	26ος	6205 (2)	26ος
6109 (2)	28ος	6136 (4)	10ος	6231 (1)	41ος
6110 (1)	1ος	6137 (1)	38οςB	8807	8ος
6119 (1)	24ος	6139	38οςB	8808	10ος
6119 (2)	24ος	6140 (1)	16ος	8809	10ος
6119 (3)	24ος	6140 (2)	16ος	8810	10ος
6119 (4)	24ος	6140 (3)	36ος	8811	12ος
6120	24ος	6140 (4)	16ος	8812	15ος
6122 (1)	32ος	6140 (6)	26ος	8813	15ος
6122 (3)	36ος	6140 (7)	26ος	8814	16ος
6122 (4)	34ος	6140 (9)	26ος	8815	16ος
6122 (7)	33ος	6140 (10)	26ος	8816	17ος
6122 (8)	32ος	6140 (11)	26ος	8817	17ος
6122 (10)	31ος	6140 (16)	6ος	8818	18ος
6122 (11)	31ος	6140 (18)	12ος	8819	18ος
6122 (21)	33ος	6140 (19)	28ος	8820	19ος
6122 (25)	27ος	6140 (20)	14ος	8821	20ος
6122 (26)	8ος	6140 (21)	13ος	8822	21ος
6124 (1)	21ος	6140 (22)	10ος	8823	23ος
6124 (2)	18ος	6140.A	26ος	8824	26ος
6124 (4)	18ος	6195	10ος	8825	26ος
6126 (1)	24ος	6196	23ος	8826	26ος
6126 (2)	24ος	6197	38ος B	8827	26ος
6126 (3)	24ος	6198 (1)	23ος	8828	31ος
6129 (2)	38B	6198 (2)	23ος	8829	34ος
6132	22ος	6198 (3)	38οςA	8830	35ος
6133 (1)	12ος	6198 (4)	38οςA	8831	37ος
6133 (2)	2ος	6198 (5)	38οςB	8832	39ος
6133 (3)	1ος	6198 (6)	38οςA	8833	40ος
6133 (4)	12ος	6201	27ος		
6133 (5)	3ος	6202	27ος		
6134	10ος	6204 (1)	26ος		
6135 (1)	12ος	6204 (2)	26ος		

Γ. Α. Π.

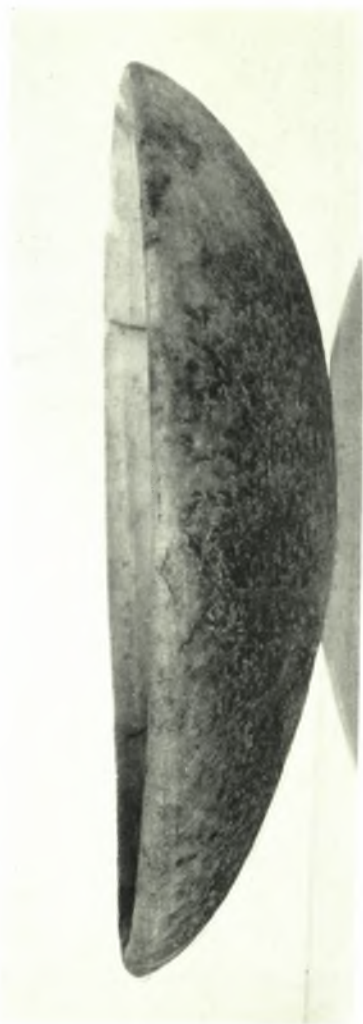
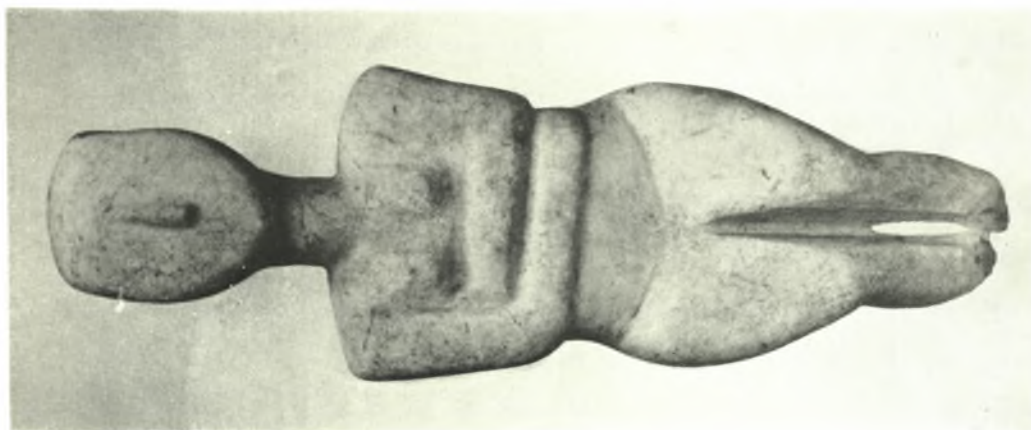
Νάξος. Τάφος 1ος. Μαρμάρινοι «κανδήλαι»: α. (ΕΜ. 6110, ₁) β. (ΕΜ. 6133, ₃)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

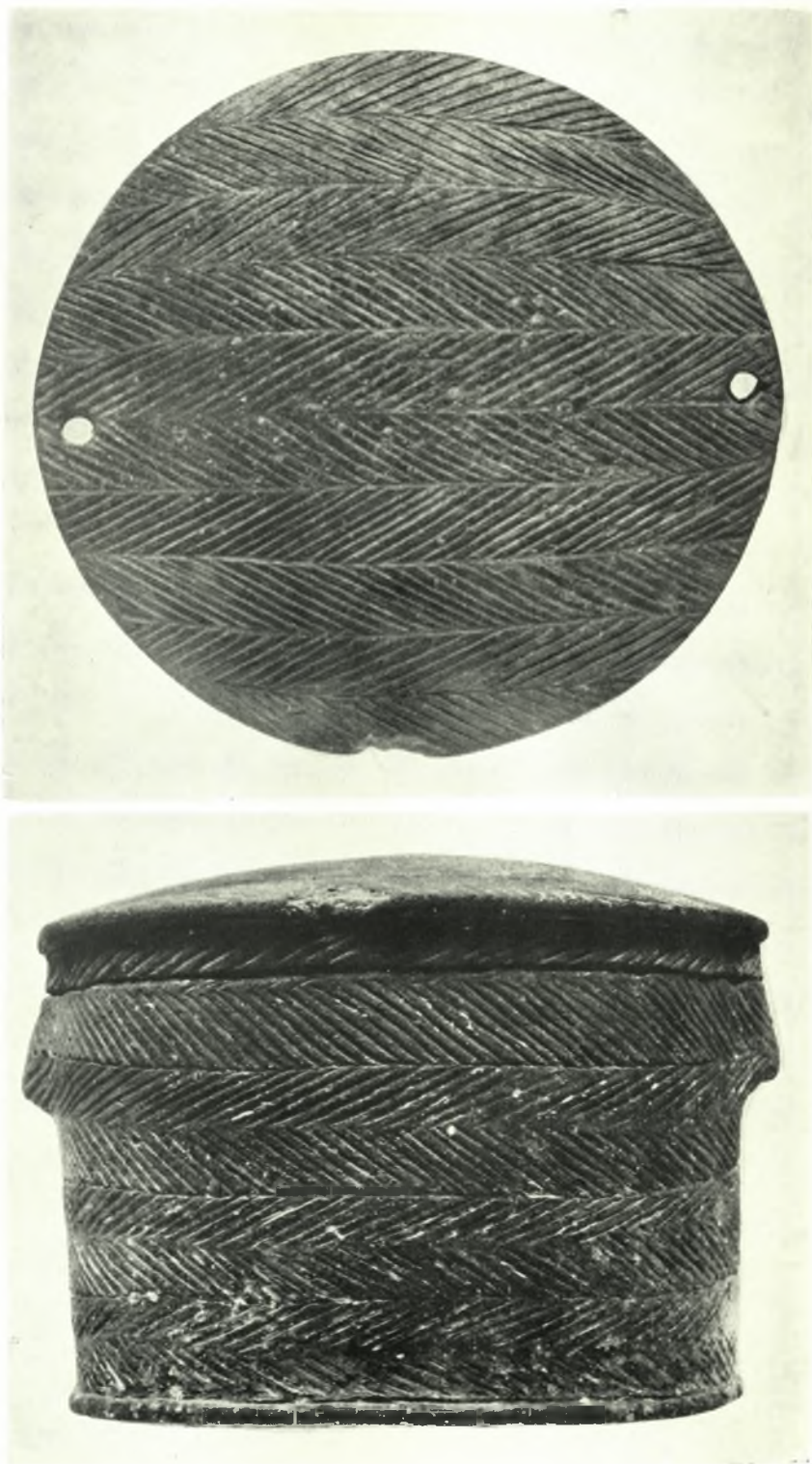

Νάξος. Τάφος 2ος. Μαρμάρινον δοχείον μετά πόματος. α. (ΕΜ. 6133, ₂), Τάφος 3ος. Μαρμαρίνη πυξίς
μετά πόματος, β. (ΕΜ. 6133, ₅)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. α. Τύφος 4ος. Μαρμαρίνη φιάλη (ΕΜ. 6135, 8), β. Τύφος 5ος. Μαρμ. φιάλη (ΕΜ. 6135, 10),
 γ. Τύφος 5ος. Μαρμάρινον γυναικείον ειδώλιον (ΕΜ. 6140, 16)

Νάξος. Τάφος 7ος. Πηλίνη εγχάρακτος κυλινδρική πυξίς μετά πόματος (ΕΜ. 6101, 7)
Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Πυξίδες πήλιναι. Τάφος 8ος. Κυλινδρική. α. (ΕΜ. 6122, ₂₆), Τάφος 9ος. Σφαιρική. β. (ΕΜ. 6100, ₁)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Μαρμάρινα γυναικεία ειδώλια. Τάφος 10ος : α. (ΕΜ. 6195), β. (ΕΜ. 6140, 22)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Μαρμάρινα ἀγγεία. Τάφος 10ος : α. (ΕΜ. 6135, ₅), β. (ΕΜ. 6135, ₄), γ. (ΕΜ. 6136, ₄)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 10ος. Μαρμάρινον ὁμοίωμα λύχνου. (ΕΜ. 6134) : α. ὄψις ἐκ τῶν πλαγίων, β. ὄψις ἐκ τῶν ἄνω

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 10ος. Γραπτά πήλινα ἀγγεία καὶ σκεύη : α. (ΕΜ. 6108), β. (ΕΜ. 6107), γ. (ΕΜ. 8808), δ. (ΕΜ. 6109, 1)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 10ος. Πήλινα ἀγγεία : α. (ΕΜ. 6105), β. (ΕΜ. 8809), γ. (ΕΜ. 8810)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. α. Τάφος 11ος. Πυρήν και λεπίδες όψιανού : (ΕΜ. 6204, 7) και (ΕΜ. 6204, 9),
β. Τάφος 15ος. Πηλίνη ραμφόστομος πρόχους (ΕΜ. 8812)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 12ος : α. Μαρμάρινον γυναικείον ειδώλιον (ΕΜ. 6140,₁₈), β. Μαρμ. κανδήλα (ΕΜ. 6133,₁), γ. Φυσική θαλασσία κόγχη (ΕΜ. 8811), δ. Μαρμ. άνευ ποδός κανδήλα (ΕΜ. 6133,₄)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 12ος. Μαρμάριναι φιάλαι : α. (ΕΜ. 6136, ₁), β. ΕΜ. 6135, ₁), γ. (ΕΜ. 6135, ₆)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Μαρμάρινα γυναικεία ειδώλια : α. Τάφος 13ος. (ΕΜ. 6140, ₂₁), β. Τάφος 14ος. (ΕΜ. 6140, ₂₀)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

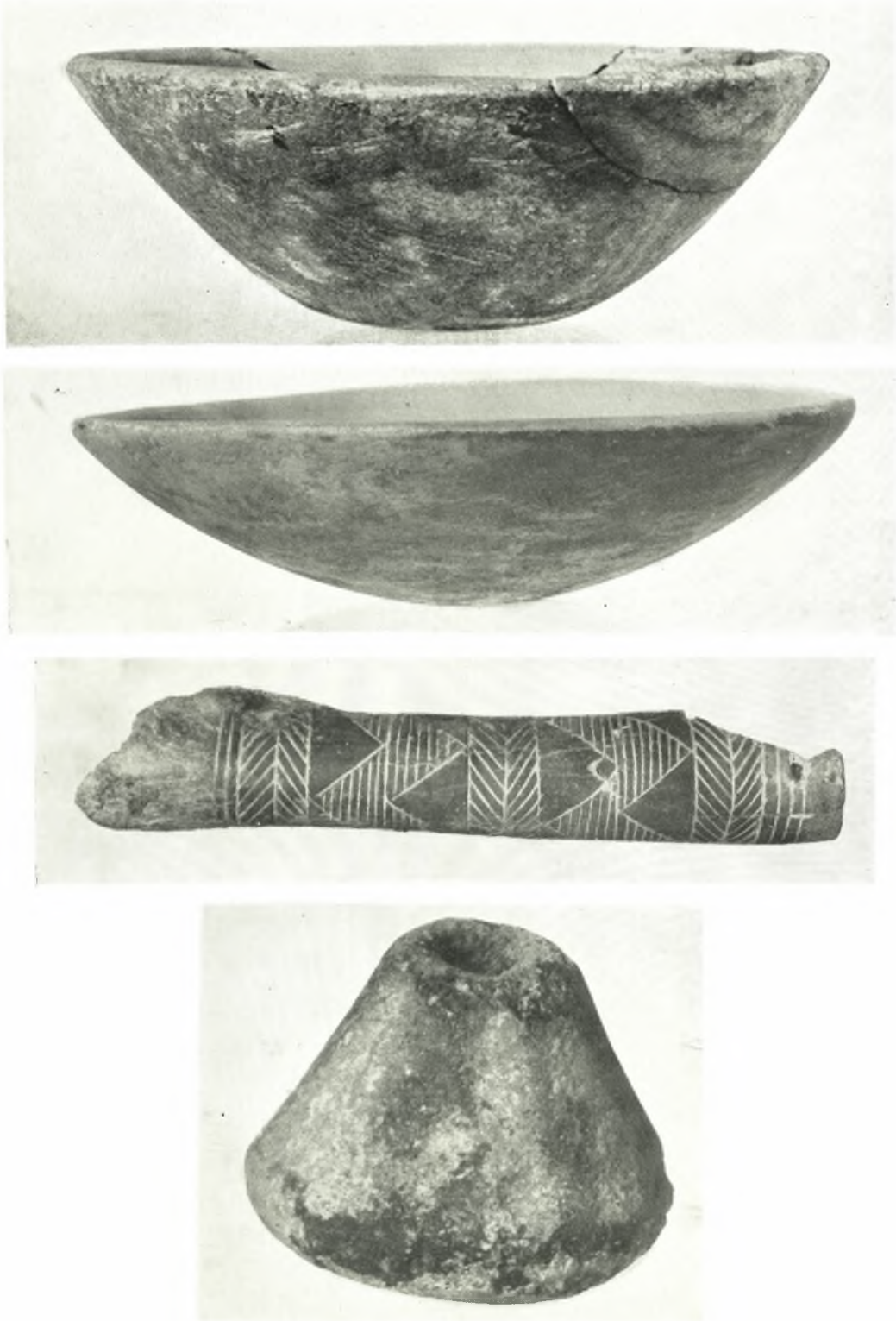
Νάξος. Τάφος 16ος. Μαρμάρινα ειδώλια και εργαλεία: α 1. (ΕΜ. 6140, 4), α 2. (ΕΜ. 6140, 2),
α 3. (ΕΜ. 6140, 1) β. (ΕΜ. 8814) γ. (ΕΜ. 8815)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τύφος 17ος. Πηλινάι πρόχοι : α. (ΕΜ. 8816), β. (ΕΜ. 8817)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 18ος. Μαρμάρινα φιάλαι, οστέϊνος σωλήν και πήλινον σφονδύλιον : α. (ΕΜ. 6124, ₂),
β. (ΕΜ. 6124, ₄), γ. (ΕΜ. 8818), δ. (ΕΜ. 8819)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 19ος. Μαρμάρινα φιάλα και πηλίνη πρόχους : α. (ΕΜ. 6135, ₃), β. (ΕΜ. 6135, ₇), γ. (ΕΜ. 8820)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

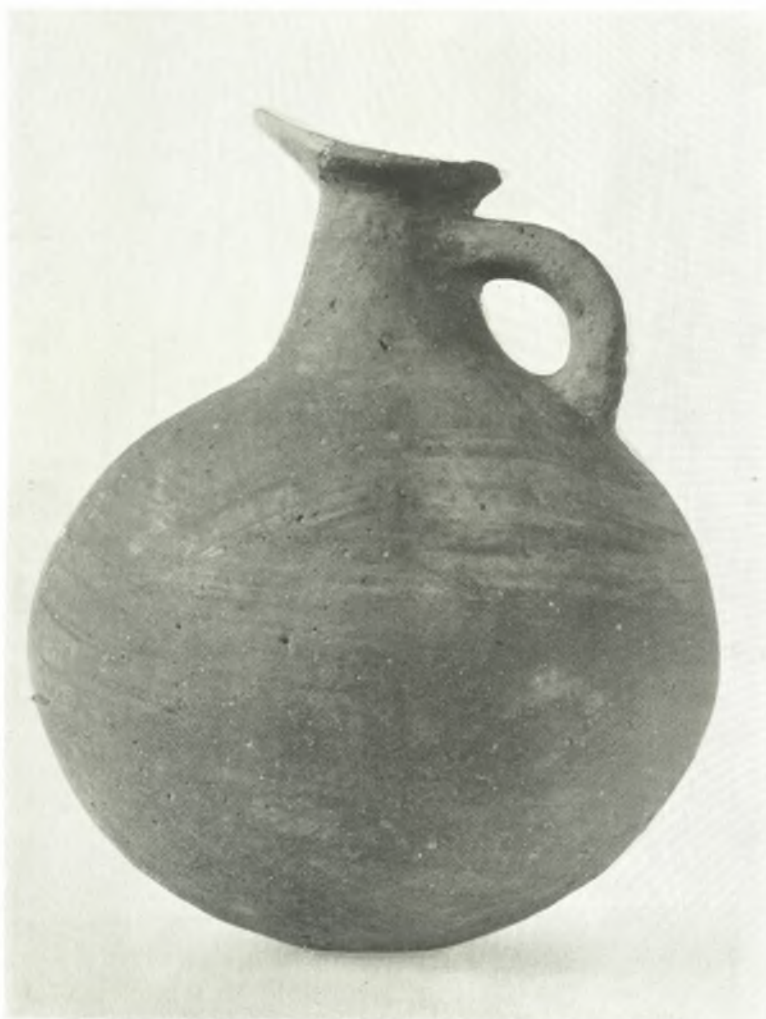

Νάξος. Πήλινα ἐγχάρακτα ἀγγεία : α. Τάφος 20ός. (ΕΜ. 8821), β. Τάφος 29ός. (ΕΜ. 6102, 9)
Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

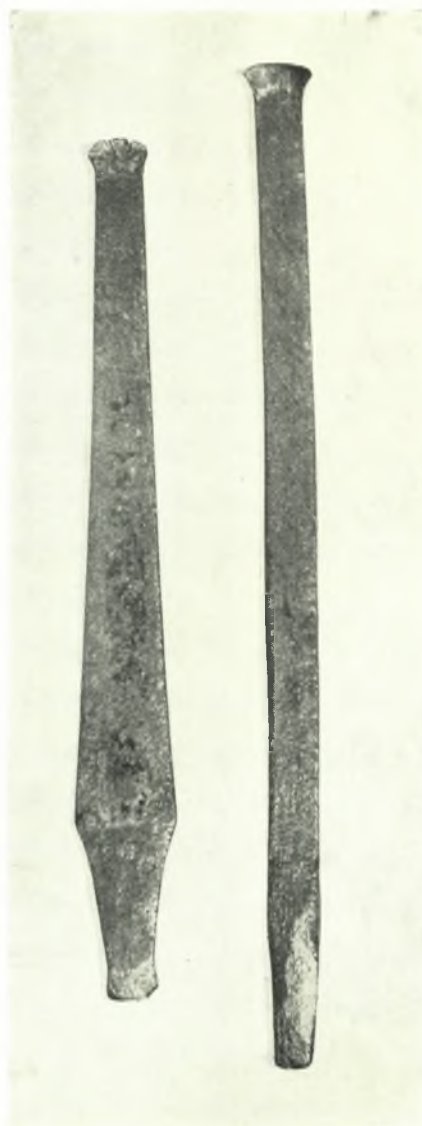
Νάξος. Τάφος 21ος. Μαρμ. φιάλη μετά τμήματος οστείνου σωλήνος εντός αὐτῆς καὶ λεπίς ὄψιανού :
α - β. (ΕΜ. 6124, ₁), γ. (ΕΜ. 8822)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 22ος. Πηλίνη ραμφόστομος πρόχους (ΕΜ. 6132)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νέξος, Τάφος 23ος, Χαλκιά εργαλεία : α. (ΕΜ. 6196), γ 1. (ΕΜ. 6198, 2), γ 2. (ΕΜ. 6198, 1)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νιάξος. Τάφος 24ος. Πήλινα μεσομινωικά κύπελλα : α. (ΕΜ. 6120), β. (ΕΜ. 6119₁), γ. (ΕΜ. 6119₂), δ. (ΕΜ. 6126₁)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος, Τύφος 24ος. Πήλινα μεσομινωικά κύπελλα : α. (ΕΜ. 6126, 2), β. (ΕΜ. 6126, 3), γ. (ΕΜ. 6119, 3), δ. (ΕΜ. 6119, 4)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

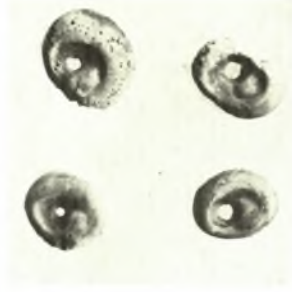

Νάξος. Τάφος 25ος. Πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς μετὰ πόματος (ΕΜ. 6101,₂)
Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 26ος. Πήλινον τηγανοειδές σκευος και μικκίλα χρωματοδοχέα : α - β. (ΕΜ. 6140 Α),
 γ - δ. (ΕΜ. 6204, 3), (ΕΜ. 6204, 1), (ΕΜ. 6204, 2), (ΕΜ. 6204, 3), (ΕΜ. 6204, 4)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

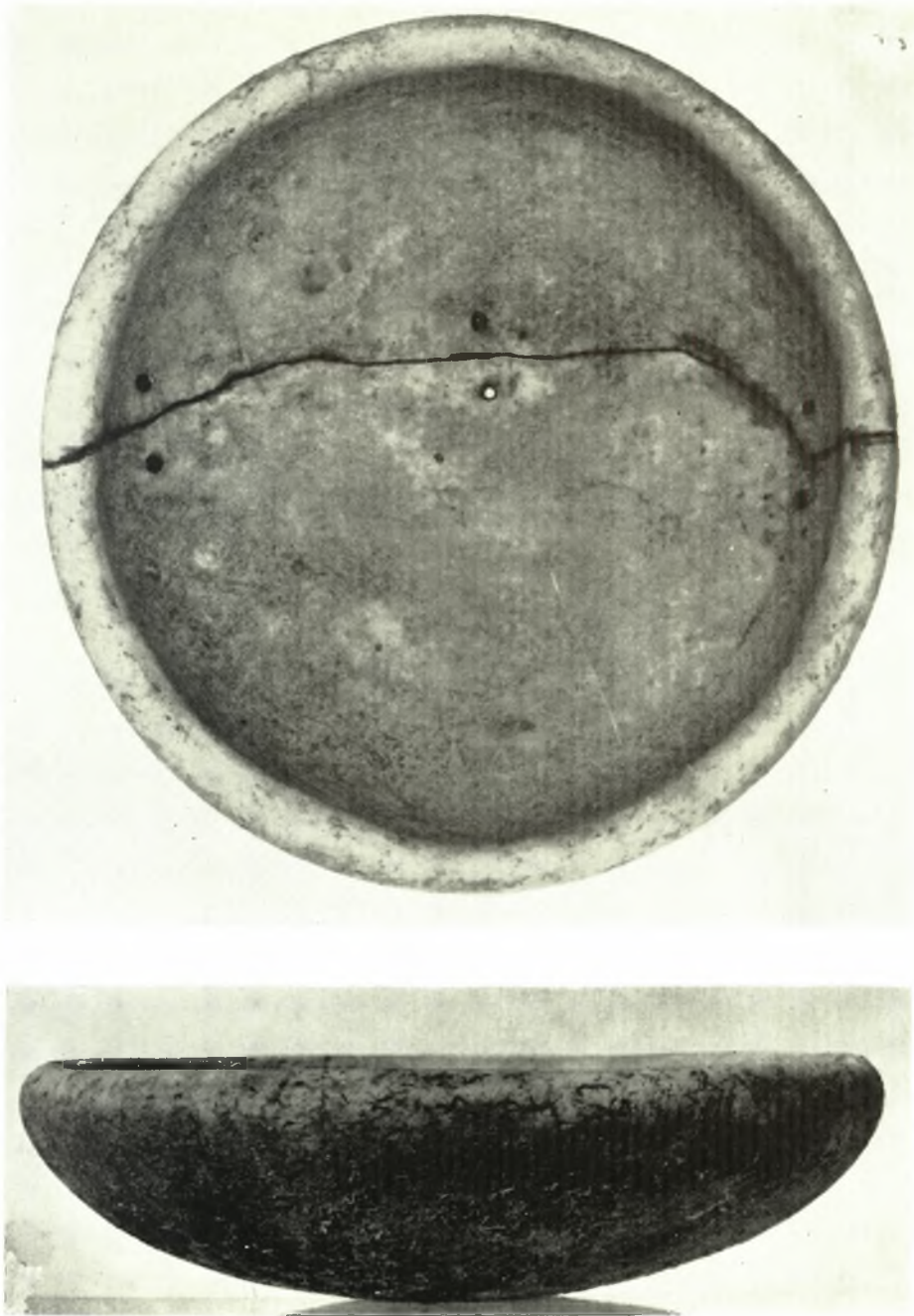
Νάξος. Τάφος 26ος. Πήλινα πυξίδες, μαρμ. σκύφος, άργυροῦν περιδέραιον καὶ ψήφοι: α. (ΕΜ. 6100_{4,8}), β. (ΕΜ. 6136₂), γ. (ΕΜ. 6205₁) καὶ (ΕΜ. 8826) ἡ μεσαία ψήφος, δ. (ΕΜ. 6100₁), ε. (ΕΜ. 6205₂), ς. (ΕΜ. 8827)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

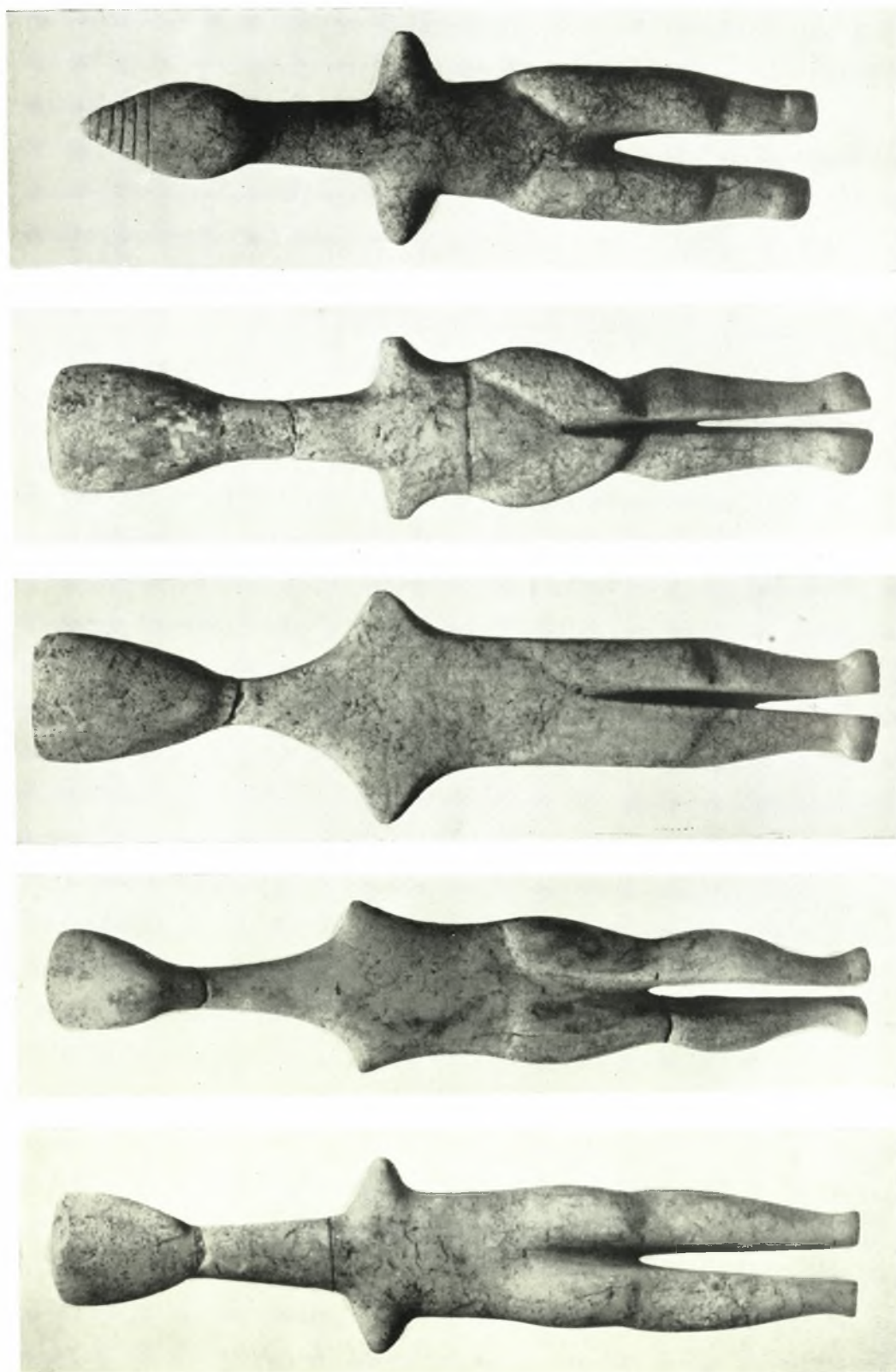
Νάξος. Τύφος 26ος. Έργαλεία ἐξ ὀψιανού (τριπτήρ, λεπίδες) καὶ χαλκοὶ ὀπτεῖς : α. (ΕΜ. 6204¹¹), β. (ΕΜ. 6204⁸), γ. (ΕΜ. 8824)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

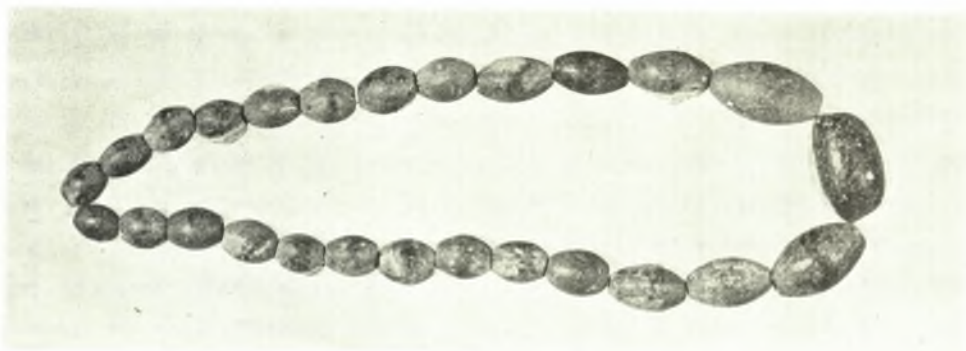
Νάξος. α - β. Τάφος 26ος. Μαρμαρίνη άβαθής φιάλη (ΕΜ. 8825)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τύφος 2ος. Μαρμαρίνα ειδώλια : α. (ΕΜ. 6140, 7), β. (ΕΜ. 6140, 9), γ. ΕΜ. 6140, 10), δ. ΕΜ. 6140, 11), ε. ΕΜ. 6140, 6)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νύξος. Τύπος 27ος. Πηλίνη πυξίς, χρυσή ψήφος καὶ περιδέραιον ἐκ λιθίνων ψήφων :
α. (ΕΜ. 6202), β. (ΕΜ. 6122, ³⁵), γ. (ΕΜ. 6201)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 28ος. Μαρμάρινον γυναικείον ειδώλιον (ΕΜ. 6140, 19) και γραπτή πηλίνη πρόχους (ΕΜ. 6109, 3)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

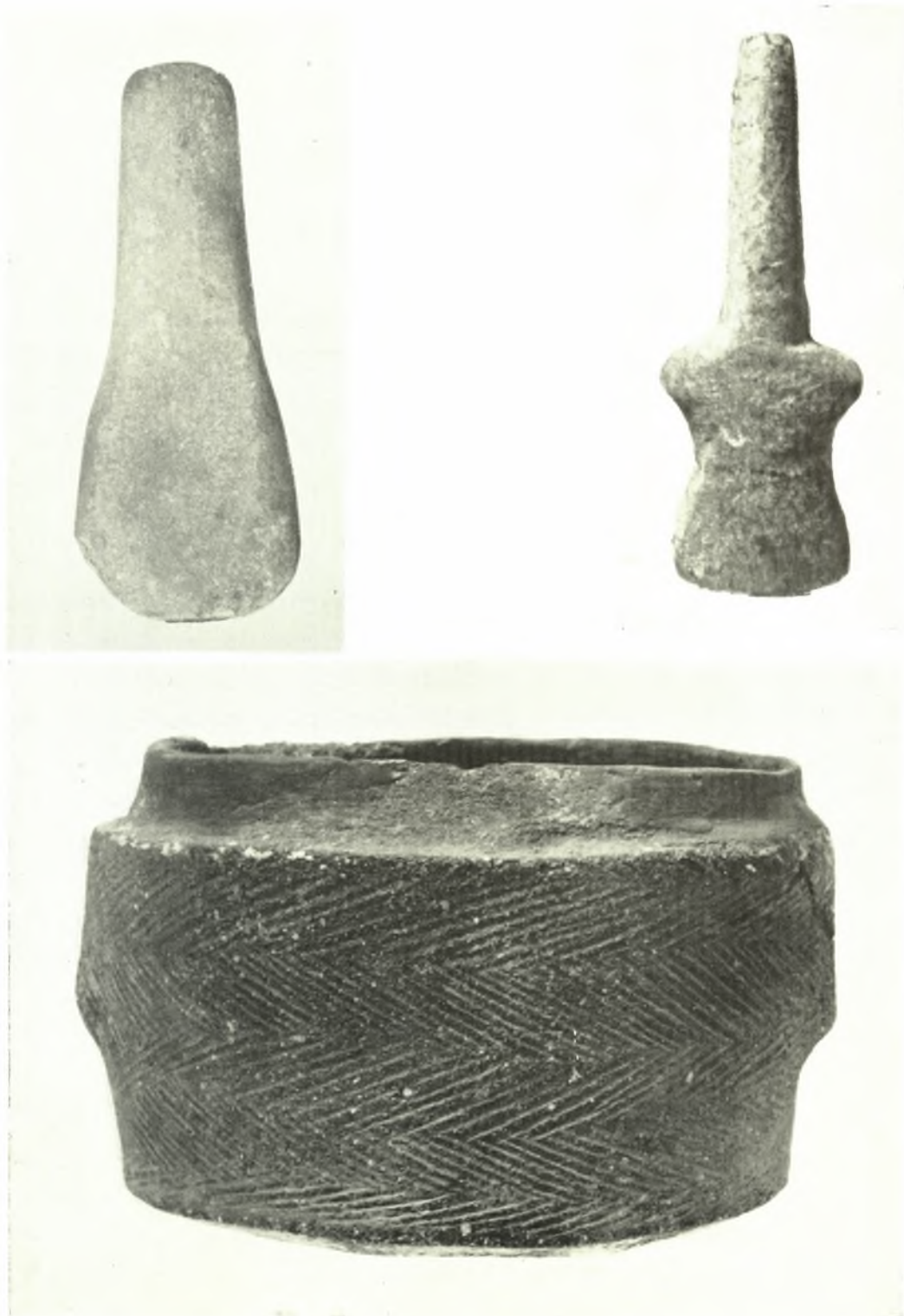
Νάξος. Τάφος 31ος. Πήλινα ἐγχάρακτοι πυξίδες καὶ λεπίς ὄψιανου: α. (ΕΜ. 6122,11), β. (ΕΜ. 6122,10),
γ. (ΕΜ. 8828)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Πήλινα κυλινδρικοί πυξίδες : α-β. Τάφος 32ος. (ΕΜ. 6122, 1), (ΕΜ. 6122, 8), γ-δ. Τάφος 33ος. (6122, 7), (ΕΜ. 6122, 21), ε-ς. Τάφος 34ος. (ΕΜ. 6122, 4), (ΕΜ. 8829)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

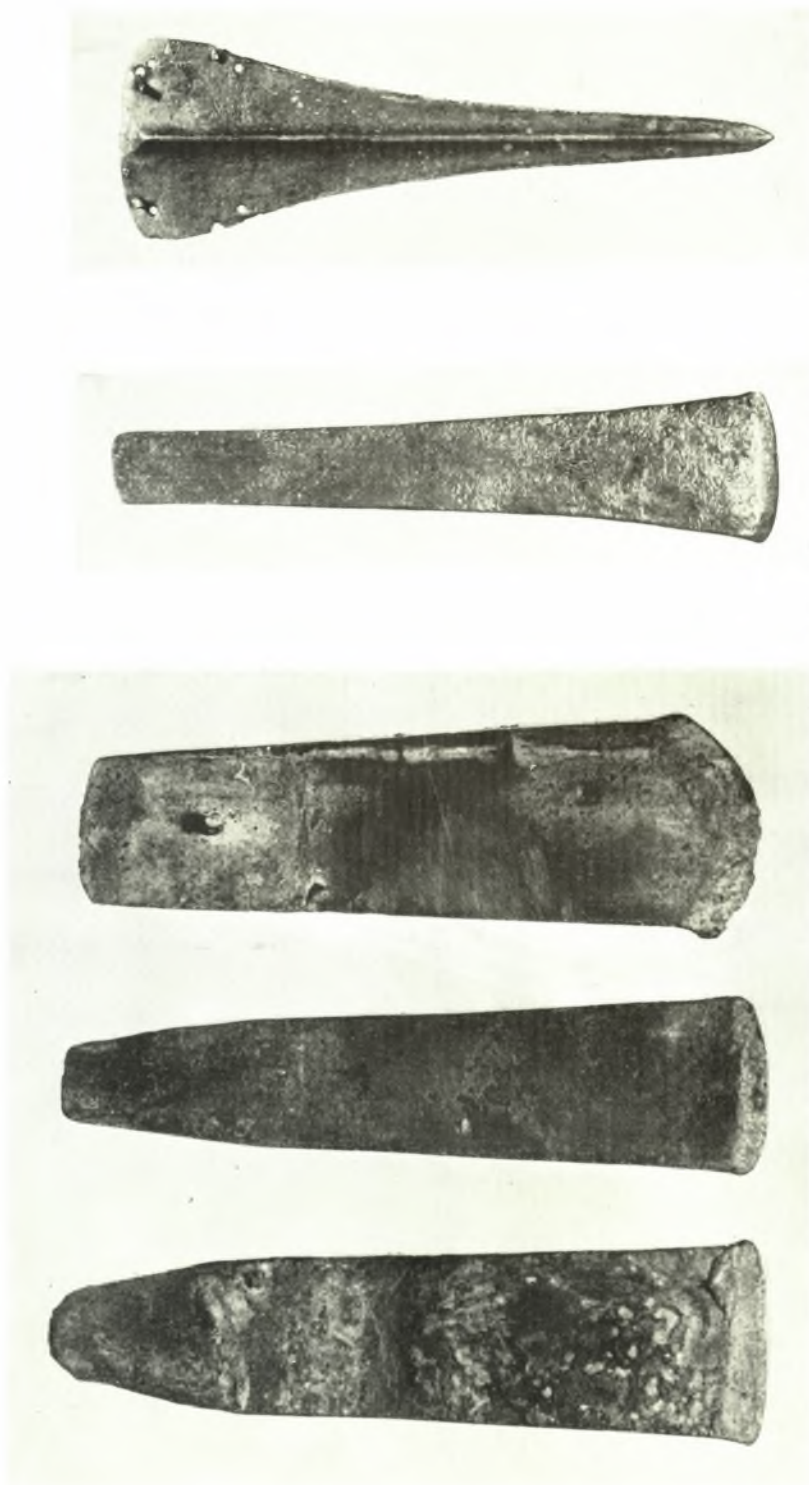
Νάξος. Μαρμάρινα ειδώλια και πηλίνη ἐγχάρακτος κυλινδρική πυξίς. α. Τάφος 35ος. (ΕΜ. 8830),
β - γ. Τάφος 36ος. (ΕΜ. 6140, 3), (ΕΜ. 6122, 3)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος, α. Τάφος 30ός, Μαρμ. φιάλη (ΕΜ. 6135, 12), β. Τάφος 37ος, Χαλκοῦς κρικός (ΕΜ. 8831),
 γ. Τάφος 39ος, Μαρμ. εἰδωλίον (ΕΜ. 8832), δ. Τάφος 41ος, Λιθίνη ἀξίνη (ΕΜ. 6231, 1)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

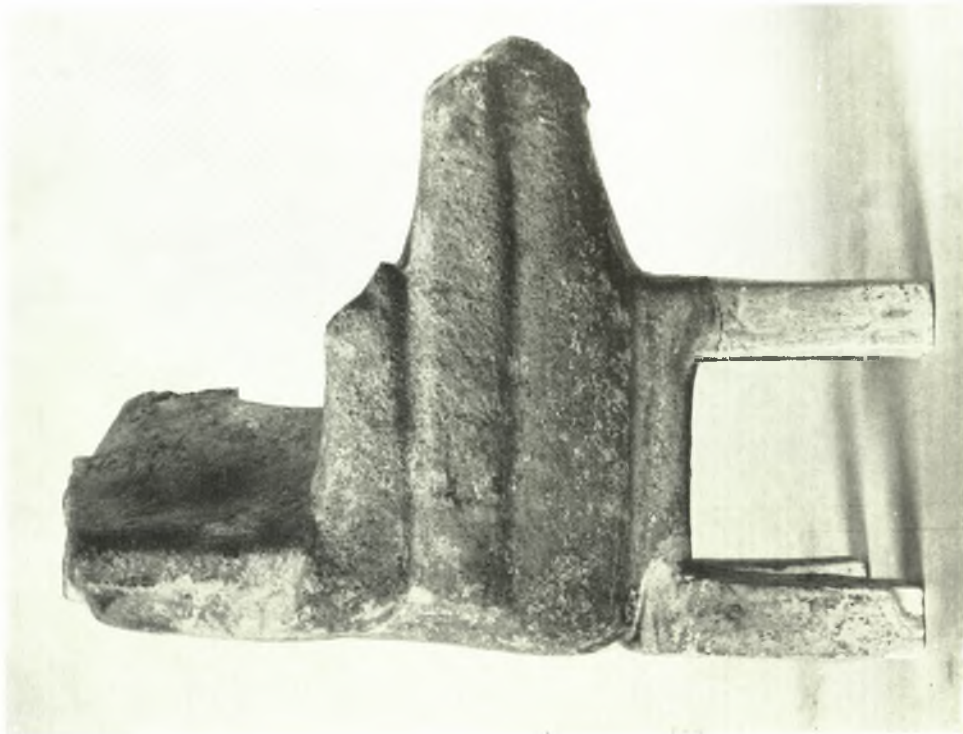
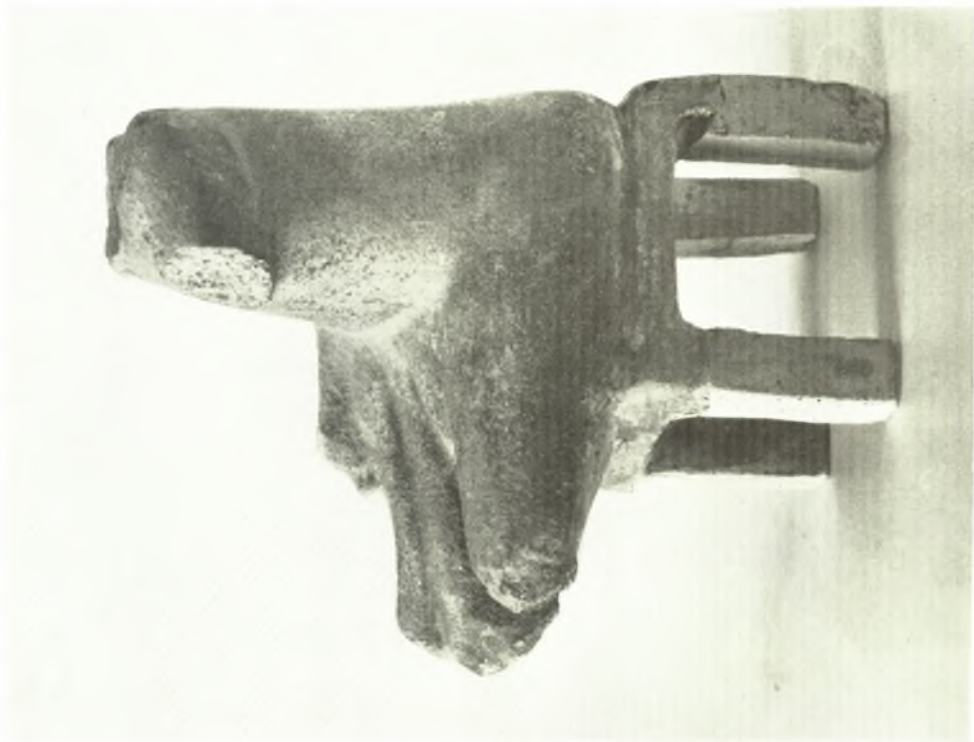
Νύξος, Τύφος 38ος Α. Χαλκική σμίλη α 1. (ΕΜ. 6198₄), α 2. (ΕΜ. 6198₆), α 3. (ΕΜ. 6198₃), Τύφος 38ος Β.
 β. Χαλκική σμίλη (ΕΜ. 6198₅), γ. Χαλκούν έγγχειρίδιον (ΕΜ. 6197)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος. Τάφος 38ος Β : α. Μαρμ. κανδήλα (ΕΜ. 6129, 2), β. Λίθινος τριπτήρ (ΕΜ. 6139),
 γ. Μαρμ. τριπτήριον (ΕΜ. 6137, 1)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

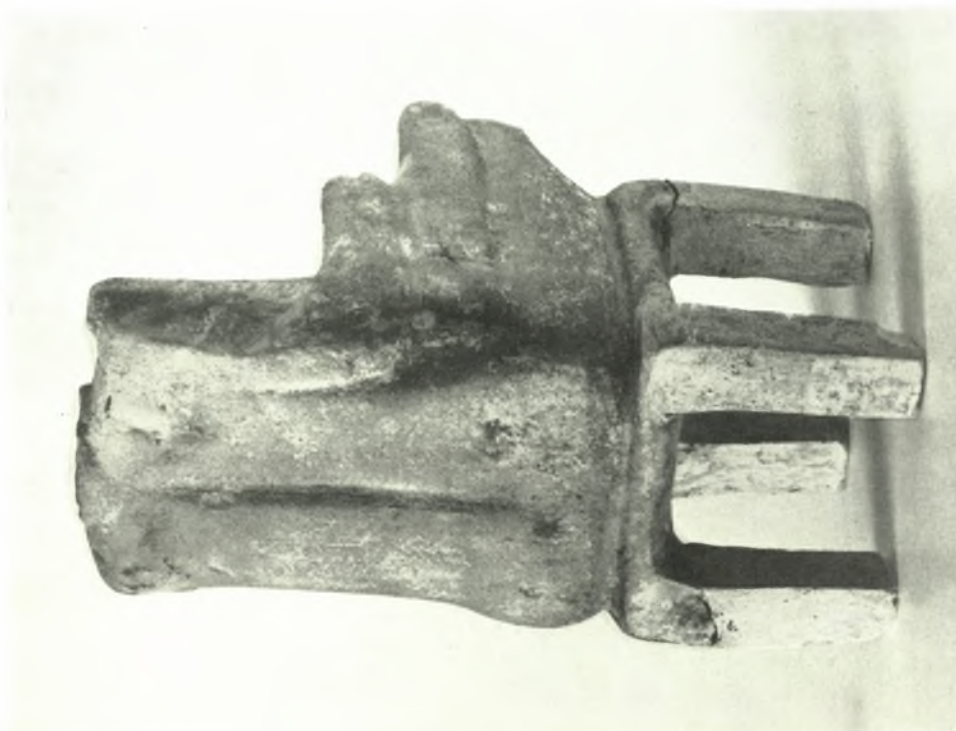

Νύξος. Τύφος 40ος : Μυρμιρίνιον ειδώλιον «Άρπιστος» (ΕΜ. 8833)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Νάξος, Τύφος 40ός, "Άλλαι ὄψεις τοῦ «Άρπιστοῦ» (ΕΜ. 8833)

Γ. Α. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ